
הזמנה
לחתונה
דורון ורות
בנימין ושרה
אלמוג ונועה
בנימין
דורון
רות
שרה
נועה
אלמוג
בנימין
דורון
רות
שרה
נועה
אלמוג
בנימין
דורון
רות
שרה
נועה
אלמוג

היימשטאָט

וועלט'ס וואונדער!

וויליאמסבורג'ס טראנספארמ

קהלתינו הקדושה

ניט אומגעליכער און מאכטפולער אויפבלי פון

תחת נשיאותו הרמה פון כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בראשות הגה"צ דער רב שליט"א

ס וואציע

דערקוויקנדע אריינבליק אין דער מאַסיווער טראַנספאָרמאַציע וואָס קהילתינו הק׳ אין וויליאַמסבורג איז אַריבער אין די לעצטע עטליכע יאָר

פון דער דראמאטישער איבערפלאנצונג בערוב ימיו פון רבינו הק׳ בעל ברך משה זי״ע, ביזן אויסוואוקס אלס פארה של עיר וויליאמסבורג; פונעם קליינעם הופער ביהמ״ד ביזן אויסשטייגן אלס גרעסטער ביהמ״ד אין שטאט, בכמות ובאיכות; פון א הייפעלע מסירות נפש אידן, ביז דעם גרעסטן קיבוץ אידן אין שטאט מידי שבת בשבתו; פון א ביהמ״ד המפואר אויסגעשפרייט צום הערליכן נעץ פון בנינים אדירים און שטאטס הויפט צענטערן לתורה ולתפלה

כבוד יום טוב פסח נעמט "היימשטאט" אונטער א רייזע צו דער שטאט "ווילִיאמסבוֹרג" וועלכער איז אין די לעצטע עטלִיכע יאר אריבער א מאסיווע "טראנספארמאציע" מיט דִי פַאנטאסטִישׁער אויפבוי אוֹן פַארבֶרייטערונג פון קהל יטב לב דסאטמאר ווילִיאמסבורג בכמות ובאיכות אויף א מאסשטאבליכן פארנעם, זיך אויסברייטערנדיג איבער דִי לעַנג אוֹן בריִט פון די שטאט מיט דראמאטישע שטאפלען בליִ״ה.

"היימשטאט" וועט אייך נעמען אויף א שפאציר איבער דער שטאט, צוֹ באטראכטן פונדערנאנט דִעם מַאסיוון בלי׳ אוֹן וואוקס וואס די קהילה איז אריבעַר אין די לעַצטע עטליכע יאר, וועַן גרוֹיסע בתי מדרשִׁים מיט מנינים צענטערן זענען געַעפנט געווארן אין אלע ווינקלען פון שטאט, די פלייש-געשעפטן אוֹן מצה בעַקעריִיען זענען פארדַאפלט געווארן אוֹן הערליך שיין רענאווירט געווארן, דער "בית הוראה" האט זיך אריבערגעצויגן צו א שפַאגל-נייעם לאקאל אוֹן זיִך פארבֶרייטערט מיט נייע אַפטיילונגען, אוֹן בכלל אלע סערוִיסעס פון דער קהילה וואס זענען ארויף צו מאסִיוו-נייע שטאפלען.

קוקנדיג אויף ווילִיאמסבורג׳ס מאפע, שיילט זיך ארויס א פריִידיג בילד ווי אַונזער קהילה האט ווי "איינגענוֹמען" דִי שטאט! וועַן איבער דער גאנצער שטאט זענען אהערגעשטעלט געווארן ריזיגע פַראכטפולע צענטערן לתורה ולתפילה; וואו עֶס איז נאר דא אַ הייפעלע פון אנשי שלומינו, איז דא צוגעשטעלט א וואַרעם ווינקל פאר די תפילות, אז עס אֵיז ממש א ברכה צו מַאכן, וועַרנדיג א תל תלפיות פַאר אלע שטאט אֵיינוואוינער.

אבער איידער מיר הייבן אן, לאמיר צוערשט כאפן א קורצן בֶליק אויף די ערשטע 15 יאר וועַן די קהילה האט גֶענומען דעם וואנדער-שטעקן אין דער האנט און אנגעהויבן זיך איבערצוֹבויען פון פריש, בשנת תשס״ו, ביז מיט עטליכע יאר צוריק, וועַן קהילתינו הק׳ האט זיך אנגעהויבן דראסטיש אוֹיסשפרייטן איבער דער גאנצער שטאט, מיט מערערע גרעסערע בתי מדרשים און רוחניות׳דיגע צענטערן להנאת כל תושבי העיר.

ביהמ"ד הגדול

הופער סט.
שנת תשס"ד
איבערגעבויט: שנת תשפ"ב

4 חדרי התפילה - היכל התורה - מקוה מפוארה - היכל הכולל

דער ביהמ"ד הגדול אויף הופער סט. איז געווען דער צענטער פאר קהילתינו הק' פון דעם ערשטן טאג, ווען אינעם בנין הַביהמ"ד אויף 13 הופער סט. זענען פלאצירט עטליכע גרויסע לופטיגע חדרי התפילה, דער מאסיווער בארימטער היכל התורה און די מקוה אויף דעם זעלבן שטאק.

אויף דער אנדערער זייט גאס, געפינט זיך דער היכל הביהמ"ד הגדוֹל, וואו במשך דעָר וואך זיצן די הונדערטער כולל אינגעלייט און זענען עוסק בתורה אינעם גיגאנטישן "היכל הכולל" - דער גרעסטער היכל הכולל איבער דער וועלט, וואו עס זיצן אזויפיל אינגעלייט אונטער איין דאך און לערנען בחברותא.

שפרייזנדיג אריבער די אנדערע זייט שטאט, צו די גאסן אין "ניי ווילִיאמסבורג", פארמאגט קהילתֵינו הק' א הָערליכער צענטער, דער פראכטפול-אהערגעשטעלטער ביהמ"ד "ברך משה" אויף דער סקילמאן גאס, וואו הונדערטער אנשי שלומינו זענען זיך קובע לתורה ולתפילה.

דער ביהמ"ד איז געעפנט געווארן בשנת תשס"ח, און האט בשעתו געברענגט א דורכברוך אין שטאט ווילִיאמסבורג, זייענדיג דער ערשטער ביהמ"ד אויף דעם פארנעם, מיט לויפנדע מניני תפילה און א לופטיגן היכל הבַיהמ"ד גרייט צום לערנען אלע שעות פון טאג. דער געדאנק איז שפעטער נאכגעמאכט געווארן דורך אנדערע קהילות אין שטאט, און איז היינט בריט באנוצט דורך פילע קהילות אין דער וועלט.

אין קורצן איז דאס דאן געווען דער מציאות פון קהלתינו הק' אין ווילִיאמסבורג, ווען עס זענען געווען בלויז די אויבנדערמאנטע צוויי גרעסערע צענטערן, מיט נאך עטליכע קלענערע בתי מדרשים איבער דער שטאט, וואו מען איז זיך צאמגעקומען צו די שבת'דיגע תפילות אויף א ווארימען פארנעם.

ווי געשמועסט, האט זיך אין די לעצטע עטליכע יאר די קהילה בליִ"ה אויסגעשפרייט איבער דער לענג און בריט פון דער שטאט, פארמאגדיג כהיום 6 בתי מדרשים וועלכע דינען אלס שפּרודלדיגע מניינים צענטערן אין די וואכן טעג, און נאך פילע קלענערע שבת ויו"ט בתי מדרשים איבער דער שטאט.

דאס איז אויסער די פילע אנדערע סערוויסעס וועלכע זענען אויסגעברייטערט געווארן, ווי די בארימטע פלייש געשעפטן, קהל'ס אפיסעס, מהודר'דיגע מצה בעקעריי, און נאך, וואס מיר וועלן אויך אנרירן אין אונזער פראיעקט.

אט קומט מיט אונז כאפן א בליק איבער דער היסטארישער טראנספארמאציע וואס די קהילה האט מיטגעלעבט אין די פארלאפענע יארן, און דערקוויקט אייך מיט אן עונג יו"ט צוזעענדיג דעם אויסטערלישן בלי און וואוקס פון דער הערליכער סאטמארער קהילה אין ווילִיאמסבורג.

***

די ערשטע סטאנציע פון אונזער "טראנספארמאציע" פראיעקט איז וויִ פארשטענדליך דער תל תלפיות, דער בית המדרש הגדול דקהילתינו הק', וואס איז אריבער א גענצליכע טראנספארמאציע אין די פארלאפענע עטליכע יאר, ווערנדיג פארוואנדלט געווארן אין איינס פון די גרעסטע מנינים צענטערן איבער דער שטאט.

די איבערפרישונג פון ביהמ"ד הגדול איז געקומען נאכדעם וואס אין די פריערדיגע יארן האט דער ביהמ"ד פארמאגט די חדרי התפילה צושפרייט איבער'ן ביהמ"ד, און די הנהלת הקהילה האט געצילט מיט דעם פראיעקט אריינצוברענגען א פרישקייט אינעם ביהמ"ד און אנגיין מיט א לויפנדן סדר המנינים יעדע 15 מינוט.

אין די זומער-וואכן פון יאר תשפ"ב, איז דער גאנצער שטאק פון די חדרי התפילה הערליך איבערגעבויט געווארן, ווען אלע אלטע חדרי התפילה זענען איינגעווארפן געווארן, און אויפ'ן פלאץ זענען אויפגעבויט געווארן די פרעכטיגע חדרי התפילה מיטן נאמען "קומת מאיר זעליג", לע"נ דעם אומפארגעסליכן ראה"ק דקהילתינו הרה"ח ר' מאיר זעליג ב"ר יחיאל מיכל ריספלער ע"ה.

זינט דאן איז דער ביהמ"ד אריבער א גענצליכע טראנספארמאציע, סיי מיט די צעגדליגער מניני תפילה וואס קומען פאר טעגליך אין די חדרי התפילה, און סיי מיטן ברענגען פרישע באקווועמליכקייטן פאר די מתפללים, מיט דעם הערליכן קארידאר, קאווע שטיבל און ביה"כ וועלכע זענען הערליך שיין איבערגעבויט געווארן.

באזונדער ווערן די חדרי התפילה באנוצט וועכנטליך ביי דיִ הערליכע באטעס וואס ווערן געפראווט ליל שב"ק בראשות הגה"צ ווילִיאמסבורגער רב שליט"א, וועלכע זענען אויך פארברייטערט געווארן זינט דער באנייאונג פון די חדרי התפילה, און די באטעס ווערן געפראווט וועכנטליך אריינגענעמענדיג די אלע חדרי התפילה.

שטייענדיג מאמענטאל ווערט פארענדיגט די בוי ארבעט צו איבערפרישן דעם היכל התורה אין ביהמ"ד הגדול. די ספרים שענק זענען שיין איבערגעפרישט געווארן, אלע טישן זענען איבערגעפרישט געווארן און דער דאך איז איבערגעמאכט געווארן.

ווי די פלענער לויטן, וועט מען אין דער נאנטער צוקונפט אנהייבן מיט דער ארבעט געגנצליך איבערצובויען און פארהערליכן די מקוה אין ביהמ"ד הגדול, וואס וועט פילפאכיג צוגעבן צום הרחבת הדעת און באקווועמליכקייט פון דיִ הונדערטער לומדי ומתפללי בית מדרשינו הגדול.

Ken

ביהמ"ד הגדול

הופער סט.
שנת תשס"ד
איבערגעבויט: שנת תשפ"ב

4 חדרי התפילה - היכל התורה - מקוה מפוארה - היכל הכולל

היכל הגדול לימים נוראים

שנת תשפ״ה

קרוב צו טויזנט זיץ פלעצער

אז מען רעדט פונעם גרויסן בית המדרש, איז נישט מעגליך אויסצולאזן די ריזן געביידע וואס איז אויפגעשטעלט געווארן אויף די ימים נוראים דהאי שעתא שנת תשפ״ה, וואס ברענגט אונז אויך צו רעדן בכלליות פון די זמני השנה וועו אנשי שלומינו אין וויליאמסבורג האבן די זכי׳ צו מקבל זיין און זיך ווייקן בצלא דהימנותא פון מרן רבינו שליט״א.

ווי עס איז שוין איינגעפירט, האט די שטאט וויליאמסבורג די זכי׳ וועו עטליכע מאל א יאר קומט דער רבי שליט״א פראווען א שב״ק אין שטאט, און פילע אנשי שלומינו פון אביבר דער גאנצער שטאט ניצן אויס די זכי׳ צו קומען מיטהאלטן די תפילות און טישן בצל הקודש, איבערפילנדיג דעם ביהמ״ד הגדול על כל גדותיו, וואו הונדערטער אידן שטייען צונויפגעפרעסט נישט ווילנדיג פארפאסן די דערהויבענע שבתים און ימים טובים בצל הקודש.

דער הייליגסטער טאג פון יאר, יום הקדוש, איז דער סאמע שפיץ, וועו טויזנטער אנשי שלומינו האבן די זכי׳ אזכ״ק רבינו שליט״א געפינט זיך בתוכינו און פראווען דעם הייליגן טאג אין ביהמ״ד הגדול. אין די פארלאפענע יארן איז שוין דער געדרענג אין ביהמ״ד געווען אויף א פארנעם וואס האט ווי געצווינגען די הנהלת הקהילה אויפצושטעלן א ריזיגן געביידע וואס מ׳קען צענעמען אויפן שטח פארנט פון ביהמ״ד, וואו עס זענען צוגעלייגט געווארן נאך הונדערטער זיצן צום ביהמ״ד.

דער פליגל איז געווען אין באנוץ סיי יום הקדוש בצל הקודש, און אזוי אויך ראש השנה בצל הגה״צ וויליאמסבורגער רב שליט״א. אזוי אויך אין לויף פונעם יו״ט סוכות איז דער שאטער פארוואנדלט געווארן אלס ״סוכה הגדולה״, זייענדיג צוגעריכט צו קענען לערנען דארט אין לויף פונעם יו״ט און פאר די צוזאמקומען פון אנשי שלומינו בראשות דעם רב שליט״א.

ביהמ״ד ברך משה שנת תשס״ח

היכל הביהמ״ד מיט 400 זיצן - 4 חדרי התפילה - מקוה מפוארה

אצינד שפאנען מיר אריבער צום אויבנדערמאנטן בֵּיהמ״ד ברך משה דקהילתינו הק׳, וואס ווי געשריבן, איז דער ביהמ״ד געגרינדעט געווארן בשנת תשס״ח, אין די יאָרן נאך דעם ווידעראויפבלי פֿון קְהִילתינו הק׳, ווען פילע אנשי שלומינו אין די נייַ-וויליאמסבורג געגנטער האבן זיך קובע געווען אין דעם ביהמ״ד לתורה ולתפילה.

דער הערליכער ביהמ״ד איז דאן געווען א חידוש אין דער חסִידִ׳ישער וועלט און האט געברענגט צום טיש עפֿעס וואס איז נאך בעפאר נישט געֿווען אין גאָנץ ניו יאָרק. דער ביהמ״ד אנטהאלט כְּהיום פיר לופטיגע חדרי התפילה מיט כסדר׳דיגע לויפנדע מנינים, א גרויסע פראכטפולע מקוה אוֹן א הערליכֿער היכל הביהמ״ד וואס איז אהערגעשטעלט ללימוד התורה אין לויף פון דער וואך.

דער ביהמ״ד צייכנט שוין באלד אפ צוואנציג יאר זינט זיין גרינדונג, אוֹן איז טאקע נישט קיין חלק פון אונזער ״טראנספארמאציע״ תקופה. עס איז אבער נישט שייך צו רעדן פוֹן קהילתינו הק׳ אין ווילִיאמסבורג אוֹן אויסלאזן דעם ביהמ״ד, וואס איז א הערליכער חלק פוֹן דער קהילה פאר אזויפיל לאנגע יארן ב״ה.

אין לויף פון די יארן האט זיך ארויסגעשטעלט אז דער ביהמ״ד איז געווען א וועג-ווייזער פאר אלע חסִידִ׳ישע קהליות איבער ניו יארק וויאזוי אהערצושטעלן א בֵּיהמ״ד מיט אלע צוגעהערן אוֹן סערוויסעס, עפעס וואס איז שוין היינט נאכגעמאכט געווארן דורך צעַנדליגער און הונדערטער בתי מדרשים איבער גרעיטער ניו יארק.

166
בית המדרש
מרך משה ד' סאטמאר
164

ביהמ"ד בית מנחם צבי
שנת תשע"ו

היכל הביהמ"ד 450 זיצן - 4 חדרי התפילה - היכל התורה - מקוה מפוארה

מיט עטליכע יאר צוריק, בשנת תשע"ט, איז אין דער "וואלעבאוט" געגנט באנייט געוואָרן דער הערליכער ביהמ"ד "בית מנחם צבי", וואס האט זיינערצייט געברענגט א היסטארישע רעוואלוציע וואס האָט געלייגט דעם גרונדשטיין אויף דער טראנספארמאציע וואס קהילתינו הק' איז אריבער אין די לעצטערע יארן.

דאס איז געקומען נאכדעם וואס הרבני הנגיד ר' אברהם ברוך הי"ו, חבר הנהלת הקהילה, האט זיך אריינגעווארפן אין דעם פראיעקט צו פארענדיגן דעם בנין ביהמ"ד החדש, וואס האט דאן געהאלטן אין די טיפע בויפאזעס פאר עטליכע יאר אין אצי.

ווען דער ביהמ"ד האט געעפנט זיינע פראכטפולע טויערן, האט דאס ווי איינגעגנומען די גאנצע וואלעבאוט געגנט אין בלויז עטליכע וואכן, און אין א קורצע צייט איז דער ביהמ"ד אויסגעשטיגן אלס א פולשטענדיגער צענטער פאר קהילתינו הק' מיט מניני תפילה אין אלע צייטן פון טאג.

ספעציעל פארמאגט דער ביהמ"ד אויף דעם אונטערשטן שטאק די פראכטפולע מקוה טהרה, וואס פארמאגט אויך א "קוואל מקוה" וואו אידן פון איבער דער גאנצער שטאט קומען זיך מטהר זיין אין א מעיין מקוה. אזוי אויך איז אויף דעם שטאק אהערגעשטעלט דער הערליכער "היכל התורה" וואו אידן זענען זיך קובע לימוד התורה אין אלע שעות פון טאג.

קהל יטב לב ד'סאטמאר - בית מנחם ציבי

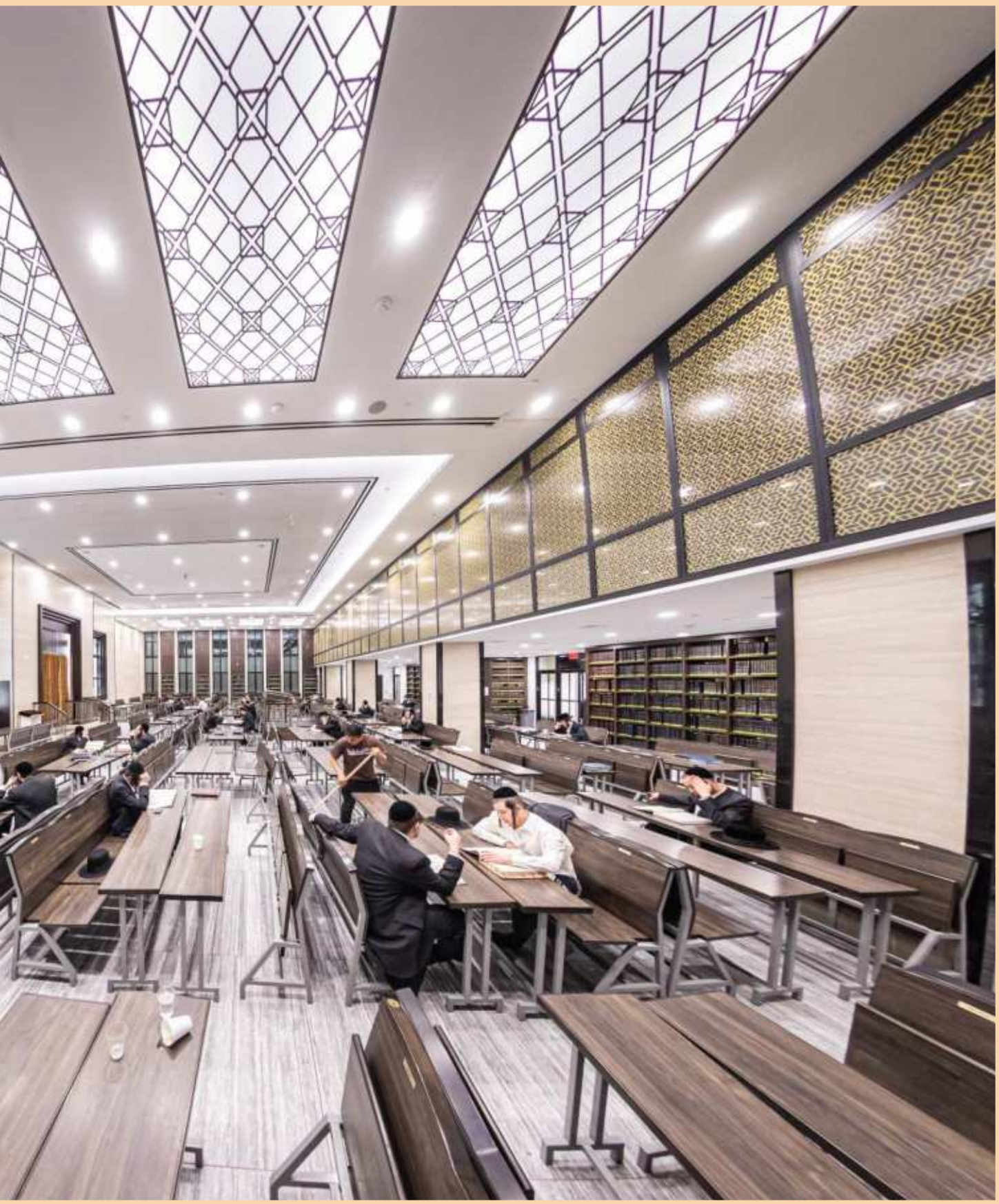

ביהמ״ד בנין בראַך

שנת תשפ״א

היכל הביהמ״ד 500 זיצן - 4 חדרי התפילה - מקוה מפוארה

אונזער קומענדיגע סטאנציע איז ביים סטראטעגישן ווינקל פון בעדפארד און פארק עוו. וואו עס פֿיגורירט מיט שטאלץ און פראכט דער גיגאנטישער ביהמ״ד ״בנין בראך״ דקהילתינו הק׳. דער ביהמ״ד האט געעפנט זיינע טויערן מיט פיר יאר צוריק, און האט אין די עטליכע יאר באווײַזן אויסצושטייגן אלס א פּולשטענדיגער מנינים צענטער אין יענעם חלק שטאט.

דער ביהמ״ד איז געבויט געווארן בנדבת לבו הטוב פון הרבני הנגיד ר׳ אברהם בראך הי״ו, וועלכער האט אהעֿרגעשטעלט דעם ביהמ״ד מיט אלע קליפערלעך און צוגעהעֿרן, א הערליכער לופטיגער היכל הביהמ״ד מיט הונדערטער זיצן, א פראכטפולע מקוה אויפן שענסטן פֿארנעם, ועל כולם לופטיגע חדרי התפילה מיט א לויפנדן סדר המנינים צו יעדעֿר צייט.

דער ביהמ״ד האט דאן געברענגט די ״טראנספארמאציע״ צו א פרישן שטאפל, אריינגענעמענדיג פרישע גאסן און געגנטער אין ״ניי ווילליאמסבורג״ וואו הונדערטער אנשי שלומינו האבן זיך באזעצט דורכאויס די יארן, און האבן געלעכצט צו האבן א שיינעם אהערגעשטעלטן ביהמ״ד וואו זיך קובע צו זיין לתורה ולתפילה.

פון דער מינוט וואס דער ביהמ״ד איז געעפנט געווארן, האבן זיך הונדערטער אנשי שלומינו פון דעם געגנט קובע מקום געווען אין דעם ביהמ״ד. דער הערליכער ביהמ״ד דינט אויך אלס א מוסטער וויאזוי אהערצושטעלן א ביהמ״ד מיט אלע צוגעהערן אויף א שטאפל וואס איז נאכגישט געהעֿרט געוואָרן ביז היינט.

בית המדרש דקהל יטב לב דסאטמאר
בנין בראה

בנין בראה

ביהמ״ד בנין געלבשטיין

שנת תשפ״ב

היכל הביהמ״ד 350 זיצן - 4 חדרי התפילה - מקוה מפוארה

אין שוואנג פון דער מאסיווער ״טראנספארמאציע״ וואס די שטאט ווילליאמסבורג איז אריבער דורכאויס די לעצטערע יארן, האט זיך מיט דריי יאר צוריק געעפנט דער פרעכטיגער ביהמ״ד ״בנין געלבשטיין״ דקהילתינו הק׳ אין דער נייע ״קעסקעיד״ געגנט, וואו הונדערטער אנשי שלומינו האבן זיך באזעצט זינט איר באנייאונג.

דער דעוועלאפער פון דעם דירות-פראיעקט וואס איז געבויט געווארן אויפ׳ן פלאץ, הרבני הגגיד ר׳ אברהם בראך הי״ו חבר הנהלת הקהילה, האט בטוב לבו געלאזט אהערשטעלן אהערגעשטעלט אויף די ערשטע פאר שטאקן פון דעם פראיעקט דער ערלעכער גרויסער ביהמ״ד וואס זאל דינען אלס רוחניות׳דיגער צענטער פאר דער געגנט.

צו שטיין בראש פונעם ביהמ״ד איז אויפגענומען געווארן הגה״צ רבי שמואל דוד סאקס שליט״א, אינאיינעם מיט דעם דיין הרה״ג רבי יואל שוואַרטץ שליט״א מו״ץ בקהילתינו הק׳.

מיט דער עפענונג פונעם ביהמ״ד אין דער דאן-נייער געגנט, איז נישט בלויז געעפנט געווארן נאך א ביהמ״ד אונטער קהילתינו הק׳, נאר די שטאט ווילליאמסבורג האט זיך אויסגעברייטערט מיט נאך א פרישע געגנט פון הונדערטער דירות, ווערנדיג אויסגעשטאט מיט א פרעכטיגן ביהמ״ד פון דעם ערשטן טאג וואס די געגנט האט זיך געגרינדעט.

דער ביהמ״ד פארמאגט כהיום פיר חדרי התפילה, א פרעכטיגן היכל הביהמ״ד ללימוד התורה אינדערוואכן און פאר די תפילות יעדן שב״ק, און אויף דעם אונטערשטן שטאק געפינט זיך די פראכטפולע מקוה וואו הונדערטער אידן זענען זיך מטהר צום דאוונען יעדן אינדערפרי, און נאך אנדערע צרכי הציבור.

בנין געלבשטיין
בית המדרש דקהל יטב־בר
ד׳סאטמאר

בנין געלבשטיין
בית המדרש דקהל יטב־בר
ד׳סאטמאר

ביהמ״ד לב אהרן

שנת תשפ״ה

היכל הביהמ״ד 450 זיצן - 4 חדרי התפילה - מקוה מפוארה

דער דערווייל-לעצטער שטאפל אין דער דראמאטישער טראנספארמאציע איז געווען מיט עטליכע חדשים צוריק, דעם פארלאפענעם שבת ערב סליחות העל״ט, ווען עס האט זיך געעפנט די טויערן פון דעם הערליכן ביהמ״ד לב אהרן דקהילתינו הק׳ אין דער סאוט-אכט געגנט אין ווילאמסבורג, א גאגנט וואס איז ארום 35 מינוט צו גיין פון אונזער פריערדיגע סטאנציע, די ״קעסקעיד״ געגנט.

די עפענונג פון דעם ביהמ״ד איז געווען א היסטארישער מאמענט פאר תלמידי וחסידי סאטמאר אלוועלטליך, זייענדיג דאס ערשטע ביהמ״ד בקרב קהילתינו הק׳ צו ווערן אנגערופן מיט דעם נאמען ״לב אהרן״ על שם ספרו פון כ״ק רבינו הגה״ק שליט״א. דער ביהמ״ד איז נתנדב געווארן דורך הרבני הנגיד ר׳ יקותיאל דוד אהרן וויס הי״ו וועלכער האט אריינגעלייגט אומגעהויערע כוחות אין דעם ביהמ״ד און האט אוועקגעגעבן דעם זכות שם הבנין פארן רבין שליט״א, א שריט וואס איז שוין שפעטער נאכגעפאלגט געווארן בקרב קהילתינו הק׳ אין בארא פארק און מאנסי.

דער ביהמ״ד האט ווי איינגענומען די גאגנט שוין פון דער ערשטער וואך, ווען ביי די וואראעמע תפילות שב״ק און במשך די היילע טעג איז נישט געווען קיין איין ליידיגער זיץ אין דעם ביהמ״ד. אזוי אויך האט דער שפרודלדיגער מנינים צענטער שוין געווירבלט מיט הונדערטער מתפללים פון דעם ערשטן טאג וואס דער ביהמ״ד האט געעפנט זיינע טויערן.

דער גאנצער בנין הביהמ״ד איז הערליך שיין אהערגעשטעלט געווארן מיט דער גאנצער פראכט מיט די נדבות פון נגידי סאטמאר אלוועלטליך, דער וועלט, בהשתדלות העסקן הדגול מוה״ר חיים הערש שוואַרטץ שליט״א יו״ר איחוד התלמידים. דער לופטיגער היכל הביהמ״ד פארמאגט עטליכע הונדערט זיצן, לופטיגע חדרי התפילה און א הערליכע מקוה וואו אידן זענען זיך מקדש און מטהר לפני התפילה.

בית המדרש
לב אהרן

שבת'דיגע בתי מדרש

ביהמ"ד אור ישראל אלימלך - דבו

חוץ פון די גרעסערע בתי מדרשים און צענטערן, איז איבער דער גאנצער שטאט, וואו עס וואוינען נאָר א הייפעלע אנשי שלומינו, אויך אהערגעשטעלט א שבת'דיגער ביהמ"ד דקהילתינו, וואו מען קומט זיך צוזאם וועכנטליך אפרעכטן די תפילות יעדן שבת און יו"ט מיט א סאטמארער וואַרעמקייט און ברען.

אין יעדן פון די בתי מדרשים איז דא דער באשטימטער דיין ומורה צדק מטעם הקהילה, וואס שטייט בראש פונעם ביהמ"ד און פירט אן מיט די רוחניות'דיגע אקטיוויטעטן אויף א רעגלמעסיגן שטייגער.

די בתי מדרשים זענען א פראכט און א שטאלץ פאר קהילתינו הק' איבער דער שטאט, און כסדר ווערן די בתי מדרשים פארשענערט און פארבעסערט לכבוד בית סאטמאר ולכבוד קהילתינו הק' אין שטאט וויליאמסבורג.

ים איבער דער שטאָט

רי יואל - ישמח משה - ויואל משה

בית האופה המהודרת

נייער פראַכטפולער צענטער

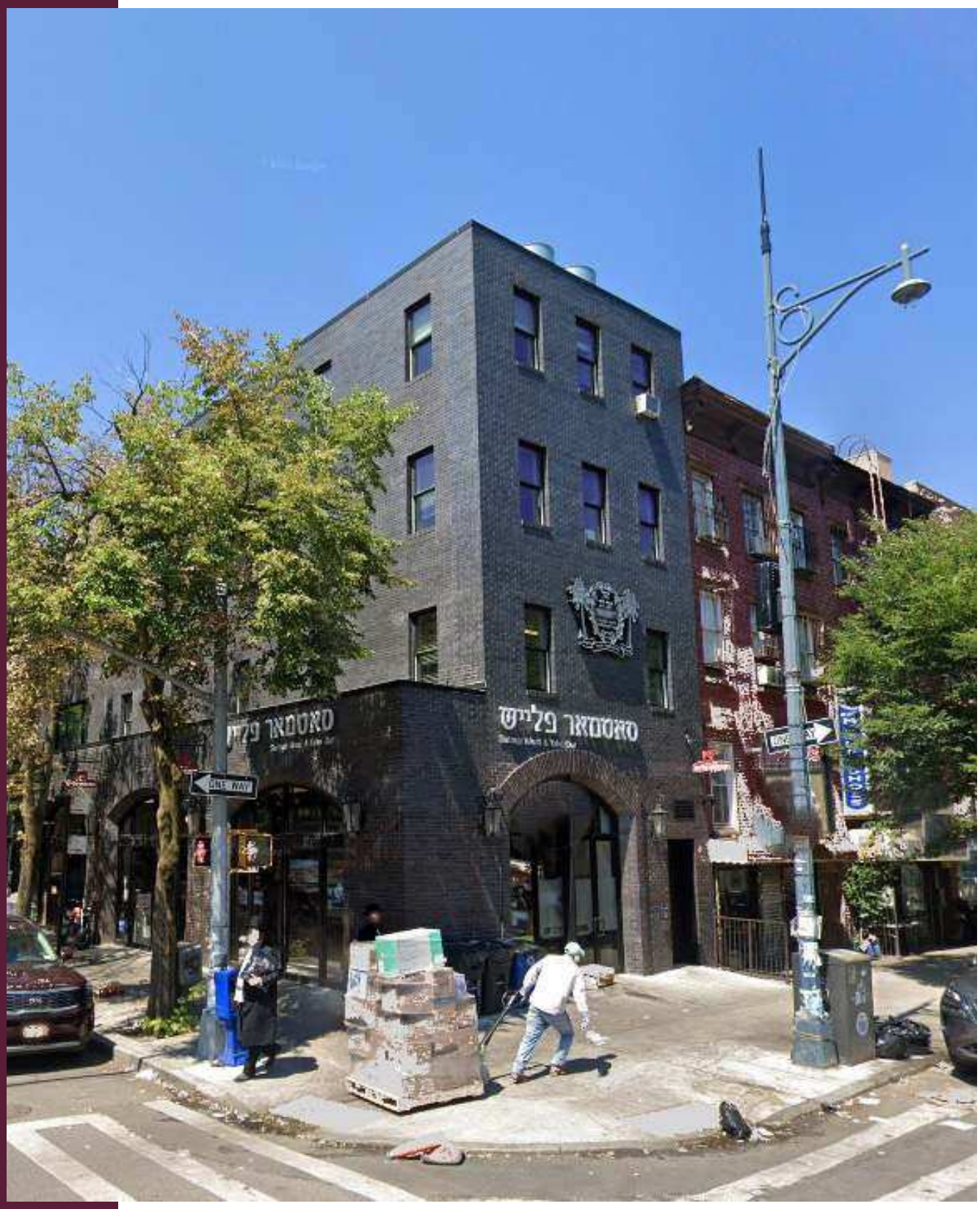
שטייענדיג אינעם יו"ט פסח ווען כלל ישראל איז מקיים דעם מצות אכילת מצה בהידור רב, איז נישט מער ווי יושר אויך צו כאפן א בליק אויף דער טראַנספארמאציע וואס דער "בית" האופה" דקהילתינו הק' אין ווילאמסבורג איז אריבער, ווען מען האט בס"ד באנייט א נייעם ברייטן לאקאל פאר דער בעקעריי און בס"ד פילפאכיג פארברייטערט די סערוויס און הידורים וואס ווערט אהערגעשטעלט פאר'ן ציבור אויף פסח.

די נייע בעקעריי איז הערליך שיין אויסשטאפירט געווארן מיט אלע געברויכן אנבאלאנגט דאס מצות באקן, סיי פאר די ארבייטער אין דער בעקעריי וועלכע גענישן פון דער געוואלדיגער הרחבה, און סיי פאר די קונים און אידן וועלכע קומען אליין אראפ באקן מצות אין דער בעקעריי אין די וואכן בעפאר יו"ט פסח.

אין דער נייער בעקעריי איז אהערגעשטעלט געווארן פילצאליגע נייע הידורים און חומרות תחת פיקוח הגה"צ ווילאמסבורגער רב שליט"א וועלכער איז זיך כסדר מטריח בטירחא דגופא זיך אומצוקוקן אויף די ארבעט אין דער בעקעריי און אזוי אויך גייט ער ארום צו פארשידענע בעקעריין זיך אומקוקן וואס מען קען פארבעסערן און צולייגן אז די סאטמארער מצות זאלן זיין דאס מערסטע מהודר.

פלייש-געשעפטן

הערליך שיין רענאָווירט - לאָקאַלן אין אַלע געגנטער

ס׳איז דאך באקאנט די גרויסע עבודת־הקודש וואס רבוה״ק זי״ע ואחריו יבל״חט״א כ״ק רבינו הגה״ק שליט״א האבן אריינגעלייגט צוצושטעלן כשר פלייש פאר אידן, בפרט אין די לעצטערע יארן וועלן דער רבי שליט״א האָט אריינגעלייגט גרויסע כוחות אהערצושטעלן די אייגענע סאטמארער בתי שחיטה.

דאס איז די סיבה פארוואס אנשי שלומינו זענען אלץ מקפיד איינצוקויפן פלייש בלויז אין די סאטמארער פלייש געשעפטן און דער פארלאנג פאר ״קרית יואל פלייש״ ווערט אלס גרעסער און גרעסער, וואס אלס רעזולטאט איז מען כסדר געצווינגען צו עפענען נאך און נאך פלייש געשעפטן אויבער דער שטאט.

אין די לעצטערע יארן האט קהלתינו הק׳ הערליך שיין איבערגעבויט און פארבעסערט די סאטמארער פלייש געשעפטן איבער דער שטאט, אויף א פארנעם וואס זאל קענען אקאמאדירן דעם ציבור וועלכער זוכט איינצוקויפן בלויז אין די סאטמארער פלייש-געשעפטן.

דאס צענטראלע פלייש-געשעפט אויף ליע עוו. ביים ווינקל פון ראסס סט. איז הערליך שיין רענאווירט געווארן און פרעכטיג אהערגעשטעלט געווארן מיט אלע צוגעהערן. אזוי אויך איז דאס פלייש-געשעפט אויף מוירטל עוו. פראכטפול רענאווירט און איבערגעבויט געוואָרן אין די לעצטע חדשים צו קענען בעסער סערווירן די קונדן.

תתחדש קרית יואל!

קרית יואל באגריסט מיט איבערראשונג עפענונג פון חידוש'פולע מאסיווע ביזנעס-סקווער "נעקסוס"

שפאגל-נייע מעגא 55,000 סקווער-פיס ביזנעס-בילדינג; א שפאַן-אוועק פון קרית יואל אויפ'ן רוט 17M,
צוגעריכט מיט אלע באקוועמליכקייטן פאר יעדע סארט ביזנעס/קאמפאני

1) ערשטמאליגע אפציע "קאמערציאלע אפטיילונג"; מערערע באזונדערע יוניטס פון פריוואטע אפיסעס מיט ריזיגע סטארעדזש-ספעיס און אייגענע לאודינג-דאק; 2) באזונדערע ריזיגע "אפיסעס אפטיילונג"; אפגעטיילטע רואיגע סעקשאנס פון צענדליגער אפיסעס, גרעסערע און קלענערע, מיט קאנפערענץ-רומס א.א.וו.

Nexus SQUARE

קאמערציאלע-סטארעדזש-ספעיסעס איז בכלל נישט קיין חידוש!

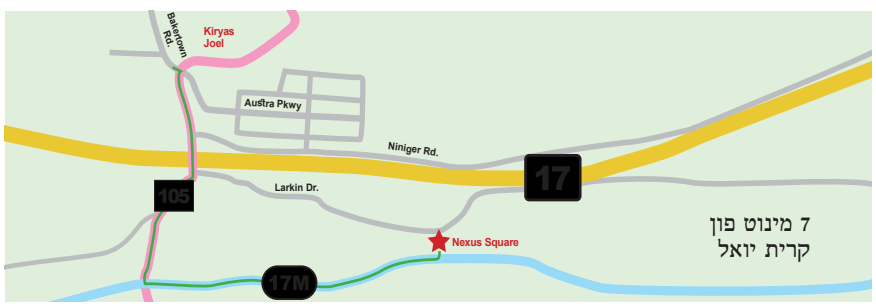
לאודינג-דאקס פאר ביזנעסער און קאמפאניס איז אויך נישט קיין חידוש!

א ביזנעס-סענטער מיט פילצאליגע נייע אפיסעס איז שוין אויך נישט קיין חידוש!

אבער אלעס צוזאמען אויף איין פלאץ, מיט אזא מייסטערהאפטיגע אויסשטעל און אזויפיל באקוועמליכקייטן אויפאיינמאל, איז שוין איינמאל א חידוש...!

אלזא, טוט טאקע קרית יואל פייערליך באגריסן מיט א הילכיגן 'תתחדש' די עפענונג פונעם מאסיוון "נעקסוס סקוועד", וואס געפינט זיך הארט נעבן קרית יואל אויפ'ן רוט 17M, אין צענטער פון די בליענדע מארקעט (נעבן די בענק, געשעפטן, גאז סטאנציעס א.ד.ג.); א ריזן אונטערנעמונג וואס האט זיך געבויט די לעצטערע יארן שטיל און באשיידן, ווייט פון אויג אנע פרסום, און אנטפלעקט מיטאמאל אן אויג-פארכאפנדער בילד; א מעגא ביזנעס-סקוועד מיט אזויפיל חידוש'פולע בענעפיטן וואס ברענגט פרישע מעגליכקייטן, פרישע הרחבה און עפענט א נייע בליענדע קאפיטל אין קרית יואל'ס עקאנאמיע.

דעם גרויסן קאמפלעקס פון "נעקסוס סקוועד" שטעלט אהער א צוויי-פאכיגע מארקעט, זייענדיג צעטיילט אין 2 קאטעגאריעס:

"קאמערציאלע אפטיילונג": אפיסעס/סטארעדזש/לאודינג אויף איין פלאץ!

צום ערשט ווערט באגריסט דער ערשטמאליגער רעאליטעט פאר לאקאל ביזנעסער און באקוועמליכקייט און קאמפאניס פון סיי ווועלכע אינדוסטריע,

אפיסעס (40 סלאטס)
ווערהאוז/סטארעדזש (8 סלאטס)

גלייך הינטער
Frankie's Car Wash
צו לינקס, אויפ'ן 17M

וועלכע האבן אצינד די געשמאקע מעגליכקייט צו קענען האבן "צוזאמען אויף איין פלאץ" סיי די אפיסעס, סיי א גרויסע לופטיגע סטארעדזש-ספעיס און סיי אן אייגענע לאודינג-דאק, אלעס דא ביי די האנט, אין אונזער געגנט, נאנט צום הויז; ממש א חלום אויף וואס אזויפיל ביזנעסער קוקן שוין לאנג ארויס!

ס'איז געצליך איבריג ארויסצובערענגען פאר אלע וואס זענען אין די ליין צו פארשטיין דער דורכברוך פון אזא פראיעקט; ביז היינט האט מען נישט געווואוסט פון עפעס אנדערש, נאר בלית ברירה איז מען געווען צוגעוואוינט צו א צעפארענע ווירטשאפט: די אפיסעס אויף איין פלאץ, און רוב מאל א היבשע וועג ארויס פון שטעטל; די סטארעדזש-ספעיס פאר אלע סופלייס אין א צווייטע געגנט, און צומאל איינגעטיילט מיט אנדערע פירמעס צוזאמען מיט די לאודינג-דאק, אדער אן אייגענע 'לאודינג' אויף א דריטע פלאץ גאר!

פארשטייט זיך אז דאס האט געמיינט אסאך פיזור הנפש, אסאך שווערידקייטן, עקסטערע צייט כסדר צו דארפן-קומען-און-גיין פון איין פלאץ צו די אנדערע, וואס מיינט אויטאמאטיש עקסטערע עקספענעס פאר רענט און מענעדזשערס וכדו'.

דאס אלעס ענדיגט זיך מיט "נעקסוס"! – נעקסוס סקווער פארמאגט עטליכע עקסטערע יוניטס, געאייגנט פאר סיי וועלכע ביזנעס/קאמפאניי, ווצב"ש פלאמבינג, עלעקטעריק א.ד.ג. וואס האבן א צאל ארבייטער און דארפן פלאץ וואו צו האלטן אסאך סופלייס.

יעדע יוניט דינט ווי א פריוואטע אפטיילונג - מיט א עקסטערע אריינגאנג פון די גאס, צוגעשטעלט מיט אסאך פארקינג אינדרויסן - און אנטהאלט מערערע הערליכע באקווענמע אפיסעס מיט אלע אייניריכטונגען אין א רואיגע געשמאקע אטמאספערע, וועו גראד דערנעבן האט מען אן אייגענע ריזיגע סטארעדזש, בריים און הויך, פולע-אינסולעיטאד און געהייצט, מיט א פריוואטע 'לאודינג-דאק' וואס האט גרינגע און פולע צוטריט פאר פול-סייז טראקס צו קענען סיי וועו ליפערן און אפנעמען סחורה.

אזא אויפטוה איז א געוואלדיגע הילף פאר ביזנעסער צו קענען אפערירן מיט פיל מער הרחבה, רואיגקייט און מנוחת הנפש, און בס"ד דערגרייכן צו מער סוקסעס.

"אפיסעס אפטיילונג": ביזנעס צענטער מיט פילע באקווענמע אפיסעס!

באזונדער אנטהאלט דער בילדינג 2 פולע שטאק פון אפיסעס - פולקאם אפגעטיילט פון די קאמערציאלע געווירבל – צוגעשטעלט מיט א עקסטערע צענטראלע אריינגאנג פון די גאס וואס פירט צו געשמאקע רואיגע האלווועיס מיט פילצאליגע אפיסעס, געאייגנט פאר יעדע סייז ביזנעס; סיי דאבל-רומס און סיי מערערע סינגל רומס, גרעסערע און קלענערע, צו יעדע געברויך.

די אפיסעס אפטיילונגען זענען אויסגעשטאט מיט די באקווענמסטע אייניריכטונגען, וואס שאפט אינאיינעם א גאר געשמאקע גייסט; לופטיגע און לעכטיגע אפיסעס מיט גרויסע פענסטער מיט די מעגליכקייט צו קענען עפענען פאר פרישע לופט, ארויסקוק צו הערליכע רואיגע פאנאראמע, עקסטערע הייצונג-קילינג קאנטראל אין יעדע רום, פייבער אינטערנעט-ליינס, קאפעטעריע אויף יעדע שטאק, קאנפערענץ-רומס א.א.וו.

אינדרויסן ארום דער בילדינג איז צוגעשטעלט א פלייץ פון פארקינג-ספאטס בהרחבה גדולה, גענוג פאר אלע אפיסעס-באנוצער און באזוכער.

ועל כולם קומט צו די געוואלדיגע בענעפיט, אז דער ביזנעס-סקווער געפינט זיך אין אונזער בעקגראונד, א שפאן-אווענק פון קרית יואל, אינדרויסן אין טאון אויפ'ן 17M, נעבן די וויכטיגע און פאפולערע פלעצער פון בענק, גאז-סטאנציעס, סופערמארקעטס א.א.וו.

ארבעך 20 פיס דאך וועראהאוז/סטארעדזש

רחבות'דיגע לופטיגע אפיסעס, מיט פענסטערס וואס מ'קען עפענען

ברייטע קאפעטעריע מיט קאפי מאשינען און וועגדינג מאשינען אויף יעדן שטאק, מיט קאווע בחנם

סינגל און דאבל רום אפיסעס, מיט באזונדערע עיר קאנדישאן סיסטעמס

פול אויססטאפירטע קאנפערנס רום אויף יעדן שטאק באזונדער

"נעקסוס" אין אייַן וואָרט; א נייַע ביזנעס-עקספּיריענס פאר תושבי קרית יואל!

פאר מער אינפארמאציע און פאר רענטאלס, קען מען רופן: 845-915-9191

ופתח לנו ה' אלקינו שערי פרנסה, שערי ברכה, שערי מזל, שערי הצלחה, שערי סייעתא דשמיא!

Nexus SQUARE

845-915-9191 • RENT@NEXUS17M.COM • 200 NY-17M, Harriman, NY 10926

בס"ד

על שפסח על בתי בני ישראל

דא וואוינט א איד.
און אויך דא.

Village of South Blooming Grove

די אויסוואל איז אייערס:

די נייע שפרודל'דיגע געגנטער מיט אירע פילע בתי מדרשים און גראסערי'ס קען רואיג באצייכנט ווערן אלס די 'הארץ' פון קרית יואל המורחבת, צענדליגער ליכטיגע דירות ווערן פארענדיגט מיט פראכט און ווערט צוכאפט דורך די גליקליכע תושבים.

פרישע דירות ווערן גרייט יעדע פאר חדשים פאר גאר צוגענגליכע פרייזן, און קיין איין גרייטע דירה שטייט נישט ליידיג, אדרבה פרעגט אייך נאך.

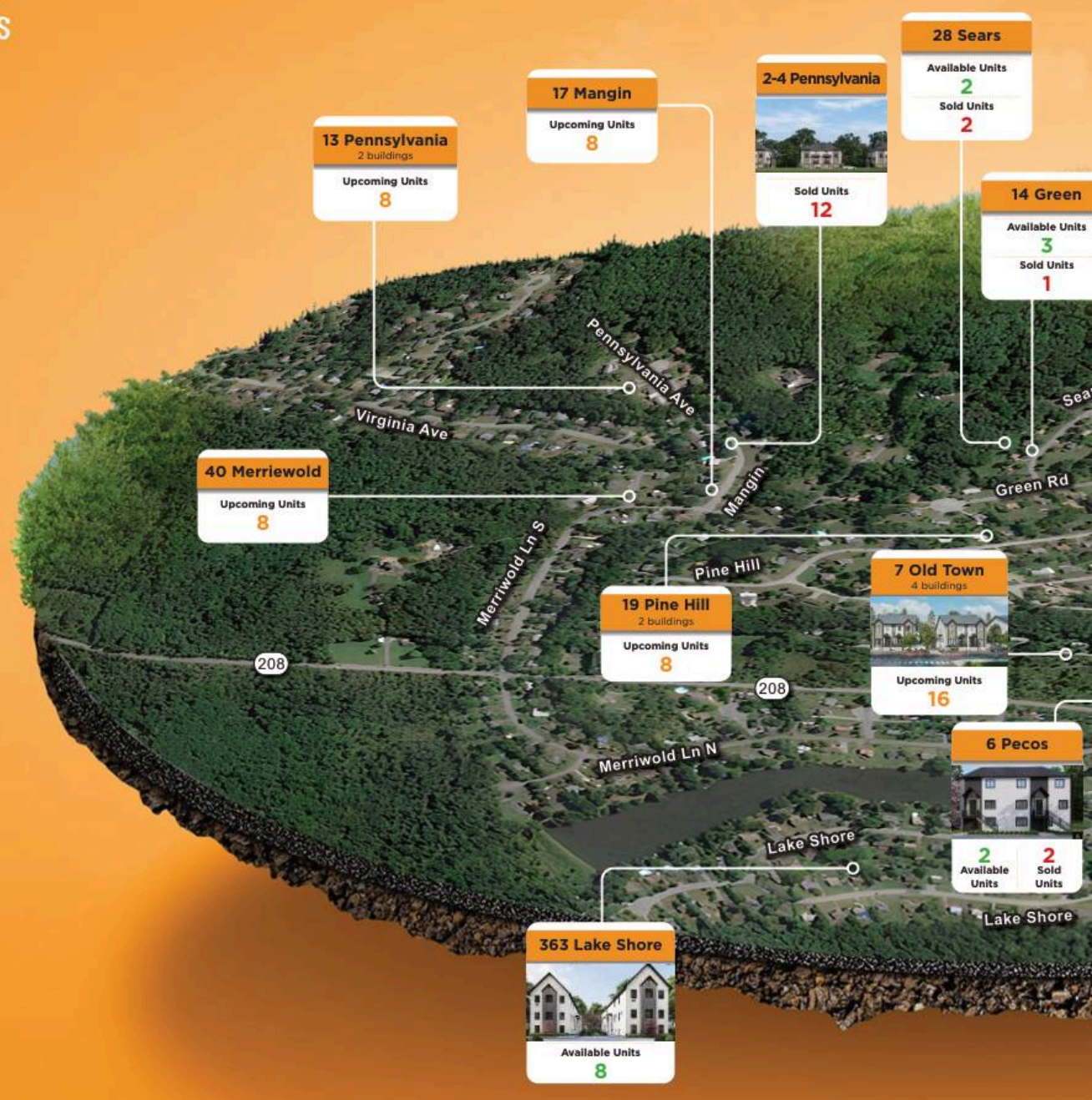
רעזערווירט יעצט אייער לופטיגע דירה און פראווען דעם קומענדיגן יום טוב שבועות אדער זמן שמחתנו אין אייער אייגענעם דירה מיט הרחבת הדעת.

א כשרן פריילעכן פסח פאר גאנץ כלל ישראל!

ALL FEATURED PROJECTS
DEVELOPED & BUILT BY:

ON FIELD
BUILDERS

effelteam.com

קרית יואל המורחבת

געטוישט די מאפע פאר קרית יואל

All available projects selling through:

Master Realty Group

845.208.2115 | Info@MasterRealtyNY.com

Listing Agents

הערשל לעווי
Licensed Broker
845.662.5111

יואל אהרן שוואַרטץ
Licensed Salesperson
845.324.3015

לייבל הערשקאוויטש
Licensed Salesperson
845.248.6411

מענדי מיללער
Licensed Salesperson
845.325.2180

מיכאל בער פאללאק
Licensed Salesperson
845.502.3223

משה יודא עקשטיין
Licensed Salesperson
845.662.6956

נפע פריעד
Licensed Salesperson
845.213.9755

מרת ח. ש. וויים
Licensed Salesperson
845.500.5457

על זאת שבחו אהובים, לפאר ולרומם בשער בת רבים, את ידידינו הרבני הנכבד נגיד ושוע, גיבור ורב להושי**ע**
קרב עם סגולה, נודע לתהילה, ראשון למקראי קודש ותחילה, בונה ומקים ומחזיק בדק, ויהי ידיו אמונה וצד**ק**
יומם ולילה לא ישבות, לפעול גדולות ונשגבות, לעומתו בריך ושיר דברי, מטיב לאחריני ע"ץ עושה פרי
בית מדרשינו המפואר כן בקודש, נטל על שכמו לכלכל מידי חודש, בכל נפשו לעשות ולהטיב, צדקתא לעם חבי**ב**
איש אשר רוח בו בעוד ותעצומות, לשמו הטוב יתנו נעימות, ומאת ה' נבקש עתירה, בכל אשר יפנה יצליח בתדיר**א**
ה"ה ידידינו הנכבד והמפואר, זית רענן יפה פרי תואר,

הרבני הנגיד הטפסר המרומם

מו"ה עקיבא צבי קליין הי"ז

בונה ומקים שכונתינו המעטירה

הוא הגבר אשר נשאו לבו להחזיק הבית הגדול שמגדלין בו תורה ותפילה מידי חודש בחדשו,
וגם לרבות כאשר המקום הי' צר מהכיל מפאת ריבוי העם בליעה"ר, התייצב לקראתינו בנדיבות לב
להרחיב גבולי הקדושה, ולהוסיף על העזרה, לשמחת לב כל תושבי שכונתינו הע"י,

ובד בבד נביע רגשי לבבינו על אשר הניף ידו לקראת חג הפסח הבעל"ט
בסכום אדיר ונשגב להחיות עם רב, תושבי שכונתינו באי ומתפללי
בית מדרשינו, להכניס שמחת יו"ט בבתי בני ישראל

צור יצוה חסדו, שפע רב בכל מאודו, חיי נחת ואושר בקרב הארי**צ**
ברכת ה' בתוך ביתו יהי' שכיח, להצלחה בגשם וברוח, ובכל מילי דמיט**ב**
יתן ה' ויוסיף לו, הון ועושר בביתו ובהיכלו, עדי נזכה לגאולה בביאת בן ישי

המוקעים בברכה מתוך רגשי הכרת הטוב

כל תושבי שכונת
"עיקער"ס ענקלעיוז"

משה אהרן פילעפף

היימשטאָט

אידן פון:
אַלע ערגץ וועלט

קיין:
קרית נואל

"היימשטאָט" אין אַ שמועס מיט אידן פון אַלע עקן וועלט וועלכע האָבן איבערגעפלאַנצט זייער "היים" דא אין "שטאט"

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

פארוואס

לכבוד דעם יו"ט פסח, דער חג הגאולה, האָט "היימשטאָט" אונטערגענומען א פראָיעקט אַרומצוגיין צווישן אַ צאָל אידן וועלכע ציילן זיך שוין היינט צווישן די סמעטענע תושבי העיר, אָבער זענען אין דער פאַרגאַנגענהייט געווען איינוואוינער אין פאַרשידענע לענדער איבער דער וועלט און האָבן זיך שפּעטער אַריבערגעצויגן דאָ קיין קרית יואל און אָנגעהויבן דאָס לעבן פונדאָסניי.

מיר זענען געזיצן מיט יעדן פון די אידן, טייל האָבן באַשלאָסן צו בלייבן אַנאָנים בעת אַנדערע האָבן נאָרוואָס באַטראָטן דעם קרית יואל'ער באָדן; געוויסע זענען אויפגעוואַקסן אין אויסלאַנד וואו זיי האָבן חתונה געהאַט, בעת אַנדערע זענען אויפגעוואַקסן דאָ אין אַמעריקע און בלויז חתונה געהאַט אין אויסלאַנד און זיך שפּעטער אַהערגעצויגן.

הצד השוה שבהם, אַז מיר האָבן פון יעדן געהערט פאַרשידענע אינטערעסאַנטע שטריכן און געשיכטעס וואָס די אידן זענען אַריבער, איבערהויפּט ביים דורכמאַכן דעם לאַנגן וועג אַהער, ביזן זיך אייגעוואוינען אינעם נייעם לעבנסשטייגער דאָ אין קרית יואל.

גלייכצייטיג טוט זיך "היימשטאָט" באַדאַנקען פאר אַלע אונזערע מיטשמועסער וועלכע האָבן אַוועקגעגעבן פון זייער צייט צו ברענגען אַ עונג יו"ט פאר אונזערע ליינער.

אַצינד קומט מיט אונז אויף דער רייזע פון די אידן, און האָט אַ פרייליכן יו"ט.

גרוזיע

מוה"ר משה ווייסבערג הי"ו

טביליסי, גרוזיע - שכונת עצי תמרים, קרית יואל

עס האָט איך שוין זיכער אַמאָל אינטערעסירט צו הערן ערשטהאַנטיג די איבערלעבענישן פון אַ איד וואָס איז אויפגעוואַקסן אונטער די קאָמוניסטישע נעגל, און איז שפּעטער אַרויסגעקומען אויף דער פריי און זיך באַזעצט דאָ אין קרית יואל. אָט איז אייער געלעגנהייט.

"היימשטאָט" האָט זיך אַראָפּגעזעצט אויף אַ העכסט-אינטערעסאַנטן שמועס מיט מוה"ר משה ווייסבערג הי"ו, וועלכער האָט פאַרלאָזט די קאָמוניסטישע גרוזיע בשנת תשמ"ח און האָט זיך באַזעצט דאָ אין קרית יואל, וואו ער וואוינט ביז צום היינטיגן טאָג לאויו"ט.

אַ גוטן ר' משה. לאמיר גלייך צוגיין צום ענין, אין וועלכער שטאָט זענט איר אויפגעוואַקסן?

איך בין אויפגעוואַקסן אַלס קינד אין דער שטאָט טביליסי אין גרוזיע.

גרוזיע איז אַ לענדל נעבן רוסלאַנד, נענטער צום שוואַרצן ים, באַקאַנט דאָ אין אַמעריקע אַלס "דזשאָרדזשיע" פון וואו פילע נישט-אידישע טעקסי דרייוער דאָ אין קרית יואל שטאַמען. אַסאַך טוישן דאָס אויף מיט דעם שטאַט דזשאָרדזשיע אין אַמעריקע, אָבער אין פאַקט איז דאָס אַ באַזונדער לענדל פאַר זיך.

אין וועלכן תלמוד תורה האָט איר געלערנט?

איך האָב נישט געלערנט אין קיין אָפּיציעלן תלמוד תורה. גרוזיע איז דאַן געווען אַ חלק פון דעם סאָוויעטישן פאַרבאַנד (סאָוויעט יוניאָן) וואו עס איז נישט געווען ערלויבט צו פראַקטיצירן אידישקייט אין דער עפנטליכקייט. בלויז באַהאַלטענערהייט האָט מען געקענט דינען דעם רבוש"ע. אַלעס איז געגאַנגען אונטערן טיש. עס זענען זיך צוזאַמגעקומען עטליכע אינגעלייט און בחורים, און אַזוי האָט מען אינאיינעם געלערנט.

די רעגירונג האָט געוואוסט פון דעם חדר, אָבער זיי האָבן גאָרנישט געטון דערצו. דאָרט איז אַזוי געווען אַז ווילאַנג זאַכן זענען אָנגעגאַנגען שטיל אָן קיין פּרסום, האָט די רעגירונג נישט געהאַט קיין פּראָבלעם דערמיט; זיי האָבן זיך פאַרמאַכט די אויגן און גאָרנישט געטון.

פאַרשטייט זיך אַז כסדר האָט מען געהאַט קאָפּ-וויי און עס האָט זיך געמאַכט דאָ-דאָרט אַז מען האָט פאַרמאַכט אַזאַ מקום תורה, אָבער נאָרמאַלערהייט אויב איז מען אָנגעגאַנגען שטילערהייט, האָבן זיי גאָרנישט געזאָגט.

וועלאַזדזשי אין צוגעהאַנגען

די שטאָט טביליסי אין גרוזיע היינט-צוטאָגס

דאָס דאַוונען יעדן שבת?

בערך אויף דעם זעלבן אופן. מען האָט פרובירט זיך צו האַלטן שטיל און אָנקומען נישט מער ווי עטליכע מענטשן אויפאַמאָל, אַז זיי זאָלן דאָס נישט באַמערקן און דערנאָך מאַכן קאָפּ-וויי.

אין דער שול האָט מען געדאַוונט נוסח אשכנז. עס איז אויך געווען דאָרט אַ שול וואו מען האָט געדאַוונט נוסח ספרד. זיי האָבן געהאַלטן אַז זיי זענען נאָך דאָרט פון נאָכן חורבן בית המקדש, אַזאַ מסורה האָבן זיי געהאַט, און זיי האָבן זיך געהאַלטן דאָרט זייער שיין צוזאַמען.

וויאַזוי האָט מען געפֿראַווען דאָרט שמחות?

מיין חתונה איז געווען ביי מיין שוועסטער אין שטוב.

אין אַלגעמיין זענען פאָרגעקומען די חתונות אין גרויסע זאַלן. אָבער מיין חתונה איז פאָרגעקומען אויף אַ באַשיידענעם פאַרנעם ביי מיין שוועסטער אינדערהיים, וואו עס איז געווען אַ מנין אידן וועלכע זענען זיך געקומען מיטפרייען מיט דער שמחה. נאָך דער חופה איז פאָרגעקומען אַ שיינע סעודה, עטליכע אידן האָבן געשפילט מיט אַ גיטאַר, און עס איז געווען אַ שיינע פריילעכע חתונה וואו מען האָט זיך משמח געווען לויט די אומשטענדן.

דער ברית פון מיין זון איז אויך פאָרגעקומען ביי מיין שוועסטער אין שטוב.

דאָ האָט זיך אָפּגעשפילט אַן אינטערעסאַנטע זאַך. דער ברית איז געווען דעם צווייטן טאָג יו"ט סוכות, און מיין שוועסטער'ס הויז איז געווען אַ שעה צייט צו גיין מיט די פיס פונעם פלאַץ וואו מען האָט געדאַוונט! דאָס האָט אָבער נישט אָפּגעהאַלטן די מסירות נפש אידן פון קומען צום ברית. נאָכן דאַוונען האָט זיך דער ציבור אַרויסגעלאָזט אויפן וועג, און ביים ברית איז געווען אַ מנין וואָס האָט מיטגעהאַלטן די שמחה וואו נאָך אַ אידיש קינד וועט אַריינגעברענגט בבריתו של אברהם אבינו.

דער מוהל איז געווען אַן אַלטער איד, און ער האָט נישט געהאַט קיין כח צו גיין דעם לאַנגן וועג, האָט ער דאַן באַקומען אַ היתר פון אַ רב אין אַמעריקע צו קומען צום ברית מיט פובליק טראַנספּאָרטאַציע. (פאַרשטייט זיך אַז מען קען פון דעם נישט אַרויסלערנען אויף אַנדערע פעלער.)

זייער אינטערעסאַנט צו הערן אַזאַ ערשטהאַנטיגע שילדערונג איבער די צייטן אונטער קאָמוניזם.

עס וואָלט געווען אינטערעסאַנט צו הערן, וויאַזוי איז עס געגאַנגען מיט פרנסה אונטער קאָמוניזם?

דאָס איז דאָך געווען דער הויפט מיטל וואָס קאָמוניזם האָט ענווצט צו אונטערדרוקן דעם פאָלק.

עס האָט געאַרבעט אַז קיינער האָט גאָרנישט פאַרמאָגט אַליין, אַלעס האָט געאַרבעט פאַר דער רעגירונג און די רעגירונג האָט באַצאָלט סוף וואָך אַ מינימאַל געהאַלט וואָס איז געווען פונקט גענוג צו קענען קויפן עסן פאַר זיך און די קינדער.

אַ בילד פון דער שטאָט טביליסי אין גרוזיע

אָבער מיינט נישט אַז מען האָט געקענט קויפן עסן בריוח... עס איז געווען גענוג צו קענען קויפן עסן אַז מען זאָל נישט שטאַרבן. נישט מער ווי דעם.

ווי אינטערעסאַנט עס הערט זיך אָבער, איז קאָמוניזם געווען אַזוי גוט איינגעוואָרצלט, אַז מען האָט פשוט נישט געדאַרפט מער ווי דאָס וואָס מען האָט געהאַט. מען האָט טאַקע געהאַט זייער וויניג, אָבער מען איז למעשה געווען צופרידן, ווייל מען האָט פשוט נישט געוואוסט פון עפעס בעסער.

דאָס טייטשט אַז בעצם זענען זיי געווען מלא רשעות, אָבער די ציווילע מענטשן אונטער דעם רעזשים זענען בעצם געווען צופרידן, נישט וויסנדיג אַז אין דער דרויסנדיגער וועלט איז דאָ עפעס בעסער ווי דעם.

זייער אַן אינטערעסאַנטע נקודה. וויאַזוי זענען געווען די מעדיצינישע באַהאַנדלונגען דאָרט?

דאָרט האָט מען געוואוסט אַז אָנצוקומען אין שפּיטאָל איז ממש אַ סכנת מוות.

מען האָט פרובירט אַלעס אין דער וועלט אַז מען זאָל נישט דאַרפן אָנקומען אין שפּיטאָל. וועט עס האָט געקענט האָט געהאַט אַן אייגענעם דאָקטאָר וועמען מען האָט געפונען אין פאַל פון נויט. מיר האָבן אויך געהאַט אַזאַ דאָקטאָר און ער האָט זיך זייער אָפּגעגעבן אַז זיינע פּאַציענטן זאָלן נישט אָנקומען אין שפּיטאָל.

אין שפּיטאָל איז די סערוויס געווען אויף אַזאַ שוואַכן פאַרנעם, און מען האָט געוואוסט אַז אויב קומט מען שוין אָן אין שפּיטאָל איז ממש עק וועלט (דערמאַנט אייך דאָס פון אונזערע קאָראָנאָ צייטן). דעריבער האָבן זיך די פּריוואַטע דאָקטוירים זייער אָפּגעגעבן אַז עס זאָל נישט דאַרפן צוקומען דערצו.

וויאַזוי איז געווען די באַנעמונג פון די אַלגעמיינע

גרוזישע שכנים?

די גרוזיער זענען אַנדערש ווי די רוסן. זיי זוכן נישט שלעכטס צו טון פאַר אַ איד און האָבן אונז אין אַלגעמיין גוט באַהאַנדלט. מיט דער רעגירונג האָט מען געהאַט פּראָבלעמען ווי פריער געשמועסט, אָבער מיט די שכנים האָט מען גוט געלעבט.

וויאַזוי איז מען געהאַנגען דאָרט אָנגעטון?

חסיד'ישע מלבושים איז אָפּגערעדט אַז מען האָט נישט געקענט גיין. אָבער אפילו בלויז אַ קאָפּל האָט מען געדאַרפט באַהאַלטן אַז עס זאָל נישט זיין מערקבאַר.

מיר האָבן נישט געקענט גיין מיט קיין שוואַרצן קאַפּל, כדי מען זאָל דאָס נישט באַמערקן, דעריבער איז מען געגאַנגען מיט אַ קאָלירפולן קאָפּ-צודעק וואָס מען האָט געקענט קויפן אין די לאָקאַלע געשעפטן.

וועלכע שפּראַך רעדט מען דאָרט אין אַלגעמיין?

רוב מענטשן דאָרט קענען עטליכע שפּראַכן, סיי רוסיש און סיי גרוזיש. און אַזוי אויך נאָך שפּראַכן וואָס מען קען לויט דעם אָפּשטאַם פון וואו מען קומט.

איך האָב אויך געקענט אידיש, און מיין טאַטע וועלכער איז אַ פּוילישער אָפּשטאַמיגער האָט אויך געקענט פּויליש.

זענט איר אַמאָל געווען אין אַמעריקע? איידער איר האָט זיך אַהערגעצויגן?

ניין, איך האָב בלויז געקענט אַמעריקע פון די בילדער. עס איז נישט געווען מעגליך אַרויסצופֿאָרן פון לאַנד.

ווען האָט איר זיך אַהערגעצויגן קיין קרית יואל?

עס איז געווען בשנת תשמ"ח, אותיות "תשמח", ווען דער אייזערנער פֿאָרהאַנג איז געפאַלן פון איין טאָג אויפן צווייטן.

די טויערן האָבן זיך דאַן געעפנט און יעדער האָט געזוכט וואו צו גיין, צו קענען אָנהייבן היטן אידישקייט געהעריג אָפּן אָן קיין שטערונגען. מיר האָבן זיך גלייך דעמאָלט אויפגעהויבן און געקומען וואוינען קיין אַמעריקע.

מיין טאַטע ז"ל איז נאָך יאָ געבליבן אין גרוזיע און איז הערשט שפּעטער געקומען אַהער.

פֿאַרוואָס האָט איר אויסגעקליבן צו קומען וואוינען דייקא קיין קרית יואל?

מען האָט מיך אַזוי געפירט פון הימל. איך האָב גאָרנישט עקסטער געטון עפּעס דערצו.

עס איז אַזוי געווען אַז אויפן וועג פון גרוזיע אַהער, האָב איך געטראָפן פֿאַרשידענע מענטשן און זיי האָבן מיר געפרעגט וואו איך גיי זיך באַזעצן. איך האָב זיי נישט געווואוסט וואָס צו ענטפערן, ווייל איך האָב נאָך באמת נישט געווואוסט וואו איך גיי גיין, האָב איך זיי געזאָגט אַז איך וויים נאָכנישט וואו צו גיין.

האָבן זיי מיר געזאָגט אַז זיי קומען פון קרית יואל, און איך קען קומען מיט זיי. איך האָב קיינמאָל פֿאַרדעם נישט געהאַט עהערה פון דער שטאָט, אָבער אַז זיי האָבן מיך אַזוי שיין איינגעלאַדנט בין איך געקומען אַהער וואוינען. עס איז אַלעס געווען מן השמים.

וויאַזוי האָט איר זיך איינגעגלידערט אין אַ נייעם פּלאַץ?

מאָראַליש איז עס פאַר מיר און דער משפּחה געווען זייער שווער. מיר זענען געקומען פון אַ ווילד-פרעמד לאַנד, און מיר האָבן זיך געדאַרפט איינגעווואוינען צו אַ גענצליך-נייעם פּלאַץ. אָבער ב"ה אַז מען האָט געטון דאָס בעסטע און זיך צוביסלעך איינגעלעבט דאָ.

וויאַזוי האָט מען אייך אויפגענומען דאָ אין קרית יואל?

הערליך שיין איז נישט דאָס ווארט. די מדה פון הכנסת אורחים מיט וואָס קרית יואל איז געבענטשט, איז נישט דאָ ערגעץ אַנדערש.

די חסד וואָס מען האָט דעמאָלס געטון מיט מיר, וועל איך קיינמאָל נישט פֿאַרגעסן. איך האָב פֿאַר דעם ערשטן אַנדערטהאַלבן יאָר געהאַט גראָסערי געגנצליך אומזיסט! איך האָב געהאַט אידן וועלכע האָבן מיר באַצאָלט די רענט די ערשטע יאָר-צוויי. מיט שכר לימוד האָב איך אויך געהאַט אַ גרויסע דיסקאָונט. איבעראָל האָב איך געהאַט אידן וועלכע האָבן מיר אַרויסגעהאָלפן.

דער עיקר שוועריגקייט איז געווען מיט קליידונג. וועג איך בין אַהערגעקומען, האָב איך געהאַט קליידער וואָס פּאַסט נישט עכט צו גיין אין קרית יואל, אָבער דאָס האָב איך געהאַט פון דעם פּלאַץ וואו איך בין געקומען. מען האָט מיר דאַן געעפנט "ראָטה קלאָדינג" (וואָס איז געווען אונטער דער פירערשאַפט פון הרה"ח ר' בעריש אַפּעל הי"ו) און איך האָב זיך דאָרט געקענט איינהאַנדלען אַ גאַנצע אָרדער מיט היימישע מלבושים געגנצליך אומזיסט!

איך וועל דאָס קיינמאָל נישט פֿאַרגעסן.

מורא'דיג. איז געווען נאָך זאַכן צו וואָס איר האָט זיך געדאַרפט צוגעוואוינען דאָ?

יאָ, דער וועטער איז געגנצליך אַנדערש ווי דער געגנט פון וואו איך קום.

דאָרט איז דאָ אַ געשמאַקע טרוקענע לופט. עס איז קיינמאָל נישט אַזוי קאַלט דאָרט ווי די ניו יאָרקער פרעסטן. עס איז טאַקע נעבן רוסלאַנד וואו די קעלט איז אומדערטרעגלעך, אָבער אין דעם געגנט וואו איך האָב געוואוינט איז נישט געווען אַזוי קאַלט, עס איז אַלעמאָל געווען אַן איינגענעמער וועטער.

האָט אייך געמנומען לאַנג צו אנהייבן גלייכן די אַמעריקאַנע עסן?

יאָ, אין אָנהייב איז אונז אויך געווען שווער זיך צוצוגעוואוינען צו די עסנסוואַרג וואָס מען עסט דאָ.

אַ קאָמישע דוגמא פון וואָס די ליינער וועלן מעגליך הנאה האָבן. דאָס ערשטע מאָל וואָס איך האָב געגעסן געפילטע פיש דאָ אין ניו יאָרק, האָב איך געמיינט אַז דער קעכער האָט בטעות געלייגט צוקער אַנשטאָט זאַלץ... איך האָב נישט געוואוסט אַז דאָס איז דער נאָרמאַלער וועג וויאַזוי מען קאָכט פיש...

היינט בין איך שוין אַזוי איינגעוואוינט אַז פיש קומט מיט צוקער, אַז איך קאָך שוין אויך אַזוי. אָבער אין אָנהויב איז דאָס געווען פון די קלייניגקייטן צו וואָס מען האָט זיך געדאַרפט צוגעוואוינען.

וויאַזוי איז היינט אידישקייט אין דעם פּלאַץ פון וואו איר קומט?

אין דער שטאָט פון וואו איך קום איז כמעט גאָרנישט דאָ. עס איז דאָ עפּעס אַ חדר, אָבער אויף זייער אַ שוואַכן פֿאַרנעם. אָבער אין אַנדערע פּלעצער דאָרט, איז היינט פיל בעסער.

זינט דעם צוזאַמפּאַל פון קאָמוניזם האָט אידישקייט אָנגעהויבן צוריק בליען און אין אַלע שטעט און לענדער זענען היינט דאָ חדרים און ישיבות, סיי אין גרוזיע, רוסלאַנד און אפילו אין אוקראַינע. אין מאָסקווע איז דאָס שוין אפילו אויף גאָר אַ הויכן שטאַפּל, און מען פֿרובירט וואָס מען קען צוריקצובראַנגען אידישע קינדער לאביהם שבשמים.

היינט-צוטאָגס וואוין איך דאָ אין דער עצי תמרים געגנט. איך האָב געהאַט די זכי' צו האָבן מיין טאַטן דאָ די לעצטע פינף יאָר פון זיין לעבן, און תושבי קרית יואל האָבן שטאַרק הנאה געהאַט זיך צו קענען דרייען נעבן אַזאַ איד. מען פלעגט אים כסדר אויספרעגן און הערן פון אים שיינע זאַכן פונדערהיים.

עפּעס אַ וואָרט צום שלוס?

צדיקים האָבן געזאָגט וועג דער אייזערנער פֿאָרהאַנג איז געפאַלן, אַז עס איז שוין נישט דאָ וואָס צו טון אין רוסלאַנד. עס זענען געווען אידן וואָס האָבן געוואָלט צוריקפֿאָרן אַהין, אָבער ערליכע אידן האָבן געהאַלטן אַז מען האָט שוין אַלעס מתקן געווען דאָרט.

זאָל דער רבוש"ע העלפן אַז מיר זאָלן אויסגעלייזט ווערן פון דעם ביטערן גלות און מיר זאָלן שוין נישט וויסן פון קיין צרות.

אמן.

אַ בילד פון דער שטאָט טביליסי אין גרוזיע

אויסטראַליע

הרה״ח ר׳ אברהם משה לעבאָוויטש שליט״א

מעלבוירן, אויסטראַליע - קאַרלסבורג, קרית יואל

מעלבוירן, אויסטראַליע איז אַ שטאָט וואָס נעמט גאַנצע 24 שעה צו פֿאָרן פון ניו יאָרק מיט אַ פֿליגער, און איז גאַנצע 15-16 (געוואנדן אינעם גערוקטן זייגער) שעה געפֿלויגן פונעם זייגער אין ניו יאָרק. פֿאָרט איז עס אַ שטאָט פון וואָס יעדער היימישער איד האָט שוין געהערט, אנטהאלטנדיג א שיינע חסידישע קהלה, מיט א שיינע צאל סאטמארער חסידים בפרט, און עס וואָלט אייך זיכער געווען אינטערעסאַנט צו הערן אַביסל היסטאָריע פון דער שטאָט.

אָט דערפֿאַר האָבן מיר זיך פֿאַרבונדן מיט הרה״ח ר׳ אברהם משה לעבאָוויטש שליט״א וועלכער האָט שוין די זכי׳ פֿאַר עטליכע יאָר צו זיין אַ תושב דאָ אין שטאָט, צו הערן פון אים איבער די יאָרן וועג ער האָט געוואוינט אין מעלבוירן און וויאַזוי ער האָט געמאַכט דעם דראַסטישן טויש פון זיך אַריבערציען קיין קרית יואל.

אַ גוטן ר׳ אברהם משה.

צום אַלעם ערשט, זענט איר אויפגעוואַקסן אין אויסטראַליע?

ניין, איך בין אויפגעוואַקסן אין דעם היימישן וויליאַמסבורג אַלע יאָרן און געלערנט אין דער סאַטמאַרער תלמוד תורה און שפּעטער אין דער ישיבה הקדושה אין קרית יואל.

אין יאָר תש״נ האָב איך חתונה געהאַט קיין מעלבוירן, וואו איך בין געוואָרן אַ איידעם בייַ מיין שוועער הרה״ח רבי מרדכי יעקב ווייס שליט״א, דער לאַנגיעריגער שוחט און מוהל אין מעלבוירן. דרך אגב, מיין שוועער שליט״א האָט זיך לעצטנס אויך געצויגן קיין קרית יואל, נאָכדעם וואָס אַ מערהייט פון זיינע קינדער וואוינען שוין דאָהי.

וואָס וואָלט איר באַצייכנט אַלס דעָר הויפּט חילוק בגשמיות פון מעלבוירן ביז קרית יואל?

אין מעלבוירן איז גאָרנישט געווען צוגעשטעלט. קיין פולע גראָסערי מיט די אלע פראדוקטן ווי די גראָסעריס דאָהי, נישט קיין פּיצאַ געשעפט, נישט קיין רעסטוראַנט. בקיצור, גאָרנישט. נישט אז איך האָב געדאַרפט די אַלע זאַכן... אָבער עס איז געווען זייער באַגרעניצט.

שפּעטער איז שוין יאָ געוואָרן בעסער, אָבער אין די יאָרן נאָך מיין חתונה איז דאָרט כמעט גאָרנישט געווען. מען האָט זיך אַלעס געדאַרפט אַליין מאַכן.

אָן וואָס וואָלט איר באַצייכנט אַז מעלבוירן איז אַנדערש פון דאָ ברוחניות?

אַלס איינער וואָס איז אויפגעוואַקסן אין דער היימישער וויליאַמסבורג, איז געווען זייער שווער דער חלק אַז עס איז נישט געווען דאָרט קיין אייגענער סאַטמאַרער חדר. אין יענע יאָרן נאָך מיין חתונה איז ניטאַמאָל געווען קיין חסידישער חדר, נאָר יעדער איז געגאַנגען אין איין גרויסן אלגעמיינעם חדר.

בפרט פאַר מיר אַז איך בין געווען געוואוינט כסדר מיטצוהאַלטן די תפלות און טישן און שמחות בבית מרן רביה״ק בעל ברך משה זי״ע, איז דאָס געווען זייער שווער.

אין יענע צייטן איז קוים געווען אַ חסידישער כולל דאָרט; די עטליכע חסידישע אינגעלייט וואָס זענען געווען, האָבן געדינט אַלס מלמדים. און דער כולל וואָס איז שוין יאָ געווען, האָט פונקציאָנירט בלויז אין די נאָכמיטאָג שטונדן. בקיצור, מען האָט זיך שטאַרק געמוטשעט דאָרט.

ניטאַמאָל לערנען מיט אַ ניו יאָרקער חברותא איבערן טעלעפֿאָן האָט מען געקענט?...

נע... אויסער וואָס די צייטן זענען שטאַרק פאַררוקט און עס איז נישט שייך געווען זיך קובע צו זיין מיט אַ חברותא אויפן טעלעפֿאָן צו לערנען מעבר לים, איז דאָס פינאַנציעל נישט שייך געווען. עס האָט געקאָסט דאַן אַ גאַנצער דאָלאַר צו רעדן בלויז איין מינוט אויפן טעלעפֿאָן אַהער.

בכלל איז דער באַנוץ פון טעלעפֿאָנס נאָכנישט געווען אויף דעם פאַרנעם ווי היינט און לערנען מיט אַ חברותא אויפן טעלעפֿאָן איז בכלל נישט געווען אַזוי גאַנגבאַר ווי היינט. דערביבער האָט מען פרובירט דאָס בעסטע וואָס מען האָט געקענט זיך צוצופּאַסן צום מציאות און לעבן מיט וואָס מען האָט.

די קהילה אין מעלבוירן איז באַקאַנט אַלס אַן אייגנאַרטיגע קהילה וועלכע איז יאָרן לאַנג אָנגעהאַנגען

די שטאט מעלבוירן אין אויסטראליע

אויסטראַליע

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

אַלס איין קהילה מיט אַלע סאָרטן קריזין און נוסחאות, אִיז שייך אין קורצע ווערטער דאָס צו שילדערן?

איז אַזוי, אין די יאָרן וואָס איך בין דאָרט געווען, איז די קהילה עדת ישראל אָפיציעל געווען אַן אשכנז'ישע קהילה אונטער דער הדרכה און פירערשאפט פונעם רב הגה"צ רבי אברהם צבי הלוי בעק זצ"ל. אויסער דעם האָט גאָרנישט עקזיסטירט, נישט קיין נוסח ספרד און נישט קיין באַזונדער חסיד'יש ביהמ"ד.

אבער פארט איז געווען אַ באַזונדער שטיבל אין דעם גרויסן ביהמ"ד וואו מען האָט געדאַוונט נוסח ספרד וואָס איז מיט די יאָרן פארבריטעט געוואָרן. דער מנין איז אָבער נישט אָנגעגאַנגען במשך די הייליגע טעג. אין די הייליגע טעג האָט מען געדאַרפט דאַוונען אינעם גרויסן מנין מיט נוסח אשכנז. די קהילה האָט דאַן נישט ערלויבט אַז מען זאָל מאַכן אַ באַזונדערן מנין מיט נוסח ספרד.

דער עיקר וואו דאָס האָט אויסגעקלאַפט איז געווען ראש השנה ביי מוסף, ווייל לויט נוסח אשכנז בלאָזט מען נישט קיין תקיעות ביי די שטילע שמו"ע, און די ראשי קהילה האָבן בשום אופן נישט ערלויבט צו מאַכן אַ מנין לויט נוסח ספרד. שפעטער האָט מען שוין יאָ געפועל'ט אַז מען זאָל מעגן מאַכן אַ מנין, אָבער בלויז אויף די שטילע שמו"ע... ביי די הויכע שמו"ע האָט מען געדאַרפט צורייקגיין צום גרויסן מנין.

זענען דאָ נאָך זאַכן וואָס עס איז אַנדערש לויט נוסח אשכנז?

עס איז דאָ, אָבער עס האָט נישט אַזויפיל אויסגעמאַכט פאר'ן היימישן ציבור. אַ שטייגער ווי דער נוסח פון די עבודה פון יום כיפור, וואָס יעדער יחיד קען זאָגן פאר זיך וואָס מען וויל.

אין מעלבוירן איז פארט אין דעם הינזיכט געווען אַביסל גרינגער, ווייל דער ערשטער רב הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאַן זצ"ל, שפעטער רב אין קהילת בעלזא-מאָנטרעאַל, האָט איינגעפירט פאַרשידענע מנהגים וואָס מען האַלט נאָך אָן ביז היינט. ער האט איינגעפירט אַז מען זאָל טאַנצן הקפות ליל שמיני עצרת. עס האָט געאַרבעט אַז מען האָט געזאָגט עלינו נאָך קדיש, און דערנאָך איז מען געבליבן טאַנצן די הקפות. עס איז געווען אינטערעסאַנט ווי די אשכנזי'שע אידן זענען געבליבן טאַנצן אַביסל די הקפות און דערנאָך אַהיימגעאַנגען מאַכן קידוש.

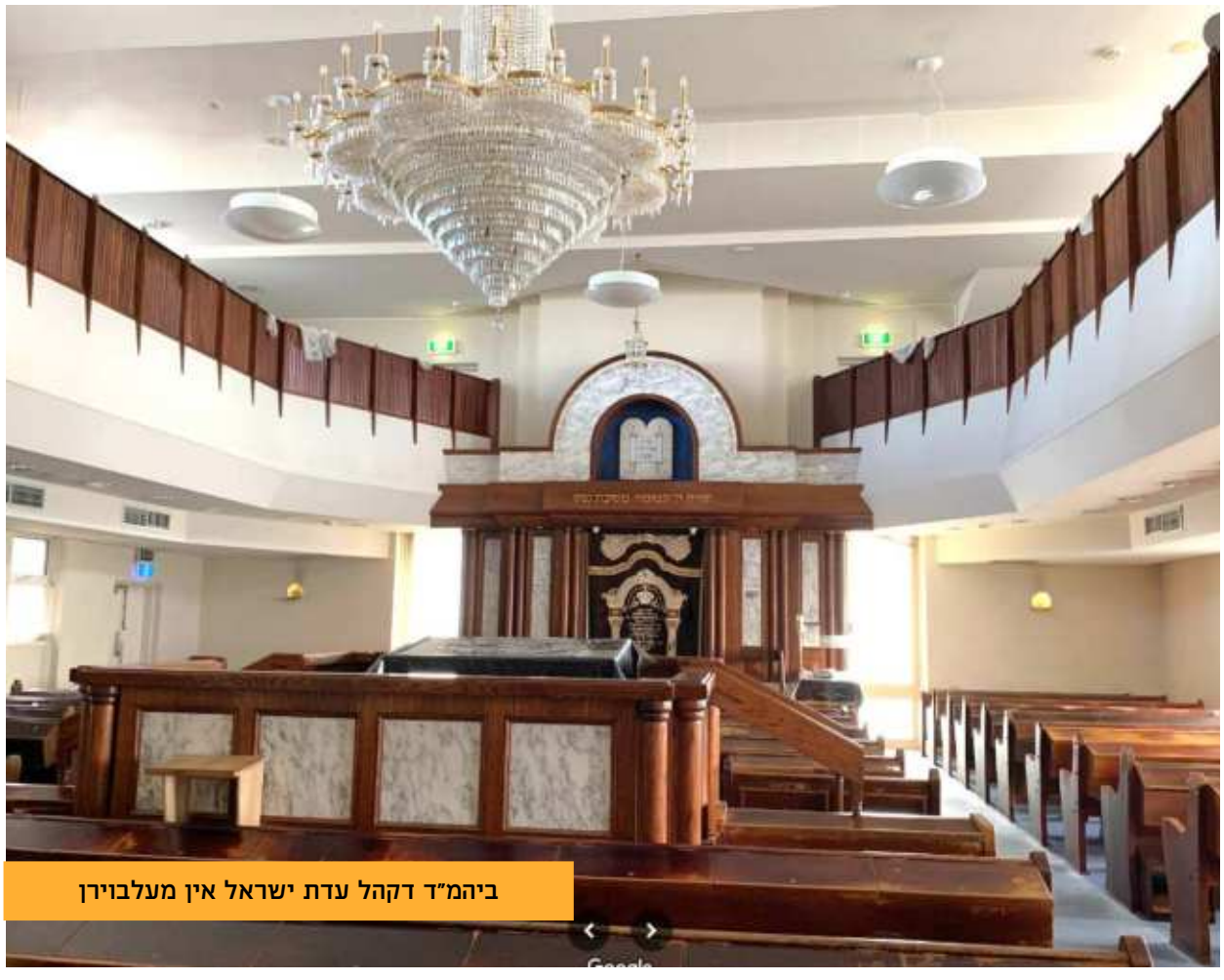
אַזוי אויך האָט ער איינגעפירט אַז מען זאָל זאָגן הלל פסח ביינאַכט, עפעס וואָס אין אַנדערע מקומות וואו מען דאַוונט נוסח אשכנז איז מען אויף דעם גאָר שאַרף. אָבער דאָרט האָט מען דאָס יאָ געזאָגט.

איך דערמאַן זיך ווען איין יאָר איז געווען אַ יעקישער איד וואָס האָט בשום אופן נישט געוואָלט בלייבן אין ביהמ"ד פסח ביינאַכט ווען מען זאָגט הלל, און ער איז אַהיימגעאַנגען גלייך נאָך מעריב ביידע נעכט יו"ט. דאָרט איז דאך איינגעפירט אַז מען ציילט ספירה גלייך נאָך מעריב און מען וואַרט נישט ביז נאָכן סדר. דער איד האָט שוין נעבעך די צווייטע נאַכט ספירה נישט געקענט ציילן מיט אַ ברכה...

קענט איר דערציילן איבער

די שטאט מעלבוירן אין אויסטראליע

ביהמ"ד דקהל עדת ישראל אין מעלבוירן

אויסטראַליע

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

עס ענדיגט זיך אָבער נישט ביי דעם, נאר זיי בלייבן דערמיט אָנגעטון ביז נאָך קדושה..

נאָך אינטערעסאַנטע מנהגים פון דער קהילה?

איינער פון די אשכנז'ישע מנהגים איז, אַז יעדע וואָך שבת ביי מנחה, וועלן אַלע אידן וועמען מען איז מכבד מיט סיי וועלכן כיבוד, זיך אָנטון אַ טלית. אָנגעהויבן פון דעם וואָס גייט פּתיחה און געענדיגט ביי דעם וואָס איז עולה לוי, אַלע טוען זיך אָן אַ טלית. עס ענדיגט זיך אָבער נישט ביי דעם, נאר זיי בלייבן דערמיט אָנגעטון ביז נאָך קדושה.. עס איז געווען היבש אינטערעסאַנט צו באַאָבאַכטן יעדע וואָך ווי ביי מנחה שטייען אַזאַ זעקס-זיבן אידן און דאַוונען מיט טליתים.

די הייליגע טעג איז דאָ אַ מנהג אַז אַלע בעלי תפילה פונעם גאנצן טאָג דאַרפן בעפאָרן דאַוונען מאַכן אַ הויכע ברכה "להתעטף בציצית" מיט דעם נוסח פון די הייליגע טעג. יום הקדוש מיינט דאָס אַז פיר אידן מאַכן די ברכה איינער נאָך דעם אַנדערן.

יעדן שבת נאך שלש סעודות, בעפאָר מעריב, זינגט מען מיט די קינדער אַ ניגון אויף קאַפּיטל קמ"ד אין תהילים, דער קאַפּיטל וואָס הייבט זיך אָן מיט די ווערטער "לדוד ברוך ה' צורי".

מוצאי שבת בעפאָר סליחות איז מען דאָרט מקיים דעם מנהג וואָס שטייט אין שו"ע אַז דער בעל תפילה פון סליחות דארף דאַוונען מעריב דער נאַכט איידער'ן זיין דער שליח ציבור. דער חזן גייט טאַקע צו צו מעריב און לייגט אַראָפּ אַ שיינעם "והוא רחום" און ברכו מיט דעם נוסח.

וויאַזוי איז דער חלק פונעם וועטער אַנדערש דאָרט?

דאָס איז דאך קיינעם נישט קיין נייעס, אַז וועט דאָ איז ווינטער איז דאָרט זומער, און אַזוי פאַרקערט. דאָס מיינט, אַז חנוכה איז דאָרט זומער און שבועות דאָרט ווינטער א.א.וו. דאָרט איז אבער נישט דאָ קיין שניי, און אין דעם געגנט וואו דער היימישער ציבור וואוינט איז נישט דאָ די שטאַרקע פרעסטן ווי דאָ אין ניו יאָרק. דאָס איז טאַקע געווען איינע פון די זאַכן צו וואָס מיר האָבן זיך געדאַרפט צוגעוואוינען דאָ אין קרית יואל.

שבועות איז דאָרט היבש שווערער ווי דאָ. ווי געזאָגט איז שבועות אינמיטן ווינטער, וואָס מיינט אַז תיקון ליל שבועות איז גאָר אַ לאַנגע נאַכט. בעת וואָס דאָ אין ניו יאָרק איז די נאַכט פון תיקון ליל שבועות אַרום זעקס שעה, איז עס דאָרט פונקט דאָפּלט! געווענליך איז עס א נאַכט פון גאַנצע צוועלף שעה.

וואָס האָט מען טאַקע

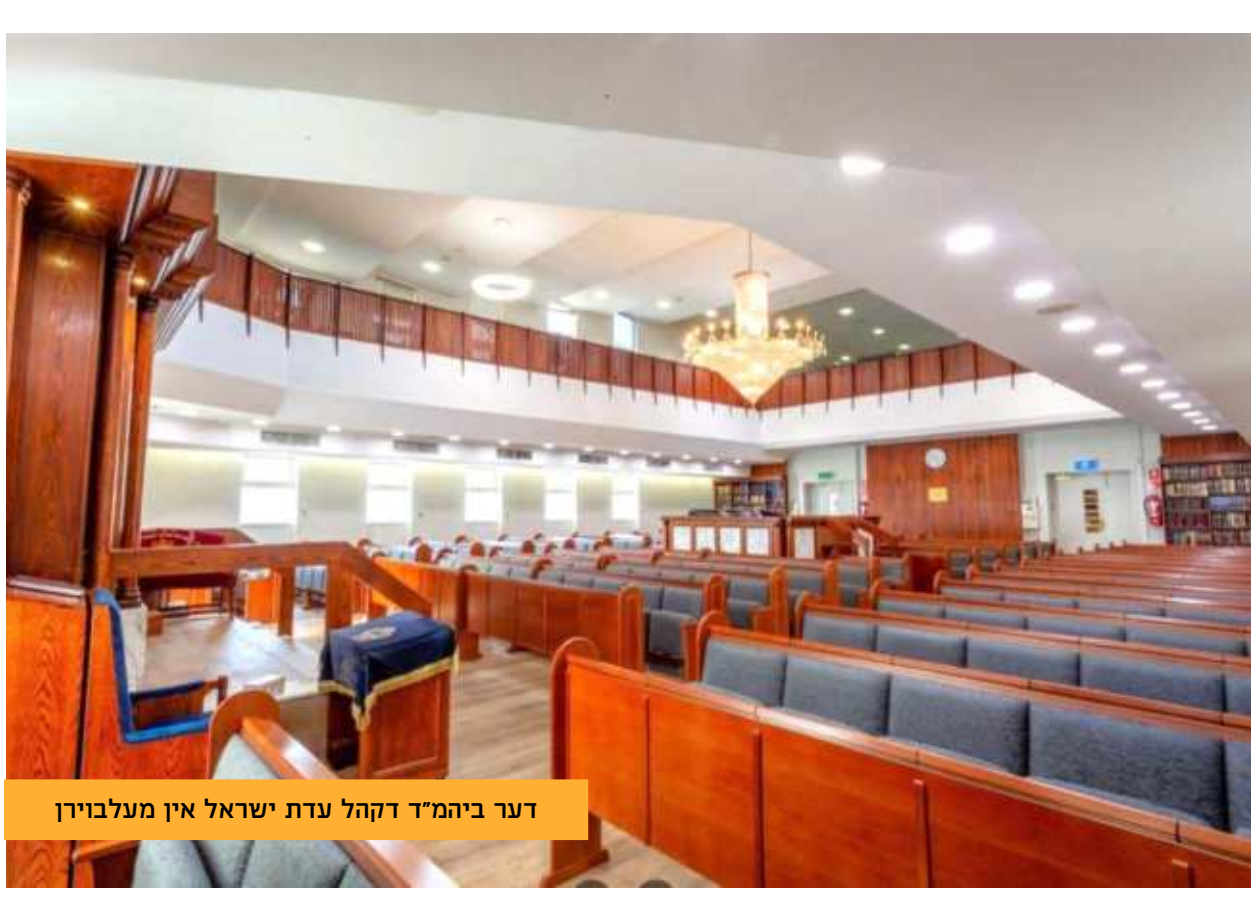
געטון אַזאַ לאַנגע נאַכט?

קודם האָט מען רואיג געקענט ענדיגן דעם גאנצן תיקון... שפּעטער זענען געווען שיעורי תורה אין ביהמ"ד אויסצוניצן די איבריגע צייט. אזוי אויך פלעגט דער רב הרב בעק זצ"ל מאַכן אַ באָטע וואו דער ציבור איז זיך צאַמגעקומען און מען האָט פאַרברענגט בשירות ותשבחות. בכלל איז דער רב געווען אַ שטאַרקער חסיד'ישער רב פון וואָס די חסיד'ישע אינגעלייט האָבן אַסאַך נהנה געווען.

וואָס האָט געמיינט פאר אַ היימישן אינגערמאַן די כסדר'דיגע נסיעות קיין ניו יאָרק?

עס איז נישט גרינג געווען, סיי דאָס קומען אויף די ימים טובים צו רביה"ק בעל ברך משה זי"ע און שפּעטער צום רבי'ן שליט"א, און סיי אַנדערע געלעגנהייטן וועלן עס איז אויסגעקומען צו אַ שמחה וכדו'. די טיקעטס זענען נישט ביליג און עס האָט געקאָסט אַסאַך געלט, און אזוי אויך האבן די אכסניות געקאָסט אַסאַך. אָבער, דאָס האָט אונז ב"ה נישט אָפּגעהאַלטן צו קומען ווייטער מיטהאַלטן די ימים טובים ביים רבי'ן, מים רבים לא יכלו לכבות...

ווידעראום, די שווערigקייטן וואָס דער וועג ברענגט מיט, איז אַ מסכת פאר זיך. אין קאַליפאָרניע, וואו מען מאַכט אַ סטאַפּ אויפן וועג אַהער, קען מען נישט אַריינברענגען קיין ד' מינים. צומאָל האָבן זיי יאָ געלאָזט אַריינברענגען, און צומאָל האָבן זיי נאָר געלאָזט אַ לולב אָבער נישט קיין אתרוג. שפּעטער האָבן זיי

דער ביהמ"ד דקהל עדת ישראל אין מעלבוירן

וויאַזוי איז צוגעגאַנגען התנות אין מעלבוירן אין יענער צייט?

דעמאָלס איז געווען אַז וועט עמיצער פון דער קהילה האָט חתונה געמאַכט, איז די גאַנצע קהילה געווען געלאַדנט; צו דער חופּה זענען געקומען צו גיין אנשים נשים וטף, און דערנאָך האָט זיך יעדער געוואַשן צו דער סעודה. אויך איז איינגעפירט ביי חתונות אז דער רב און דער דיין האַלטן אַ דרשה לכבוד חתוכלה.

דאָס אַז די גאַנצע קהילה קומט זיך מיטפרייען מיט דער שמחה, איז גראַדע אַ שיינע זאַך צו וואָס איך בענק זיך. אָבער איך גלויב נישט אַז דאָס איז עפּעס וואָס מען קען איינפירן דאָ אין ניו יאָרק וואו דער ציבור איז גאר גרויס.

בכלל איז דאָרט אַנדערש דער סדר פון קומען צו שמחות. ביים וואַכאַכט איז קוים דאָ מנין, און דער ברית סעודה איז פאַרנאַכטס פון אַ נאַכט שפּעטער, און דאָרט קומט דער גאַנצער ציבור זיך מיטפרייען.

אויסטראַליע

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע -

דער איד האָט שוין נעבעך די צווייטע נאַכט ספירה נישט געקענט ציילן מיט אַ ברכה...

שוין יאָ געלאָזט אַלעס, אָבער מען האָט עס געדאַרפט איינטשעקן געהעריג.

ווי געזאגט, געדויערט דער וועג פון אנהייב ביזן סוף גאַנצע פיר-און-צוואַנציג שעה, ווען אויפן וועג אַהער באַקומט מען צו אַ טאָג, און אויפן וועג אַהיים פאַרלירט מען אַ טאָג. דאָס האָט געמיינט אַז עס זענען געווען יאָרן וואָס מען האָט נישט געקענט אַהיימפאָרן צווישן יום-כיפור און סוכות, ווייל מען גייט אָנקומען אום סוכות. אין אַלגעמיין האָט מען קיינמאָל נישט געקענט אַרויספאָרן אהין שפעטער ווי מיטוואָך, ווייל מען וועט אָנקומען אַהיים צי נאָנט צו שבת. רוב יאָרן נאָך שמחת תורה, האָט מען נישט געקענט אַהיימפאָרן גלייך און מען האָט געמוזט אויסוואַרטן ביז נאָך שבת.

וויאַזוי האָט איר זיך איינגעגלידערט דאָ אין קרית יואל?

איך בין אַהערגעקומען וואוינען מיט בערך אַכט יאָר צוריק. איך האָב נאָך דאַן נישט געטראָפן קיין דירה אין קרית יואל, און איך בין קודם געגאַנגען וואוינען קיין מאָנסי וואו איך האָב געוואוינט פאר אַ האַלב יאָר, ביז מיין יעצטיגע דירה אויף קאַרלסבורג איז געוואָרן גרייט און איך האָב זיך ענדגילטיג אַהערגעצויגן.

סיי אין מאָנסי וואו איך האָב געוואוינט בעפאָר און סיי שפעטער ווען איך האָב זיך אַהערגעצויגן, האָט מען מיך זייער שיין אויפגענומען און פון אַלע זייטן האָט מען אונז זייער שיין אויפגענומען און געמאַכט שפירן באַקוועם.

פאר מיר פערזענליך איז נישט געווען אַזוי שווער דער טויש, איך בין דאָך סוכ"ס אויפגעוואַקסן דאָ אין ניו יארק, אָבער פאר דער משפחה האָט דאָס געדויערט אַביסל לענגער. אָבער ב"ה אַז מיר האָבן געהאַט גוטע שכנים וועלכע האָבן אַרויסגעהאָלפן, בפרט אַז אויף דער גאס וואו איך וואוין זענען געווען אין אָנהויב אַסאַך אידן פון אַנדערע שטעט, און יעדער האָט פרובירט זיך אַרויסצוהעלפן מיט וואָס מען האָט געקענט.

וועלכע סערוויס אין קרית יואל האָט אייך דאס מערסטע געכאַפט?

די סאניטאציע אין קרית יואל איז אויף זייער אַ מסודר'דיגן אופן ווען מען נעמט צוזאם די מיסט יעדע נאַכט אָן אויסנאַם, עפעס וואָס אין מעלבוירן איז דאָס בכלל נישט אויף דעם שטייגער. דאָרט נעמט מען צוזאַם די מיסט בלויז איינס אָדער צוויי מאָל אַ וואָך. ווען מיר האָבן זיך געצויגן קיין קרית יואל, איז דאָס געווען פאַר אונז אַ שטאַרקע דערלייכטערונג אַז מען קען אָנהייבן אַרויסטראָגן די מיסט יעדע נאַכט און מען דאַרף נישט וואַרטן ביז סוף וואָך.

גראדע איז דער מעדיקעל סיסטעם אויך אַ זאַך וואָס איז שטאַרק אַנדערש און מען האָט זיך געדאַרפט צוגעוואוינען דערצו. אבער אַזויוויא איך מיט די קינדער זענען אַמעריקאַנער בירגער, איז עס דאָך געווען גרינגער.

מיר האַלטן מיט דאָ אין קרית יואל ווי אידן פון מעלבוירן ציען זיך כסדר אַהער. בלייבט נאָך אינבער עפעס מנין דאָרט?

דער מציאות אין לויף פון די יאָרן וואָס איך האָב דאָרט געוואוינט איז געווען, אַז דער היימישער ישוב איז כסדר געוואָרן קלענער און גרעסער. אבער דער ציבור וואָס וואוינט דאָרט מאַכט כסדר חתונה די קינדער, און פונקט ווי מען מופט אַוועק פון דאָרט, ווערט עס אויך גרעסער פון דער אַנדערער זייט.

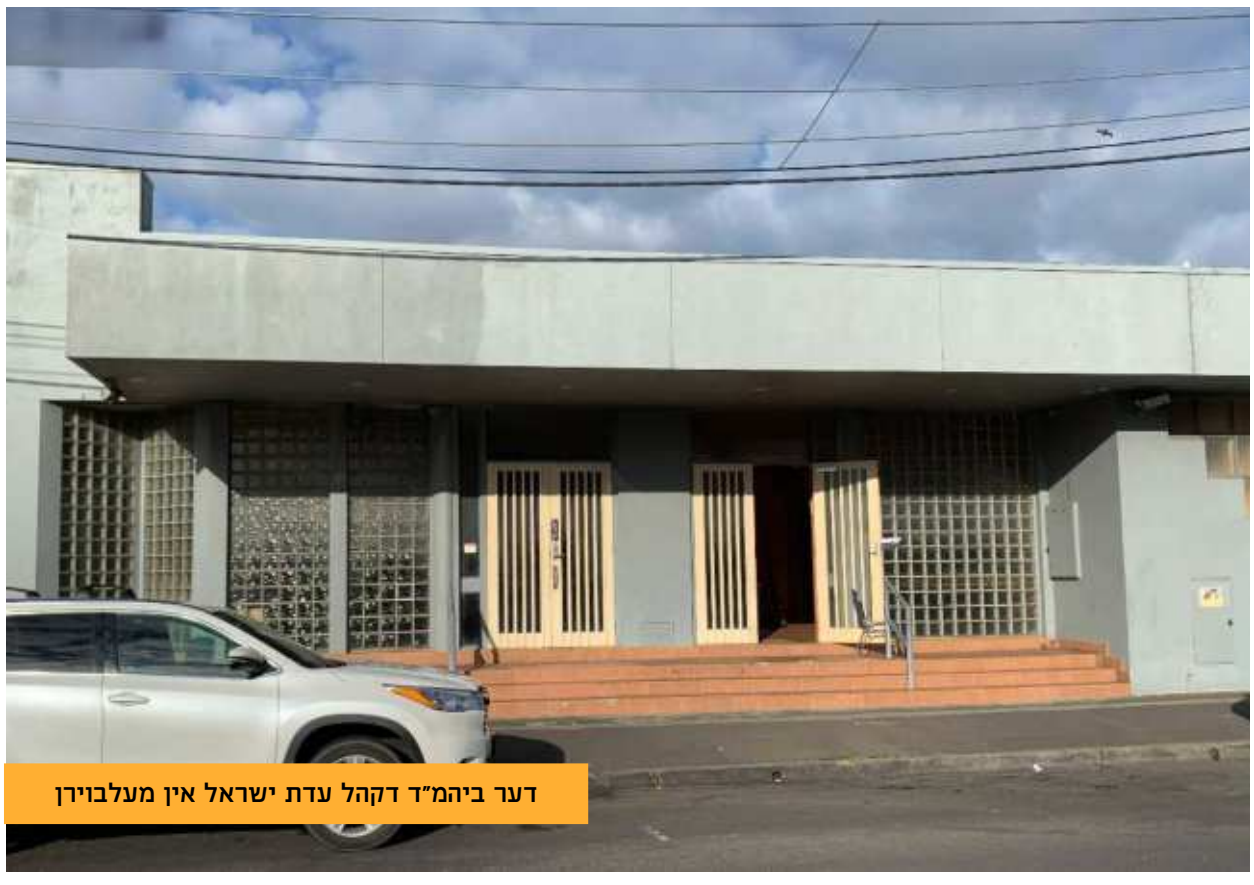
בפרט וען אין די לעצטע צוואַנציג יאָר איז שוין דאָ דאָרט אַ חסיד'ישער חדר "דברי אמונה", וואו דער היימישער ציבור שיקט די קינדער. אזוי אויך דאס חסיד'יש שטיבל "ויצב אברהם", וואו דער איידעם פונעם פריערדיגן רב זצ"ל יבלחט"א הרה"ג רבי יודא כ"ץ שליט"א, איז משמש ברבנות, און מען האַלט זיך זייער שיין צוזאַם. אָבער אין אַלגעמיין איז שוין געווען יאָרן אין מעלבוירן וואָס עס איז געווען ערגער ווי עס איז יעצט. אין די לעצטע יאָר צייט האָבן עטליכע קרית יואל'ער אידן חתונה געמאַכט אַהין די קינדער.

וואוינענדיג אַצינד אויף דער קאַרלסבורג גאס, שפירט איר נישט צומאָל ווי איר וואוינט גאָר ווייטער פונעם רביִן ווי אַין די צייטן ווען איר האָט געוואוינט אינעם ווייטֶן מעלבוירן?...

גוט געפרעגט... אָבער ב"ה אַז זינט איך האָב זיך אַהערגעצויגן, האַלט איך מיט רוב תפילות און טישן בצל כ"ק רבינו שליט"א.די צייט וואָס עס נעמט צו גיין דעם וועג אַראָפּ צום גרויסן ביהמ"ד, מאַכט מיך נישט שפירן אַז איך וואוין אַזוי ווייט.

פאַרקערט גאָר, ווייל איך האָב געוואוינט אַזויפיל יאָרן אין דער פרעמד, ווייס איך שוין וואָס עס מיינט צו זיין אָפּגעזונדערט פון דער קהילה. דעריבער וועל איך אַלעמאָל פרובירן אַריינצוכאַפּן ווי מער און מיטהאַלטן וויפיל עס איז שייך לויט די אומשטענדן.

אַ גרויסן יישר כח פאר'ן אַוועקגעבן פון אייער צייט מיטצוטיילן מיט'ן עולם אייערע מיטלעבענישן.

דער ביהמ"ד דקהל עדת ישראל אין מעלבוירן

אויסטראַליע

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד - קאַנאַדא - בעלגיע

ארץ הקודש

הרה"ג רבי ישעי' פאַנעט שליט"א

בני ברק, ארץ ישראל - שכונת ויואל משה, קרית יואל

די שטאָט בני ברק אין ארץ ישראל האָט גאַנץ א שטאַרקע שייכות מיט דעם יו"ט פּסח. דער נאָמען ווערט דאָך דערמאַנט אין דער הגדה, הגם עס זענען דאָ ווָאס זאָגן אַז דאָס איז נישט די שטאָט ווָאס ווערט היינט אָנגערופן בני ברק, נאָר איז גאָר אַ צווייטע שטאָט.

אזוי צי אזוי איז די היינטיגע שטאָט בני ברק באַקאַנט פאר גאנץ כלל ישראל פון אלע שיכטן און קרייזן, אבער האָט א באזונדער שטאַרקע שייכות מיט אונזער שטאט "קרית יואל", זינט די שטאָט בני ברק פאַרמאָגט אַן אייגענעם שיכון מיט דעם נאָמען "קרית יואל" וואו סאַטמאַרער אידן וואוינען און ציען אויף די קינדער על דרך הסלולה.

עס וואָלט אייך זיכער געווען אינטערעסאַנט צו הערן וואָס עס האָט צו זאָגן עמיצער וועלכער איז אויפגעוואַקסן אין בני ברק און זיך גאַנץ לעצטנס געצויגן קיין קרית יואל, אָבער האָט בעפאָר נישט גהאַט קיין שייכות מיט סאַטמאַר, און בלויז דאָ אין קרית יואל איז ער נתקרב געווָארן צו קהילתינו הק' און געווָארן ווי אַ חלק פון דער הייליגער שטאָט קרית יואל.

דאָס איז טאַקע די סיבה צוליב וואָס מיר האָבן זיך געזעצט אויף אַן ערב יו"ט שמועס מיט הרה"ג בנש"ק רבי ישעי' פאַנעט שליט"א, וועלכער ווען אונז אַראָפּגעבן זיין בליק אויף אונזער הייליגער שטאָט קרית יואל, און מיר ווילן הערן זיינע אינטערעסאַנטע איבערלעבענישן וואָס ער איז דורך ביים זיך אַרויסציען אַהער.

צום אַלעם ערשט, ווואו זענט איר אויפגעוואַקסן?

רבי ישעי': איך בין אויפגעוואַקסן אין דער שטאָט בני ברק. זייענדיג אַן אייניקל פון הרה"ק משומרי אמונים זצ"ל, האָב איך געלערנט אין תלמוד תורה שומרי אמונים. אַלס בחור האָב איך געלערנט אין ישיבת טשערנאָביל.

וואָס וואָלט איר באַצייכנט אַלס דעָר הויפּט חילוק וואָס איז דאָרט אַנדערש בגשמיות, ווי דאָ?

דאָרט אין בני ברק איז זייער שווער דאָס גיין איינקויפן. עס איז נישט דאָ דאָרט קיין דעליווערי, רוב עולם האָט נישט קיין קאַר, און מען דאַרף אַלעס אַליין אהיימשלעפּן.

והשנית, די הייזער דאָרט זענען פיל מער צעקווועטשט ווי דאָ. דאָ אין קרית יואל זענען דאָ געשמאַקע ברייטע הייזער און גאַסן, חדשים נאָכדעם ווָאס איך האָב זיך אַהערגעצויגן.

די ריינקייט און איידלקייט ווָאס מען זעט דאָ אין די קרית יואל'ער גאַסן איז עפּעס ווָאס א געוועלטיגער קרית יואל'ער תושב ווייסט נישט צו שעצן. מען וואָלט געדאַרפט מאַכן אַז יעדער אינגערמאַן זאָל זיך אַוועקציען פאר אַ חודש-צוויי צו אַ פרעמדער שטאט, אַז מען זאָל וויסן צו שעצן ווָאס מען האָט דאָ. די איידלקייט אין די געשעפטן איז נישט קיין פאַרגלייך צו אַנדערע פּלעצער, די גאַסן זענען ריינער, און יעדע זאַך איז געשמאַקער דאָ.

איך בין לעצטנס געגאַנגען אָפּנעמען מיינעם אַ קרוב פון לופטפעלד, האָב איך אים געזאָגט אַז ער זאָל זיך שנעל געזעגענען פון די אַלע ראיות אסורות, ווייל די קומענדיגע לאַנגע צייט וועט ער דאס מער נישט זען, ב"ה...

וואָס וואָלט איר באַצייכנט אַלס די הויפּט זאַך וואָס הייבט אויף די רוחניות אין קרית יואל?

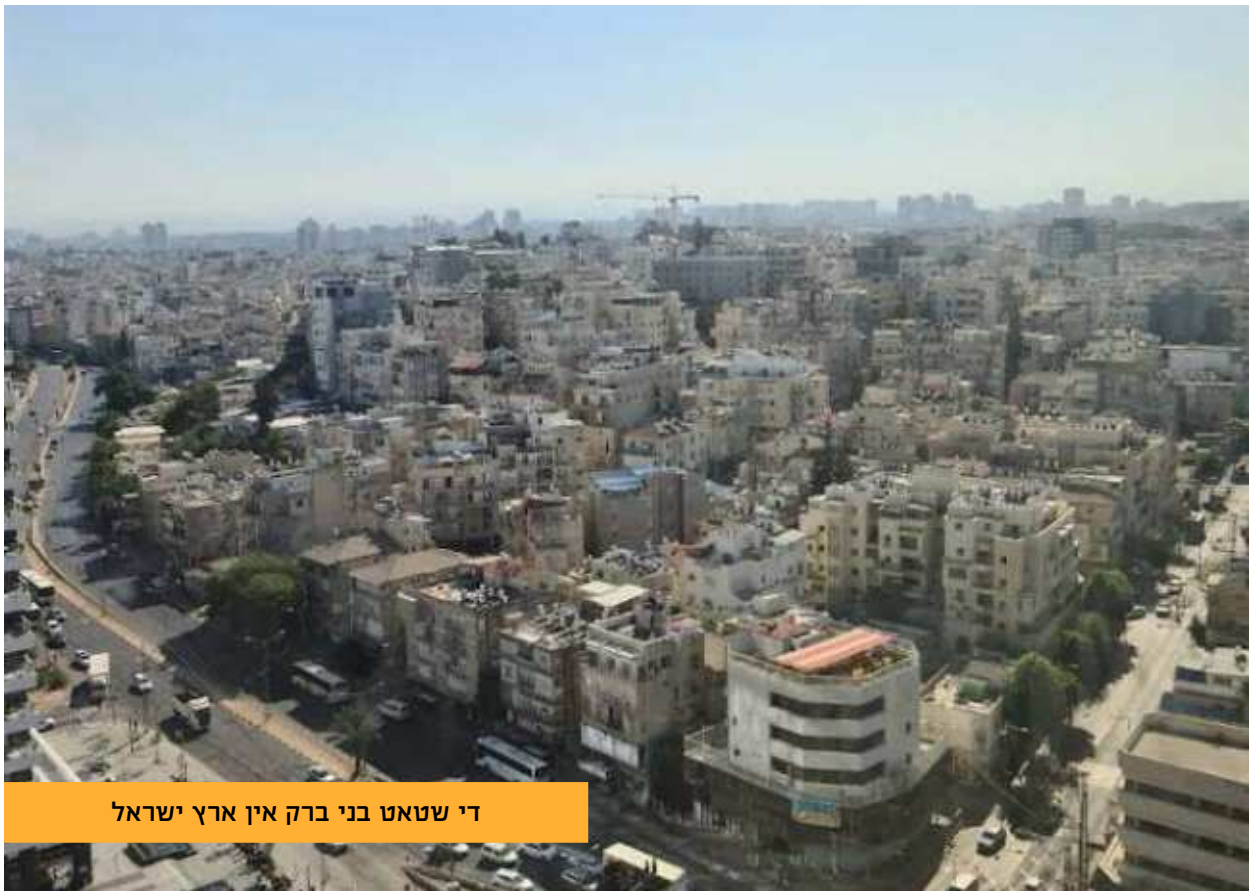
איך וואָלט געזאָגט אַז דער מציאות אַז אַ אינגערמאַן וואָס גייט אַרויס אַרבעטן קען זיך ב"ה שיין דעקן און מען דאַרף נישט אַרבעטן אַזויפיל שעות, איז גורם אַז מען זאָל קענען בלייבן אינדערפרי און ביינאַכט לענגער אין ביהמ"ד און מען זאָל קענען מער עוסק זיין בתורה ותפילה, וואס אויטאָמאַטיש איז דער אינגערמאַן איידעלער און ערליכער, די שטוב איז בעסער און אַלעס פּאָרט אין אַ גוטער דירעקציע.

אין בני ברק פון וואו איך קום זענען טאַקע דאָ אַסאַך בני תורה וואָס זענען אויף זייער אַ הויכע דרגא אין רוחניות. וועט אַ געשמאַק און לופטיג, אין קעגנזאַץ צו בני ברק וואו אַלעס איז שטיקעדיג און אָנגעצויגן.

אַלס אייניער וואָס וואוינט שוין דאָ עטליכע חדשים, וואָס איז אייער בליק אויף דעָר שטאָט קרית יואל?

דאָס קען מען נישט אַראָפּלייגן אין איין וואָרט... איך וועל עס אָבער פּרובירן צו מאַכן דאס קורצסטע וואָס שייך.

איך בין קיינמאָל פאַרדעם נישט געווען אין קרית יואל. דאס ערשטע מאָל וואָס איך בין דאָ געווען איז געווען מיט צוויי יאָר צוריק וועט איך בין אהערגעקומען לצורך מיין פרנסה. אָבער מיין בליק אויף קרית יואל האָט זיך שטאַרק געטוישט אין די לעצטע

די שטאט בני ברק אין ארץ ישראל

ארץ הקודש

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

אַ ביבער הוט איז עפעס וואָס איז דאָ היבש אַ שוואַכער אויסוואָל

אינגערמאַן דארף אבער אַרויסגיין אַרבעטן און ברענגען פּרנסה אין שטוב, איז זייער שווער זיך צו קענען קובע זיין אַ שיעור יעדן טאָג. מען צאָלט דאָרט סאַך ווייניגער געהאלט, און מען דאַרף אַרבעטן פיל שווערער זיך קענען דעקן. דאָס מיינט אַז עס איז זייער שווער פאר אַ אינגערמאַן צו בלייבן ביים לערנען נאָכן אַרויסגיין פון כולל.

דאָס איז אַ שטאַרקער פאַקטאָר אין מזיינע אויגן.

בכלל די לופט וואָס מען לייגט דאָ אַריין אַז יעדער אינגערמאַן מוז האָבן אַ שיעור, דאָס ברענגט שטאַרק אַרויף אַז מען זאָל לעבן מיט דער תורה און נישט גיין ליידיג די צייט. דער היכל התורה וואָס איז פול געפאַקט יעדן אינדערפרי דאָ אין גרויסן ביהמ"ד, איז דאך אַ קידוש ה' עד להפליא. דאָס קומט נישט פון זיך אַליין, עס ליגט אַרבעט אונטער דעם, און דאָס איז עפעס וואָס האָט אַ שטאַרקע השפעה אויף יעדן אינגערמאַן דאָ אין שטאָט.

זעט איר דאָ עפעס אַנדערש וואָ בײַ די ערליכע קהילות אין בני ברק?

יאָ. דער חלק אַז די תורה איז דאָ העכער ווי חסידות, איז עפעס וואָס מען זעט נישט אין דער גאַנצער וועלט. איבעראָל איז דאָ אַ שטאַרקער דגוש אַז יעדער זאָל זיין אַ חלק פון דעם חסידות און מיטהאַלטן אַלעס, וואָס ברענגט אַ שטאַרקן לחץ פאר די אינגאלייט און לאָזט נישט אַז מען זאָל קענען שטייגן געהעריג.

ווידעראום דאָ, ווערט נישט פאַרלאַנגט פון קיינעם צו זיין אַ חלק פון דעם חסידות. ס"ה וואָס מען בעט איז אַז מען זאָל זיין ערליכע אָפּגעהיטענע אינגאלייט. אין ארץ ישראל איז דאָס נישט דאָ: אָדער באַלאַנגט מען נישט אין ערגעץ, אָדער מוז מען באַלאַנגען צו אַ געוויסן חסידות און דינען די חסידות בכל לב ונפש.

איך וועל געבן אַ דוגמא: איך בין געווען אין "היכל ראָזענבערג" בשעת אַ סעודת החתונה פון אַ אייניקל פון רבי'ן שליט"א, און איך האָב געשטוינט ווי אינעם היכל התורה איז באַלד געווען מער מענטשן ווי אויבן ביי דער סעודה... אין אַנדערע חסידות איז נישט דאָ אַזאַ זאַך; ווען דער רבי מאַכט חתונה איז אַלעס געשטאָרבן.

די נקודה איז, אַז מצד אחד לייגט מען דאָ אַ שטאַרקן דגוש אויף רוחניות און מען פאַרלאַנגט אַסאַך, און מצד שני איז עס פולקאָם דעמאָקראַטיש און מען פאַרלאַנגט נישט פון קיינעם צו באַלאַנגען צו איין געוויסן חסידות, וואָס האָט סיי די מעלה אַז מען פאַרלאַנגט וויניגער און סיי די מעלה אַז די תורה איז העכער פון אַלעם.

וויאַזוי איז דאָרט דער סדר פון אייגקויפן מלבושים, זענען דאָ היימישע געשעפטן?

רוב זאַכן איז מער וויניגער דאָ צו באַקומען, עס איז אָבער דאָ זייער אַ שוואַכער אויסוואָל אויף חסיד'ישע מלבושים. לדוגמא, אַ ביבער הוט איז עפעס וואָס איז דאָ היבש אַ שוואַכער אויסוואָל און איך פלעג דאַרפן פאָרן קיין ירושלים זיך דאָס איינצוהאַנדלען.

דאס זעלבע איז איבער צניעות'דיגע מלבושים פאר די נשים וואס איז אויך זייער שווער, סיי אויף די געווענליכע קליידער און בפרט פאר אַ שמחה האָט מען זיך זייער געמוטשעט צו טרעפן עפעס נאָרמאַל איינצוקויפן, און מען פלעגט פאָרן קיין ירושלים אָדער פרובירן צו ברענגען פון דאָהי.

איך רעד שוין נישט פון דעם אַז יעדעס מאָל מען גייט אַרויס אין גאַס איינקויפן, דאַרף מען אַ באַזונדערע תפילה צום הימל אַז מען זאָל נישט נכשל ווערן אין קיין האַרבע איסורים. דאָ אין קרית יואל איז דאָס הימל און ערד. מען קען דאָ שטיין צוואַנציג יאָר אויף דער גאַס אויף דעם זעלבן פלאַץ און נישט זיין אויסגעשטעלט צו וואס מען איז דארט אויסגעשטעלט אין איין טאָג!

וויאַזוי איז דאָרט אייגנעפירט בײַ חתונות?

בײַ חתונות איז דאָרט דאָ פיל אַ שטערקערער מצב פון זיצן און פאַרברענגען בשבת אחים. עס קומען פיל מער מענטשן צו די סעודות און מען זיצט לאַנגע שעות און מען פאַרברענגט. די סיבה איז לכאורה ווייל דאָ עסט מען נאָרמאַלערהייט אַ געהעריגן נאַכטמאָל אינדערהיים און עס קומט ביינאַכט איז מען נאָכנישט הונגעריג. משא"כ דאָרט אַז מען עסט נישט קיין געהעריגן נאַכטמאָל, ווייל דער עיקר סעודה איז בײַ מיטאָג, איז שוין דער עולם צוריק הונגעריג ווען עס קומט ביינאַכט, דעריבער גייט מען עסן בײַ די חתונות.

בײַ די תפילות ימים נוראים האָט איר מער הנאה געהאַט אין בני ברק אָדער דאָ אין קרית יואל?

אין בני ברק איז דאָ אַ כלליות'דיגער פּראָבלעם אַז מען וואוינט זייער אויסגעמישט (איך רעד יעצט אַלגעמיין אין בני ברק, נישט אין דעם סאַטמאַרער שיכון). דאָס איז נוגע אין זייער אַסאַך הינזיכטן און קלאַפט בעיקר אויס אין די הייליגע טעג. מען וואוינט צוזאַמען ליטווישע, ספרד'ישע, אשכנז'ישע וואָס ברענגט אַ שטאַרקע צעמישענישע.

דער ס"ה איז אַז בײַ די תפילות הערשט אויך אַזאַ סאָרט צעמישענישע פון נוסחאות התפילה.

דאָ אין קרית יואל האָב איך דעם יו"ט זייער שטאַרק הנאה געהאַט. איך האָב געדאַוונט די תפילות אין ביהמ"ד בית אלעזר

די שטאט בני ברק אין ארץ ישראל

ארץ הקודש

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד - קאַנאַדא - בעלגיע

דקיט"ל וואו דאס דאַוונען איז געווען מיט אַ ספעציעלער וואַרימקייט.

וועלכע שפראַך רעדט דער אַלגעמיינער המון עם אין בני ברק?

ליידער איז היינט אַ מצב אַז זעכציג פּראָצענט פון דעם עולם וועלכע דאַרפן אָפּיציעל רעדן אידיש, קענען כמעט נישט קיין אידיש און מען רעדט בלויז די טמא'נע שפראַך. איך רעד שוין נישט פון די קהילות וואו מען לערנט שוין אָפּיציעל נישט קיין אידיש מיט די קינדער, נאר איך רעד פון די קהילות וואו מען דאַרף נאָך אָפּיציעל יאָ רעדן אידיש.

בכלל, די גאַנצע גערעדעכץ איז אויף זייער אַ הויכן און אומפאסיגן וועג. וועג מען גייט אַרויף אויף אַ באָס טוט זיך קולות. דאָ איז אַלעס פיל איידעלער ווי דאָרט.

איך געדענק אַמאָל וועג איך האָב גערעדט מיט'ן רבי'ן שליט"א און איך האָב אים געזאָגט אַז קרית יואל איז ממש ווי ארץ ישראל, האָט מיר דער רבי געזאָגט "איך וויס נישט אויב ארץ ישראל, אָבער אַמעריקע זיכער נישט!"

וויאַזוי האָט איר זיך אייַנגעגלידערט דאָ אין קרית יואל?

עס איז שווער צו זאָגן, וועג פון איין זייט איז נאָך דאָ אַביסל די כל התחלות קשות, אָבער עס מוז ארויסגעברענגט ווערן אַז מיר האָבן באַקומען גאָר אַסאַך הילף פון וואויל אידן וועלכע האָבן אונז געהאָלפן זיך איינגלידערן מיט אַלעם, וואָס האָט אונז גאָר אַסאַך געהאָלפן.

כאָטש איך בין אַ שטיקל גר דאָ, איך בין בשרשי נישט קיין סאַטמאַרער און קיינער איז מיר גאָרנישט מחוייב, דאָך האָב איך געזאָגט פון גאָר אַסאַך הילף. עס איז אַ פּלאַץ וואו מענטשן פאַראינטערעסירן זיך און אַז מען קען העלפן, העלפט מען.

דער טויש אין וועטער צווישן בני ברק און קרית יואל איז אייך געווען שווער?

עס איז אַ גרויסער חילוק, אויב עפּעס צו דער גרינגערער זייט.

אין בני ברק איז דער וועטער זומער זייער שטיקעדיג און הייס; דאָ איז עס מער געשמאַק און לופטיג. טראָץ וואָס דער וינטער איז דאָ שווערער, זענען אָבער די הייזער גוט געהייצט און מען איז נישט אַזוי אויסגעשטעלט צו די קעלט ווי דאָרט.

האָט איר געהאַט אַמאָל אַ מאָמענט וועג איר האָט זיך נאָ צוריקגעבענקט אַהיין?

זיכער אַז יאָ. אַז מען וואוינט אין אַ פּלאַץ אַזויפיל יאָרן, ווערט מען צוגעוואוינט דערצו און מען בענקט זיך צוריק דערצו. בכלל נעמט יעדער פּלאַץ ביז מען לעבט זיך איין, און אין אָנהויב איז עס אַביסל שווער זיך צוצוגעוואוינען.

אַ וואָרט צום שלוס?

איך האָב פונקט געליינט אַ מעשה וואָס קען זיין אינטערעסאַנט צום שלוס.

עס איז געווען אַ איד אין דער אַלטער היים וואָס האָט געזען אַז ער גייט נישט איבערלעבן די מלחמה, האט ער זיך געוואנדן צו הגאון רבי חיים קרייזווירטה זצ"ל שפּעטערדיגער אנטווערפענער רב, און אים איבערגעגעבן די נומערן פון זיין אַקאַונט אין אַ שווייצער באַנק, זאגנדיג אַז וועג די מלחמה ענדיגט זיך זאָל ער אפירזוכן זיין זון און אים עס איבערגעבן.

נאָך דער מלחמה האָט ער אָנגעהויבן זוכן דעם זון, אָבער ער האָט אים בשום אין אופן נישט געקענט טרעפן. עס איז אַזוי אַריבער דרייסיג יאָר, ביז ער איז איין טאָג געפאָרן אויף אַ באַן ערגעצוואו. אַראָפּקומענדיג פון דער באַן האָט ער געזען אן אָרעמאַן זיצן און קלייבן נדבות. זעענדיג אַז ער איז אַ איד, האָט ער אים אָנגעהויבן אויספרעגן, ביז דער איד האָט אים געזאָגט אַז ער הייסט אַזוי-און-אַזוי. רבי חיים איז געווארן איבערראשט זעענדיג אַז עס רעדט זיך פון דעם זון פון דעם עושר, און ער האָט אים דערציילט דעם סוד וואס ער טראגט זיך שוין ארום אזוי לאנג, און אזוי איז דער אַרימאן נהפך געווארן אין איין מינוט צו אַ גרויסער עושר מיט שווערע מיליאָנען דאָלאַרן אין זיין אייגנטום.

האָט רבי חיים שפּעטער געזאָגט, אַז די גאַנצע דרייסיג יאָר וואָס דער איד האָט געלעבט אין אָרעמקייט איז ער בעצם געווען אַ גרויסער עושר, ער האָט נאָר נישט געוואוסט דערפון.

די זעלבע זאַך איז מיט אונז אידן דאָ אין קרית יואל. מיר האָבן אַן אוצר וואָס דער רבי ז"ל האָט אונז איבערגעלאָזט; מיר וויסן פשוט נישט דעם וועדט דערפון. אַז מען גייט אַרויס צו אַנדערע פּלעצער און מען זעט וואָס דאָרט טוט זיך, הייבט מען אן באַגרייפן וואָס מיר פאַרמאָגן.

זייער תוכנ'דיג און אינפארמאטיוו. אַ גרויסן יישר כח פאר'ן אַוועקגעבן פון אייער צייט פאַר די טייערע ליינער.

די לעדערמאן שטיבלעך אין בני ברק

האָט מיר דער רבי געזאָגט "איך וויס נישט אויב ארץ ישראל, אָבער אַמעריקע זיכער נישט!"

אַרגענטינא

מוה"ר מאיר ב"ר ראובן אברהם מאלאח הי"ו

בוענאָס איירעס, אַרגענטינא - שכונת ויואל משה, קרית יואל

סאַטמאַר'ס הויפטשטאָט קרית יואל האָט אַלע יאָרן, געגרי ווי די גאַנצע סאַטמאַרער קהילה מיסודו פון מרן רביה"ק זי"ע, געהאַט אַ גאָר שטאַרקע וואַרעמקייט צו דער ייליגער קהילה אין אַרגענטינא וואָס מרן רביה"ק זי"ע האָט מייסד געווען בשנת תשי"ז מיטן אהינשיקן דעם מסירת נפש'דיגן רב הקהילה הגה"צ רבי קלונימוס אליעזר עקשטיין זצ"ל, וועלכער האָט אויפגעבויט די קהילה לשם ולתפארת.

אין קרית יואל האָט מען אַלע יאָרן געהאַט אַ באַזונדערע וואַרעמקייט פאַר די אידן וועלכע שטאַמען פון דער ספרדי'שער געמיינדע. מיט יאָרן צוריק איז זאָגאַר געווען אין ביהמ"ד הגדול אַ באַזונדער שטיבל וואו די ארגענטינער אידן האָבן אָפגעראָכטן די תפילות מיט זייערע ספעציעלע מנהגים, וואָס איז שוין היינט אויסגעשטיגן אַלס ביהמ"ד "בית קלונימוס אליעזר" אויף דער קאַרטער גאַס און נאָך עטליכע בתי מדרשים איבער דער שטאָט וואו מען דאַוונט אויף דעם נוסח.

דאָס איז אויסער פילע הונדערטער ספרדי'שע אידן צושפרייט איבער אַלע בתי מדרשים אין קרית יואל וואו זיי גיבן צו אַ ספעציעלן געשמאַק צו די בתי מדרשים וואו זיי דאַוונען. דאָס דערקענט זיך ספעציעל אין "שכונת ויואל משה" וואו מיר האָבן באַגעגנט ידידינו האברך ר' מאיר ב"ר ראובן אברהם מאלאח הי"ו וועלכער האָט באַוויליגט צו געבן דעם שמועס פאַר "היימשטאָט" און איבערגעבן ערשטהאַנטיג פאר די ליינער וואָס מיינט פאַר אַ איד פון אַרגענטינא זיך צו באַזעצן אין דער שטאָט קרית יואל.

וויפיל ערליכע קהילות זענען היינט דאָ אין אַרגענטינא?

עס זענען דאָ דאָרט סיי אשכנזי'שע קהילות און סיי ספרדי'שע.

די אשכנזי'שע זענען, "אגודת ישראל" וואו הרב לעווין שליט"א איז רב. דערנאָך איז דאָ אַ קהילה פון חב"ד, אַ קהילה "שובה ישראל", אַ קהילה פון הרב אָפענהיימער, אַ ליטווישע קהילה, און דערנאך זענען דאָ די ספרדים.

אַרגענטינא פארמאגט היינט די גרעסטע חרדי'שע באפעלקערונג אין דרום-אַמעריקע, וואו עס וואוינען טויזנטער חרדי'שע אידן. פון איבער דער וועלט הייסט עס דער פינפטער אָדער זעקסטער פלאַץ וואו חרדי'שע אידן וואוינען.

די ערליכע ספרד'ישע קהילה איז זיך קע"ה צעוואַקסן די לעצטע יאָרן אויף אַ שטאַרקן פאַרנעם. עס איז דאך באַקאַנט די כוחות וואָס דער אַלטער רב הרב קלונימוס אליעזר עקשטיין זצ"ל האָט אַריינגעלייגט דאָ אויפצובויען די קהילה מיט אַ זעלטענעם מסירת נפש. מרן רביה"ק זי"ע האָט אים אַהינגעשיקט נאָכן קריג, און עס איז דאן געווען אומפאַרשטענדליך פאַרוואָס דער רבי לייגט אַריין אַזויפיל כוחות אין אַזאַ וויטן פרעמדן פלאַץ. היינט

מיר שטעלן אונזער ערשטע פראַגע פאַר הר"ר מאיר הי"ו, וואו זענט איר אויפגעוואַקסן?

איך בין געבוירן און אויפגעוואַקסן אין בוענאָס איירעס, אַרגענטינא צו מיינע עלטערן הרה"ח ר' ראובן אברהם מאלאח שליט"א און מיין חשוב'ער מוטער שתחי'. מיין טאַטע איז אַ זון פון הר"ר משה ז"ל, וועלכער איז ביי די ניין יאָר אַנטלאָפן פון סיריע מיט אַ גרופע קינדער צוליב דעם הונגער וואָס האָט באַטראָפן די מדינה אין די צייטן בעפאָר דער ערשטער וועלט מלחמה.

אידן האבן שוין בעצם באזעצט אַרגענטינא אַרום 150 יאָר פריער, אָבער די ערליכע קהילות האָבן זיך הערשט דאַן אָנגעהויבן אַנטוויקלען. מיין זיידע ר' משה איז יאָרן לאַנג געווען דער איינציגער ערליכער מוהל אין גאַנץ אַרגענטינא און אַלע ערליכע אידן האָבן אים גענוצט. די אַנדערע מוהלים וואָס זענען דאָרט געווען, האָבן גענוצט מאַשינען צו מל'ען די קינדער. ער האָט אין לויף פון די יאָרן גע'מל'עט טויזנטער קינדער און זיי אַריינגעברענגט בבריתו של אברהם אבינו.

די לעכטיגע ארגענטינער קינדערלער ביים אפווארטן כ"ק רבינו שליט"א ביים באזוך דעם פארלאפענעם ווינטער

אַרגענטינא

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

אין קרית יואל ווּאוּ עס איז דער מנהג המקום אַז מען עסט דאָס נישט, וועלן רובא דרובא היימישע ספרדי׳שע משפחות אויפהערן עסן קטניות אום פסח

וועלן מען זעט וואָס עס איז געווָארן פון דער קהילה, וויפיל יראים ושלמים עס זענען פון דאָרט אַרויסגעקומען, איז שוין אַלעס פאַרשטענדליך.

וועלן כ״ק רבינו שליט״א האט זיך געפונען אין בוענאָס איירעס דעם ווינטער, איז דער רבי ממש איבערגענומען געווָארן ביז טערערן. וועלן דער רבי איז אַריינגעקומען אין ביהמ״ד און געטראָפן אַ פול ביהמ״ד מיט ערליכע חסיד׳ישע קינדער, האָט עס אים מורא׳דיג איבערגענומען. און דאָס אלעס וואָס דער רבי זי״ע האָט געזען מיט זיין ווייטן בליק.

דער רב הרב עקשטיין זצ״ל איז דאָרט אָנגעקומען שנת תשי״ז, און דער רבי האָט באַפוילן מיין זיידן זאָל זיך דרייען ביי הרב עקשטיין. ער האָט אים טאַקע שטאַרק אַרויסגעהאָלפן אַלע יאָרן, ער איז געווען דער מנהל התלמוד תורה און שפּעטער מנהל הישיבה, אַלעס בזכותו פון רבי׳ן זי״ע.

די סאַטמאַרער קהילה אין בוענאָס איירעס האָט כהיום פיר בתי מדרשים וואו דער צי׳בור דאַוונט. עס איז דאָ דאס גרויסע ביהמ״ד ״קהל חרדים״ וואו הגה״צ רבי פייוול סופר שליט״א, אַן איידעם ביי הרב עקשטיין זצ״ל, איז דער רב, און דערנאָך זענען דאָ נאָך דריי קלענערע בתי מדרשים צושפרייט איבער דער שטאָט.

וואָס איז דאָרט אַנדערש בגשמיות ווי דאָ?

די שטאָט איז זייער אַ שיינע שטאָט, עס איז נישט אַזוי קאַלט דאָרט אין ווינטער און זומער איז נישט אַזוי הייס.

דער סדר פונעם וועטער איז אויך אַנדערש. יעצט איז דאָרט סוף זומער און דער ווינטער הייבט זיך אָן אַריינרוקן. די קינדער זענען יעצט אין קעמפ... עס איז דאָ דאָרט אַ הערליכער קעמפ וואו די קינדער גייען וואָס הרה״ח רבי שמואל בנימין סופר ז״ל פון מאָנטרעאַל האָט מנדב געווען.

לויט אייער מיינונג, איז דאָרט בעסער ברוחניות פון דאָ?

עס איז שווער צו זאָגן וואו עס איז בעסער, אָבער לויט געוויסע מיינונגען איז דאָרט גאָר בעסער ווי דאָ. עס איז דאָך אַ קלענערע קהלה, וואו מען גיבט זיך בעסער אָפּ מיט יעדן באַזונדער. דעריבער איז אָנגענומען אין דער וועלט אַז עס קומען פון דאָרט אַרויס בעסערע פירות.

דעריבער וועלן פאַרשידענע קהילות אַהינשיקן בחורים לערנען. לדוגמא חב״ד האָט דאָרט אַ ישיבה פון אַכציג בחורים, און 40 דערפון זענען אַמעריקאַנער בחורים וועמען מען שיקט אַהין לערנען.

וויאַזוי גייט דאָרט מיט פּרנסה?

עס איז קיינמאָל נישט סטאַביל און עס זענען דאָ תקופות וואָס דער עולם מוטשעט זיך. אַ גרויסער עולם האָט אייגענע ביזנעסער, אָבער מיט דזשאַבס פאר׳ן היימישן עולם איז היבש שווער.

יעצט איז אַביסל גרינגער. זינט דער רבי האָט געגרינדעט די שחיטה אין אורוגוויי, אַרבעטן דאָרט אַסאַך היימישע אידן. דער רבי האָט געזאָגט ביים גרינדן די שחיטה אַז ער וויל נעמען אידן נאָר פון אַרגענטינא, כדי מען זאָל נישט דאַרפן פאָרן אַזוי לאַנג און זיין אַזוי לאַנג אָפּוועזנד פונדערהיים. ממילא איז פיל גרינגער מיט פרנסות, וועלן אַסאַך לאקאלע אידן האָבן זיך דאָרט מסדר געווען.

איר האָט פריער דערמאָנט אידער׳ן באזוך פונעם רבי׳ן שליט״א, האָט איר געהערט אידער אַ ספּעציעלן אויסדרוק וואָס דער רבי האָט געזאָגט אידער בוענאָס איירעס?

איך האָב נישט געהערט קיין ספּעציעלן אויסדרוק, אָבער זינט דער רבי איז דאָרט געווען, האַלט זיך דער רבי אינאיין פאַראינטערעסירן איבער די אידן אין בוענאָס איירעס.

מיט עטליכע וואָכן צוריק איז הרה״ג רבי ברוך שלמה וויינבערגער שליט״א מנהל כללי שע״י מוסדותינו אראפגעפאָרן אַהין צו זיצן מיט דעם ועד החינוך פון די אָרטיגע מוסדות. דאָס איז אַ שטייגערליכע זאַך אַז עס פארן מחנכים פון דאָ זיך אָפּצוגעבן מיטן חינוך פון די קינדער דאָרט. האָט ער דערציילט אַז איידער ער איז געפאָרן אַהין, איז ער אַריין אל הקודש פנימה צום רבי׳ן מקבל זיין ברכת הקודש, האָט אים דער רבי געוואונטשן מיט אַ ספּעציעלע וואַרעמקייט, אויף אַ פאַרנעם וואָס ער האָט נאָך בעפאָר נישט געהאַט. און מען רעדט פון אַ איד וואָס איז כמעט ׳עדן טאָג ביים רבי׳ן.

בכלל האָט דער באַזוך פון רבי׳ן שליט״א שטאַרק אויפגעהויבן די קהילה. די עטליכע שעה וואָס דער רבי איז דאָרט געווען גייט נאָכנישט אַראָפּ פון טיש. מיט די פּאָר שעה האָט זיך דער עולם שטאַרק אויפגעהויבן.

איז דאָ אין בוענאָס איירעס היימישע געשעפטן?

כשר׳ע פראדוקטן איז מער-ווייניגער דאָ דאָרט, אבער געוויסע זאַכן שיקט מען פון דאָ.

מלבושים איז איינע פון די שווערע זאַכן דאָרט. געוויסע זאַכן שיקט מען פון דאָ, אַנדערע זאַכן דאַרף מען זיך אַ עצה געבן און אַליין קומען קויפן. עס איז אָבער נישט אַזוי שווער ווייל רוב מענטשן פון דאָרט זענען כסדר דאָ פאַר שמחות אָדער ימים טובים, ממילא כאַפט מען שוין דאָס אויך אַריין.

וועלכע מנהגים איז אַנדערש אין די ימים נוראים אין אַרגענטינא?

אין דער גרויסער שול איז דאָ א חסיד׳ישער מנין וואו דער רב שליט״א מיט זיינע קינדער זענען די בעלי תפילות, וואו מען דאַוונט נוסח ספרד, מיט די געהעריגע חסיד׳ישע מנהגים. עס זענען אויך דאָ נאָך עטליכע בתי מדרשים וואו מען דאַוונט לויט די ספרדי׳שע מנהגים פאר די וועלכע זענען צוגעוואוינט דערצו און זוכן צו דאַוונען דייקא מיט דעם נוסח.

פאַרשטייט זיך אַז יעדער פלאַץ האָט זיך זיינע שטיקלעך וואו עס איז אַ מצב.

ביי די הויכע שמו״ע זאָגט מען נישט קיין שום פיוטים. מען זאָגט בלויז איבער די גאַנצע שטילע שמו״ע ביזן סוף, און נאָכ׳ן ענדיגן די הויכע שמו״ע זאָגט מען אַלע סליחות און פיוטים. אָבער בשעת די הויכע שמו״ע פירט מען זיך אַז מען מאַכט נישט קיין שום הפסק.

ביי די ספרדים פירט מען זיך אַז ביים דאַוונען איז דאָ אַזאַ זאַך ווי אַ ״סומך״, וואָס זיין אַרבעט איז צו העלפן דעם בעל תפילה אין לויף פונעם דאַוונען. די יוצרות בעפאָר נקדישך וועט דער ״סומך״ זאָגן, און אַזוי אויך נאָך געוויסע שטיקלעך וואָס מען פירט זיך אַז דער בעל תפילה זאָגט נישט.

שטייענדיג יעצט ביים יו״ט פסח, זענט איר פון די וועלכע עסן קטניות?

ווי דער עולם ווייסט זיכער, האָט מען ביי די ספרדים אין אַלע דורות אָנגענומען אַז מען מעג יאָ עסן קטניות אום פסח. דאָס איז

אַרגענטינא

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

עס איז בכלל דאָ וויניגער פאַרטיס און פאַרברענגען, וואָס מאכט אַז מען זאָל פשוט לעבן געשמאַקער

עפּעס וואָס טוט שטאַרק פאַרגרינגערן פאר די משפּחות, סיי פאר ערוואַקסענע און בעיקר פאר קליינע קינדער אַז עס איז דאָ אַ גרעסערער אויסוואָל פון עסן וואָס מען קען זיי געבן.

מיט דעם אַלעם, ווען מען ציט זיך קיין קרית יואל וואו עס איז דער מנהג המקום אַז מען עסט דאָס נישט, וועלן רובא דרובא היימישע ספרדי׳שע משפּחות אויפהערן עסן קטניות אום פּסח. עס איז נישט גרינג, אָבער מען וועט אָננעמען דעם חומרא, ווי עס איז אָננענומען די הלכה אַז מען פירט זיך לויט דעם מנהג המקום.

זענען דאָ נאָך אינטערעסאַנטע מנהגים וואָס איר קענט אויסשמועסן?

ביי חתונות זענען דאָ פילע אינטערעסאַנטע אָריגינעלע מנהגים וואָס מען פירט זיך ביי די ספרדים, אבער רוב דערפון פראקטיצירט מען שוין נישט., צוליב וואס מען האָט זיך מיט די יאָרן אויסגעמישט דאָ אין אַמעריקע מיט׳ן אלגעמיינעם המון עם, און אַ ספרדי׳שע חתונה איז היינט כמעט אַזויווי אַ חתונה ביי סיי וועלכע אַנדערע משפּחה.

וואָס מיינט פאַר אַ סאַטמאַרער חסיד צו זיין אַזוי וויט פון רבי׳ן אַנאַנץ יאָרן?

מען קומט דאָך כסדר צו פאָרן ווען מען קען. מיין טאַטע הר״ר ראובן אברהם שליט״א האָט שוין יאָרן אַ דירה דאָ אין קרית יואל וואו ער פלעגט קומען אויף אַלע ימים טובים ווען ער האָט געהאַט די מעגליכקייט, ביז ער האָט זיך אַהערגעצויגן מיט עטליכע יאָר צוריק.

דער וועג פון דאָרט אַהער איז אַ גרינגער וועג, איין דירעקטער פליגער וואָס נעמט צען שעה. עס איז דאָ יעדע נאַכט עטליכע פליגערס אַהער, און אַלע יאָרן ווען מען האָט געקענט האָט מען פרובירט צו קומען אויף די ימים טובים קיין קרית יואל.

מיין טאַטע פלעגט קומען אַלע יאָרן. נאָך בימי רביה״ק זי״ע איז ער געווען דאָ אויף דעם לעצטן שמחת תורה בשנת תשל״ט. שפּעטער איז ער געווען ביי דער הכתרה פון רביה״ק בעל ברך משה זי״ע און אויף די ימים טובים אין די יאָרן שפּעטער, ביז היינט-צוטאגס ווען דער רבי שליט״א האָט איבערגענומען דעם כתר ההנהגה.

איז די מעדיצינישע וועלט אין אַרגענטינא אויף דעם זעלבן שטאַפּל ווי אין אַמעריקע?

די אַלגעמיינע דאָקטוירים וואָס מען קען האָבן פאַר אומזיסט, איז ממש אַ שאָד צו ניצן. זיי זענען אויף זייער אַ שוואַכן שטאַפּל און טוען כמעט גאָרנישט.

דעריבער וועט רוב עולם האָבן אייגן-באַצאָלטע אינשורענס און מען וועט ניצן בעסערע דאָקטוירים ווי דאָס וואָס מען קען האָבן פאַר אומזיסט. דאָס קומט אָבער נאכאלץ נישט צו צו דאָס וואָס מען קען האָבן דאָ אין אַמעריקע וואו אַלעס איז אויף פיל אַ העכערן שטאַפּל.

וועלכע שפּראַך רעדט מען צווישן זיך אין בועאָנאָס אייראָס?

אינדערהיים צווישן זיך, און אַזוי אויך ביי די לימודים אין די מוסדות, רעדט מען שפּאַניש. דאָס איז עפּעס וואָס מען פרובירט יעצט צו טוישן. אָבער עס איז זייער שווער צו נעמען אַ גאַנצע קהילה און טוישן די שפּראַך פון איין טאָג אויפן צווייטן.

אין אמת׳ן איז עס נישט די שפּאַניש וואָס די שפּאַנישע גויים רעדט צווישן זיך. עס איז אַן אַנדערע סאָרט שפּאַניש ווי דאָס וואָס די עכטע שפּאַנישע רעדן. פאַר איינעם וואָס קען נישט קיין איינס פון די צוויי, קען עס אויסקומן די זעלבע, אָבער באמת איז עס נישט די זעלבע.

דאָ איז טאַקע דאס אָרט זיך צו באַאַנקען פאר די אַלע וועלכע העלפן אַרויס אידן פון אַרגענטינא וועלכע קומען אַהער וואוינען. מען דאַרף פאַרשטיין אַז עס איז פאַר קיינעם נישט גרינג, און קיינער ציט זיך נישט אַהער וואוינען פאר לאַנגוויילגקייט. איינער וואָס קומט אַהער וואוינען איז עס ווייל ער ״מוז״. דער צוליב געזונטהייט אישוס, און אַ צווייטער צוליב אַנדערע סיבות.

און אָנקומענדיג דאָ איז עס פאַר די אידן זייער שווער. מען קען נישט די שפּראַך געהעריג און מען האָט נישט קיין פרנסה וואו זיך מסדר צו זיין; אַסאַך האָבן נישט קיין נאָנטע משפּחה, בלויז וויטע קאָזינס. די אַלע זאַכן מאַכן זייער שווער פאר די אידן וואָס ציען זיך אַהער, און אַז עס זענען דאָ וואוילע אידן וועלכע העלפן אַרויס, איז עס באמת אַ מורא׳דיגע זאַך.

די פּראָצעדור צו ווערן אָנגענומען אַלס אַ בירגער אין אַמעריקע איז אויך נישט קיין גרינגע. עס קען אָפּקאָסטן פאַר אַ קליינע משפּחה אַן ערך פון דרייסיג טויזנט דאָלאַר צו קענען ווערן אַן אַמעריקאַנער בירגער, אַ פּראָצעדור וואָס קען נעמען גאַנצע צען יאָר. עס איז באמת שווער פאַר די אידן, און די ערשטע תקופה וואָס מען וואוינט דאָ אין אַמעריקע איז נישט לייכט.

וואָס איז די סיבה אונטער דעם אַז מען זעט אַזויפיל ספרדי׳שע אידן רעדן שפּאַניש צווישן זיך?

ערשטנס ווי געזאָגט, דאָס איז די שפּראַך וואָס מען רעדט אינדערהיים, דאָס איז די שפּראַך וואָס מען לערנט דאָרט אין די מוסדות און מיט דעם וואַקסט מען אויף. מענער קענען יאָ בעסער אידיש, אָבער מען דאַרף פאַרשטיין אַז עס זענען דאָ פרויען וואָס ווען זיי קומען אָן קיין קרית יואל, קענען זיי נישט קיין אידיש בכלל. אין ענגליש הייסט עס ״פוירסט לענגוויטש״, דאָס איז די פשוט׳ע סיבה פאַרוואָס דאָס איז די שפּראַך וואָס מען וועט רעדן צווישן זיך.

צווייטנס, די ספרדי׳שע אידן זענען ע״פ רוב קרובים צווישן זיך, און דאָס איז אַ געמיינזאַמע שפּראַך וואָס מען רעדט געשמאַק ווי צוויי קאָזינס וואָס טרעפן זיך איינער מיטן צווייטן.

פאַרוואָס האָט איר באַשלאָסן זיך אהערצוציען?

צוערשט וועל איך דערציילן אַביסל איבער מיין משפּחה. מיין טאַטע הר״ר ראובן אברהם שליט״א איז לאַנגע יאָרן געווען דער ראש הקהל אין בועאָנאָס איירעס און ער האָט דאָרט אַ ביזנעס וואָס מיינע ברידערס פירן היינט ווייטער דאָרט אין אַרגענטינא.

ווען עס איז געקומען די צייטן פון ״קאָוויד״ מיט פינף יאָר צוריק, איז אַרגענטינע געווען ממש פאַרשלאָסן אויף אַ עקסטרעמען פאַרנעם. עס איז ממש גאָרנישט געווען ערלויבט און מען האָט גאָרנישט געקענט טון. דערויף איז צוגעקומען אַז איך בין דאַן געווען אַ חתן און מען האָט געדאַרפט אָפּרעכטן די חתונה, אָבער אין אַרגענטינא איז ניטאַמאָל געווען אַ רעדע צו קענען אפרעכטן א חתונה.

וואו איז למעשה געווען די חתונה?

די חתונה איז דאַן אָפּגעראָכטן געווארן דאָ אין קרית יואל וואו דער מצב איז שוין געווען פיל לייכטער און מען האָט שוין געקענט מאַכן אַ חתונה געהעריג בפומבי. נאָך דער חתונה האָב איך זיך באַזעצט אין אַרגענטינא, אָבער מיין טאַטע איז שוין פאַרבליבן דאָ וואוינען.

מיין טאַטע איז אויך געווען דאָ קודם בלויז אויף צייטווייליג, אָבער אַזויווי מיין חשוב׳ער ברודער הבחור הערשי ני״ו האָט זיך אַזוי שיין איינגעגלידערט אין ישיבה קטנה - סניף רב טוב בראשות הרה״ג רבי וואָלף לאָנדאָ שליט״א און די בחורים האָבן אים אַזוי שיין אויפגענומען, האָט ער באַשלאָסן אַז ער בלייבט דאָ וואוינען.

עטליכע יאָר נאָך מיין חתונה האָב איך מיך אויך אַהערגעצויגן און זיך ב״ה זייער שיין אײַנגעגלידערט אין ״שכונת ויואל משה״, וואו מען איז אונז זייער שיין מקרב. איך זאָג אַלץ אַז אין שכונת ויואל משה האָב איך נאָך איינס פון די מעלות פון אַרגענטינא אַז דער עולם איז זייער היימיש און מען לעבט זייער שיין צוזאַמען,

אַרגענטינא

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

וואָס טוט אַסאַך אַרויסהעלפן.

האָט איר אַמאָל אַ מינוט וועלן איר בענקט זיך צוריק קיין אַרגענטינא?

דער חלק אַז אַלעס איז דאָרט קלענער, מאַכט אַז דאס לעבן זאל פשוט זיין געשמאקער און מען זאָל נישט זוכן צו לעבן ווי ״ענעם (פעי״ר פרעשו״ר בלע״ז). עס איז בכלל דאָ ווייניגער פאַרטיס און פאַרברענגען, וואָס מאכט אַז מען זאָל פשוט לעבן געשמאַקער.

וויאַזוי האָט איר זיך מסדר געווען דאָ מיט פרנסה?

נאָך דער חתונה אין ארגענטינא האָב איך זיך געלערנט סופרות און אָנגעהויבן שרייבן סת״ם פאַר פרנסה און זיך אָנגעהויבן מפרנס זיין פון דעם. אָנקומענדיג דא קיין קרית יואל האָב איך זיך פאַרהערט ביי הרה״ג רבי יואל גוטמאַן שליט״א פון ״איגוד הסופרים״ און מו״ץ דקהילתינו, וואָס העלפט מיר היינט שטאַרק אַרויס צו קענען זיך מפרנס זיין פון דעם.

וויאַזוי איז היינט אידישקייט אין בועאָס אייערעס?

אידישקייט וואַקסט ב״ה. טראָצדעם וואָס אַסאַך אידן ציען זיך אַוועק פון דאָרט און באַזעצן זיך דאָהי, פאַרט איז היינט דאָ דאָרט אַ הערליכע קהילה וואָס האָט אַן אויסטערלישע השפעה אויף דער גאַנצער גאס דאָרט. די קהילה באַשטייט היינט פון הונדערטער טייערע אינגעלייט וועלכע גייען אין די שיינע וועגן וואָס דער רבי ז״ל האָט אונז געלערנט.

מען קען זאגן קלאָר אַז די קהילה האָט געהאַט אַ השפעה אויף דער גאַנצער שטאט, מיט דעם ערליכן לבוש ביי די מענער. אַז מען קומט היינט אַריין אין סיי וועלכער קהילה דארט, זעט מען דעם ציבור גיין מיט הוט-און-רעקל, וואָס איז זיכער פון דער השפעה פון אונזער קהילה.

וועט עס איז געקומען צו די נושא פון טעכנאָלאָגיע איז אונזער קהילה געווען די ערשטע איינצופירן תקנות קבועות אויף די ענינים וואָס זענען שפעטער אַדאָפטירט געוואָרן דורך אַלע אַנדערע קהילות אין שטאָט.

וואָס ליגט אונטער דעם אַז אַזויפיל ספרדי׳שע אידן אַרבעטן אין קאָנסטרוקציע?

מיר זענען נישט אין הימל און יעדע זאַך קען האָבן העכערע סיבות, אָבער דער פשוט׳ער טעם איז וויבאַלד די ספרדי׳שע אידן קענען דאָך גוט שפּאַניש און דאָס איז די אָנגענומענע שפראַך וואָס רוב קאָנסטרוקציע אַרבייטער ניצן קומענדיג פון מעקסיקאָ אָדער אַנדערע מדינות וואו מען ניצט די שפראַך. דעריבער איז דאָס די גרינגסטע אָפּציע פאַר אידן וואָס קענען גוט די שפראַך.

פיין, אַ גרויסן יישר כח פאַר די קלאָרע תשובות.

דער ביהמ״ד אין ארגענטינא ביים באזוך פון כ״ק רבינו שליט״א דעם פארלאפענעםווינטער

אַרגענטינא

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

עסטרייך

הרה"ג רבי חיים יחזקאל בערקאוויטש שליט"א, מו"ץ בן הגאון האדיר דומ"ץ עירנו שליט"א

וויען, עסטרייך - קאָריץ, קרית יואל

אונזער ערשטע פראַגע צו אייך, וועלכן האָט איר התונה געהאַט קיין וויען?

איך האָב דאָרט חתונה געהאַט בשנת תשנ"א און איך האָב געוואוינט דאָרט פאַר צען יאָר ביז שנת תשס"א.

וויפיל קהילות זענען געווען אין וויען אין די יאָרן וואָס איר האָט דאָרט געוואוינט?

עס זענען געווען דריי ערליכע קהילות. אין דער גרויסער קהילה "אוהל משה" איז געווען דער רב מיין זיידע הגה"צ רבי אברהם יונה שווארץ זצ"ל, און מיין שווער הגה"צ רבי אלכסנדר אשר מרגליות שליט"א איז דאַן געווען דער דיין און ראש הכולל. שפעטער, ווען דער פריערדיגער רב איז נסתלק געווארן, איז מיין שווער געווארן דער רב, א פאָזיציע וואָס ער האַלט נאָך אָן ב"ה ביזן היינטיגן טאָג.

אויסער דעם איז געווען ק"ק "מחזיקי הדת" וואו עס האָט משמש געווען ברבנות הגה"צ רבי חיים שטערן זצ"ל, זון פון הגאון רבי בצלאל שטערן זצ"ל בעל מח"ס בצל החכמה. דערנאָך איז געווען די קהילה "אגודת ישראל" וואָס איז געווען אונטער דעם רבנות פון הרב גרינפעלד ז"ל, וואו אַסאַך היימישע אידן אָנע בערד האָבן געדאַוונט.

וויאַזוי האָט מען געפֿראַווען אַ חתונה אין וויען פאַר 35 יאָר צוריק?

קיין היימישע זאַלן איז נישט געווען און מען האָט אַרויסגעדונגען אַ גרויסן זאַל, און מען איז אהינגעגאַנגען עטליכע טעג בעפאָר די חתונה כשר'ן די קיך. עס איז געווען אַ היימישער איד ר' שלום בערנהאָלץ וואָס האָט געהאַט אַ רעסטוראַנט אין וויען, און ער האָט אָפּגעקאָכט די גאַנצע שמחה און עס דערנאָך אַהינגעבראַכט צום זאַל.

ביי דער חתונה האָבן זיך באַטיילִיגט די אידן פון אַלע קהילות איבער דער שטאָט, אפילו פון די נישט היימישע. אַלע זענען געקומען זיך מיטפרייען ביי דע שמחה וואָס איז געווען אַ שמחה פאַר דער גאַנצער קהילה.

אפילו ביי סתם שמחות פון אידן אין דער שטאָט פלעגט מען זיך מיטפרייען פון אַלע קהילות איבער דער שטאָט, סיי די היימישע און אזוי אויך די נישט-היימישע. עס זענען נישט געווען אַזויפיל שמחות דאָרט אין אַלגעמיין, און צו די קידושים שבת אינדערפרי פלעגט מען קומען פון אַלע בתי מדרשים.

דאס ביהמ"ד פון מיין שווער איז געגרינדעט געווארן נאָכן קריג דורך די מייסדים הרבני הנגיד ר' מרדכי פאָרהאַנד ז"ל, הרבני הנגיד ר' דוד צבי ניימאַן ז"ל און הרה"ח רבי משה שלום גריסגאט ז"ל (טאַטע פון הרה"ג רבי אשר אנשיל גריסגאט שליט"א, מנהל ישיבה קנין תורה דמוסדותינו הק' אין מאָנסי). צו זיי האָט זיך שפעטער צוגעשטעלט הרה"ח הנגיד רבי ניסן לעווי ז"ל (פאָטער פון הרבני הנגיד רבי חיים לעווי שליט"א פון וויען). דאָס האָט אַלע יאָרן געהייסן דאס חסיד'ישע ביהמ"ד אין וויען.

איז יענע יאָרן געווען אַ כולל אין וויען?

אין מיין שווער'ס ביהמ"ד איז געווען אַ קליינער כולל וואָס איז פינאַנצירט געווארן דורך ר' מרדכי פאָרהאַנד. ר' מרדכי האָט דאַן געהאַט אַ נייעם איידעם, און וועלנדיג האָבן פאַר אים אַ כולל, האָט ער געגרינדעט דעם כולל און עס אויסגעהאַלטן. מיר זענען דאַן געווען 12 אינגעלייט, 6 פון וויען און נאָך 6 פון אַנדערע מקומות וואָס מען האָט דאָרט געברענגט אַז דער כולל זאָל האָבן אַ קיום.

פאַר די אינגעלייט וואָס מען האָט געברענגט פון אַנדערע מקומות האָט מען צוגעשטעלט אַ דירה און געצאָלט אַ שיין געהאַלט פון 400 דאָלאַר אַ וואָך, וואָס איז געווען שיין באַצאָלט יענע צייטן. דער כולל האָט אָבער נישט באַדייט בלויז אַז מען פֿאָנטשט דעם פינגער צענע און מען גייט אַהיים זעקסע... מען האָט געדאַרפט זיין דאָרט יעדן טאָג ביים דאַווענען, אפילו אום שבת.

וויען איז געווען דער לעצטער מנין שחרית?

עס איז נישט געווען קיין ערשטע און נישט קיין לעצטע... עס איז געווען איין מנין 6:30. דאָס איז געווען אין אַלע שולן, איבעראָל האָט מען געדאַוונט דער צייט.

אין וויען האָט געוואוינט דער באקאנטער נגיד הרה"ח רבי חיים משה סטרולאָוויטש ז"ל, וועלכער האָט געאַרבעט שווער צו מאַכן נאָך אַ מנין. דאָס איז טאַקע געווען דער 7:30 מנין וואָס מען האָט געדאַוונט אין ביהמ"ד אוהל משה. דאָס איז געווען אַ שטאַרקע תועלת, און אידן פון אַלע אַנדערע שולן וואָס האָבן אַמאָל פאַרשפעטיגט, האָבן אָדער געדאַוונט ביחידות, אָדער האָט מען זיך געבראָכן און מען איז יאָ געקומען דאַוועענען ביי דעם "שפעטן" מנין 7:30.

עסטרייך

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד - קאַנאַדא - בעלגיע

6:30. עס איז געווען איין מנין דאָס איז געווען אין אַלע שולן, אויבעראָל האָט מען געדאַוונט דער צייט

דאָס האָט אויטאָמאַטיש געבראַנגט אַז עס זאָל זיין מער אַ חסיד'שע לופט אין ביהמ"ד. מיט די אינגעלייט האָט מען געמאַכט סעודות יעדן יומא דפגרא; מען האָט געמאַכט אַ יאָרצייט סעודה כ"ו אב; רבי ניסן לעווי האָט זיכער געמאַכט אַז שושן פורים איז אַ געהעריגער יו"ט. הושענא רבה האָט ביז דאָן דאָס דאַוונען געדויערט בלויז עטליכע מינוט לענגער ווי יעדן טאָג. אָבער מיט דעם מנין איז געווארן אַ געהעריגע ווינט און אַ נאָרמאַלער חסידי'שער מנין.

ברם יזכר לטוב הרה"ח רבי ניסן לעווי ז"ל וועלכער האָט געלייגט גרויסע כוחות אַז מען זאָל קענען באַקן דאָרט ערב פסח אייגענע מצות. נאָרמאַל האָט מען גענומען די מצות אָדער פון דאָ אָדער פון "קוממיות", אָבער ערב פסח איז דאָך נישט שייך געווען, האָט ער געצאָלט אַ גרויסן סכום אויפצושטעלן אַן אויוון אַז מען זאָל קענען באַקן ערב-פסח מצות.

זייענדיג נאָענט צו די מקומות הק' אין אַלגעמיין, איז אויסגעקומען צו פאָרן מער אויף די פֿלעצער?

זיכער אַזוי. וויען איז ממש עטליכע שעה צו פאָרן מיט דער באַן פון אַלע ציונים הק', און עס איז אונז אויסגעקומען צו פאָרן גאָר אַסאַך אויף די מקומות הק'. יעדן כ"א אדר איז געווען אַ גרויס געפאַרעכץ. בפרט כ"ה ניסן וועט עס איז די יאָרצייט פון הייליגן צאַנזער רב זי"ע וואָס באַלד איז בין הזמנים, איז כמעט דער גאַנצער עולם געפאָרן. די באַן קיין קראָקא (וואס איז נישט וויי פון צאנז) פלעגט אַרויספאָרן יעדע נאַכט אַרום 10:30 און אָנקומען 6:00 אינדערפרי, און דערנאָך איז מען צוריקגעקומען מיטן דער באַן און געווען אינדערהיים שפעט ביינאַכט.

כ"ח תמוז פלעגן די סאַטמאַרער חסידים פאָרן קיין אוהעל אויף דער יאָרצייט פון הייליגן ישמח משה זי"ע.זומער וועט עס פלעגט זיין בין הזמנים אין די וואָכן נאָך תשעה באב, פלעג איך פאָרן אויף לענגערע נסיעות קיין אוקראַינע פוקד זיין די ציונים פון די תלמידי בעל שם זי"ע וועלכע ליגן דאָרט באַהאַלטן.

איך דערמאָן זיך אַן אינטערעסאַנטע מעשה וואָס איך האָב געהאַט איינמאָל וועט איך בין געפאָרן צו דער יאָרצייט פון הייליגן צאַנזער רב זי"ע. יענעם יאָר איז אויסגעפאַלן די יאָרצייט אום פרייטאָג, און רוב עולם איז שוין געפאָרן אום דאָנערשטאָג. איך בין אַרויסגעפאָרן מיט אַ בחור דאָנערשטאָג נאַכט, מיטן פלאַן צו זיין צוריק אויף שבת אין וויען. דער וועג אַהין איז טאַקע געווען אַ דירעקטע באַן קיין קראָקא, אָבער אויפן וועג צוריק האָט מען געדאַרפט מאַכן אַ סטאַפּ אין קאַטאָוויץ און פון דאָרט האָט מען גענומען די באַן צוריק קיין וויען.

אַרויפקומענדיג אויף דער באַן אין קראָקא אויפן וועג צוריק, האָבן מיר זיך אָנגעטראָפן מיט אַ מחנה צעיושעטע גוים; עס איז געווען אַ חגא און די חברה זענען געווען גוט אָנגעטרונקען. איינער פון זיי האָט גלייך אַראָפגעכאַפט דעם קאַפל פון דעם בחור מיט וועם איך בין געפאָרן און זיי האָבן אונז געוואָלט אָנהייבן שלאָגן.

איך בין גלייך געלאָפן פון דאָרט צום פאָדערשטן טייל פון דער באַן וואו דער קאָנדאָקטאָר זיצט, און איך האָב אים אָנגעהויבן זאָגן אַז מען האָט אונז געשלאָגן און צוגעגנומען דעם קאַפל. ער האָט זיך אָבער נישט וויסנדיג געמאַכט און מיך איגנאָרירט. ביז איך האָב אים דערלאָנגט אַ צוואָנציגער, האָט ער מיר געפרעגט וואָס איך וויל, האָב איך אים געזאָגט אַז איך וויל אַז ער זאל רופן פאָליציי.

ער האָט טאַקע גלייך אַרויסגעזאָגט אין זיין מאַשין אַז פאָליציי זאָל אונז אָפּוואַרטן אין קאַטאָוויץ וועו מיר קומען אָן. אָנקומענדיג אין קאַטאָוויץ האָב איך מיך דערזען אין אַן ערנסטן פּראָבלעם; מיר האָבן געהאַט בלויז פינף מינוט ביז דער קומענדיגער באַן און דאָ וואַרט אונז אָפּ אַ גאַנצע מחנה מיט פאָליציאנטן. אויב מיר וועלן זיך יעצט שטעלן רעדן מיט זיי און זיי וועלן עפענען אַן אויספאָרשונג וועלן מיר פאַרפאַסן די באַן.

איך האָב נישט געטראַכט קיין צוויי, און אַראָפקומענדיג פון דער באַן האָט אונז די פאָליציי געפרעגט וואָס עס גייט פאָר און אויב די גאַנצע מעשה האָט עפעס מיט אונז. איך האָב גלייך געוויזן פאר דער פאָליציי אַז אינעם לעצטן וואַגאָן גייט עפעס פאָר... און מיר האָבן גלייך געהויבן פיס און געלאָפן צו דער קומענדיגער באַן... איך האָף אַז זיי זוכן שוין נישט וואָס עס גייט דאָרט פאָר אינעם לעצטן וואַגאָן...

מיר זענען למעשה אָנגעקומען אַהיים אַ האַלבע שעה צום זמן.

דאַכט זיך אַז איר זענט אַמאָל געווען אין אומאַן מיט הגה"ק רבי משה ארי' פרידמן זצ"ל. דערציילט אונז ביטע איבער דעם.

יא, עס איז געווען אין דער וואך פון כ"ו אב שנת תשנ"ב. מען האָט אונז גערופן משלים צו זיין צו מנין, ווייל ער האָט מיטגעברענגט בלויז עטליכע מקורבים. כ"ו אב איז געווען דינסטאָג און מיר זענען אַרויסגעפאָרן זונטאָג אים מקבל פנים זיין אין לופטפעלד אין קיעוו. דאָרט אין קיעוו האָט מען געדאַרפט וואַרטן עטליכע שעה אַז מען זאָל אַרויסלאָזן אַלע מקורבים פון לופטפעלד, האָבן מיר געהאַט די זכי' צו פאַרברענגען מיטן רב זצ"ל אַ לענגערע צייט.

ביים שמועס האָט ער געזאָגט בין הדברים אַז ער איז שוין עטליכע מאָל געווען אין אוקראַינע און עס איז נישט אויסגעקומען צו גיין קיין אומאַן, וועט ער דאָסמאָל נישט גיין אין ערגעץ איידער מען פאָרט קיין אומאַן. ער האָט דאָס שפעטער איבערגעזאָגט נאָך עטליכע מאָל און זיך געקאָכט אַז מען פאָרט קיין אומאַן.

הערנדיג דאָס זענען מיר גלייך געפאָרן קיין אומאַן איבערשלאָפן. למעשה האָבן מיר פאַרפאַסט, ווייל דער רב האָט נאָך געפראַווען אַ סעודה אין קיעוו, אָבער מיר האָבן דאָס שוין נישט מיטגעהאַלטן. מיר זענען דאָרט געשלאָפן אין הויז פון אַן ערל'טע וואָס אויף דער אַנדערער זייט וואַנט פון דעם הויז איז געווען דער ציון קדשו פון רבי נחמן זי"ע.

דינסטאָג אינדערפרי ביום כ"ו אב איז רבי משה ארי' זצ"ל אָנגעקומען קיין אומאַן, שוין האַלטנדיג נאָך שחרית. צוערשט האָט ער געמאַכט אַ מסיבת לחיים מיט אַ גרופּע בעלי תשובה, אין שפיץ פון זייער'ס אַ משפיע, וואו רבי משה ארי' האט געטיילט פירות, און דער משפיע האָט געבעטן אויב מען מעג כאַפן אַ בילד פון יעדן בחור עקסטער מיט רבי משה ארי'. ער האָט געפרעגט וואָס עס איז דער תועלת, האָט מען געענטפערט אַז נישט נאָר וועט דאָס האָבן אַ השפּעה אויפן בחור, נאר עס וועט אויך מעגליך טוישן די גאַנצע שטוב. אויך דעם האָט ער שוין מסכים געווען און ער האָט זיך געלאָזט פאָטאָגראַפירן.

דערנאָך איז מען אַרויף צום ציון וואו ער האָט געזאָגט דעם תיקון הכללי מיט גרויס התעוררות. אין אומאַן איז מען געווען אַ סך הכל פון זעקס שעה. פון דאָרט איז מען געפאָרן קיין מעזיבוזש צום בעש"ט. מען איז אָנגעקומען ממש פאר חצות הלילה, אַזוי אַז מען האָט שוין געקענט זאָגן תהילים. דאָרט איז מען אויך געווען אַ שיינע פאָר שעה ביז מיר האָבן שוין געדאַרפט אַהיימפאָרן, ווייל מען האָט שוין געדאַרפט אָנהייבן דעם כולל.

האָט איר מיטגעהאַלטן עפּעס אין סעמערינג ביי רביה"ק בעל נרך משה זי"ע?

סעמערינג איז אַ קוראָרט א שעה וועג פון וויען. וועט איך האָב געוואוינט אין וויען פלעגט דער רבי שוין אָבער נישט קומען אַהין. איך געדענק אָבער יאָ אַסאַך די געהויבענע שבתים וואָס דער וויליאַמסבורגער רב שליט"א פלעגט דאָרט פראַוועגען מיט די בחורים, תלמידים פון זיין ישיבה אין אַנטווערפן, וואָס איך פלעג מיטהאַלטן. מיינע קינדער געדענקען דאָס נאָך ביז היינט און עס ליגט זיי אין די ביינער.

דאָרט אין סעמערינג האָט הרה"ח רבי משה שלום גריסגאָט ז"ל געבויט אַ מקוה פאר'ן רבי'ן הברך משה וועלכער האט געוויילט דאָרט אין די אנהייב מ' יארן, אויף וואָס דער רבי זי"ע האָט אים שטאַרק מכיר טוב געווען. דער רבי האָט אַלעמאָל דערציילט אַז ער האָט כמה פעמים געבעטן פון אידן אין וויען אַז זיי זאָלן אים בויען אַ מקוה, אָבער עס איז נאָרנישט געווארן. איינמאָל האָט ער זיך אַרויסגעכאַפט פאר ר' משה שלום אַז ער וויל מען זאָל אים בויען אַ מקוה, האָט ער זיך גלייך אַריינגעלייגט און אַהערגעשטעלט די מקוה.

וועו איך פלעג אריינגיין צום רבי'ן, פלעגט ער מיר אַלץ שיקן אַ גרוס צו ר' משה שלום, ער האָט אים שטאַרק מכיר טובה געווען פאר דעם.

איז געווען נאָך אינטערעסאַנטע נסיעות וואָס איר האָט מיטגעהאַלטן

עסטרייך

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

במשך די יאָרן?

עס איז געווען בשנת תשנ"ו וועו רביה"ק בעל ברך משה זי"ע איז אַריבער אַ שווערע אָפּעראַציע און דער ציבור איז געווען שטאַרק באַזאָרגט פאר"ן רבי'נס געזונט. איז דעמאָלס אַרויסגעפאָרן אַ קליינע נסיעה פון רבי'נס קינדער און מקורבים מתפלל זיין פאַר"ן רבי'נס געזונט.

היות זיי זענען מאיזה סיבה געווען בלויז ניין מענטשן, האָבן זיי געפרופן מיין שווער שליט"א אַז מיר זאָלן קומען מיטהאַלטן די נסיעה, אַז עס זאָל זיין אַ גאַנצער מנין. איך געדענק די משתתפים אויף די נסיעה, ווי פאלגנד: כ"ק רבינו שליט"א, דער ברודער הרב מזענטא שליט"א, דער נעפיו הרב יעקב דוב טייטלבוים שליט"א, דער משב"ק הרה"ח רבי יודעלע ווינשטאָק ז"ל און נאָך עטליכע מקורבים.

דער עיקר צו וואָס מען איז געקומען איז געווען צו דער יאָרצייט פון הייליגן קדושת יו"ט זי"ע אום כ"ט שבט וואָס איז דאַן געפאַלן אין אַ מאָנטאָג. עס איז ביי מיר געווען דאס איינציגסטע מאָל דערווייל וואָס איך בין געווען ביי דער יאָרצייט פון הייליגן קדושת יו"ט זי"ע.

ר' מרדכי פאָרהאַנד האָט זיך דעמאָלס געפאָרעט אַז מיר זאָלן מיטנעמען אַ סעודה פאר דער יאָרצייט, מיר זענען אַרויסגעפאָרן מיט אַ קאַר און מיר האָבן מיטגענומען מיט זיך די גאַנצע סעודה. אויפן וועג האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אַ שניי אַזאָנס און אַזעלכעס און עס איז אַזוי אויסגעקומען אַז ביים גרעניץ אַריין קיין רומעניא האָט מען אונז לאַנג אויפגעהאַלטן, אַזוי האָט דער גאַנצער עולם געוואַרט אויף אונז ביז שפעט ביינאַכט, וועו מען האָט געפראַווען די סעודה אין נירבאַטור.

דאָרט איז מען געשלאָפן אין אַ מאָטעל וואו עס איז געווען פונקט צען בעטן. אַלס דער אינגסטער פון דער חבורה איז געפאַלן אויף מיר דער גורל צו פאַרווייילן די נאַכט אויף אַ בענקל... אינדערפרי איז מען געפארן קיין סיגוט וואו מען האָט מתפלל געווען און מען האָט פון דאָרט געוואָלט פאָרן קיין סאַטמאַר.

געדענק איך אַז עס זענען געווען פאַרשידענע חילוקי דעות וועלכן וועג צו נעמען קיין סאַטמאַר, דער האָט געזאָגט אַזוי און אַנדערע האָבן געזאָגט אַנדערש. ביז הרב מזענטא האָט מכריע געווען אַז מען זאָל טון אַזויווי דער רבי שליט"א האָט געזאָגט ווייל "ער איז דער עלטסטער ברודער, דאַרף מען אים פאָלגן."

וואָס האָט געמיינט פאר אַ הילמישער אינגערמאַן זיך צו דרייען מיט פרעמדע

איך האָב אַלעמאָל פרובירט זיך צו האַלטן מער צו דער רואיגער זייט און נישט אָנזייען קיין פראָבלעמען מיט אַנדערע מענטשן. איך האָב יעדן פרובירט מכבד צו זיין און זיך אויפפירן מענטשליך. נאָר אַז איינער האָט זיך מיט מיר אָנגעהויבן טענה'ן, האָב איך אים פשוט געענטפערט וואָס איך האַלט.

איך וועל דערציילן איין מעשה וואָס איך האָב געהאַט מיט אַ אינגערמאַן פון אַ געוויסן קרייז וואָס איז גאַנץ ווייט פון אונז בעניני אמונה ודעות. דער אינגערמאַן איז מיך אַמאָל געקומען פאָרהאַלטן וויאַזוי עס קען זיין אַז רביה"ק זי"ע זאל האָבן געזאָגט אויף קוק דעם אויסדרוק פון ימ"ש.

בילדער פון דער שטאט וויען אין עסטרייך

אידן פון אַלע קריזן וועלכע האָבן גאַנץ אַנדערע מיינונגען בעניני השקפה?

אַלס דער אינגסטער פון דער חבורה איז געפאַלן אויף מיר דער גורל צו פאַרווייילן די נאַכט אויף אַ בענקל...

איך האָב מיך דאַן נישט געוואָלט אַריינלאָזן אין טענה'ריין מיט דעם אינגערמאַן וואָס וואָלט זיך געקענט אויסלאָזן מיט גאָר היציגע קאָנסעקווענצן, האָב איך געזומען אַן אַנדערן מהלך.

איך האָב געזאָגט פאַר דעם אינגערמאַן, "דו גלייבסט אויף אַן ערליכן איד אַז ער האָט אַזאָנס געזאָגט? דו גלייבסט דאָס?" ער האָט זיך טאַקע גלייך אַנטשולדיגט און געזאָגט אַז ער האָט נאָר אַזוי געהערט, ער גלייבט עס אָבער נישט. האָט ער אָבער געוואָלט וויסן וואָס דער רבי האָט יָא געזאָגט, און איך האָב אים געזאָגט אַז איך קען אים נאָכנישט זאָגן דאָס.

אַזוי האָב איך מיט אים אַרומגעדרייט אַ האַלב יאָר, ביז איך האָב געשפירט אַז די צייט איז שוין געגנוג רייף, האָב איך אים געזומען אין אַ זייט און אויפגעמישט אַ חומש. איך האָב אים אָנגעהויבן וויזן וויפיל מאָל עס שטייט אין חומש דער איסור פון שמיטה, און איך האָב אים געזאָגט אַז יעדעס מאָל אַן אַקער-אייזן אַקערט אין א"י אום שמיטה איז מען עובר אויף די אַלע איסורים, און דאָס איז וואָס קוק האָט אויסגעריסן מיט ביידע הענט מיט דעם פאַלשן היתר מכירה.

אַזוי האָב איך אים אויסגערעכנט אַ ליסטע פון צוואָנציג זאַכן וואָס ער האָט געטון קלאָר נגד התורה מיט אַלע מיני דריידלעך און שפיצלעך. איך האָב אים אויסגעפירט אַז אויף די אַלע 20 זאַכן האָט דיין רבי אויף יעדע זאַך אָן אַנדערן תירוץ; דער סאַטמאַר רב האָט אָבער אויף דעם אַלעם געהאַט איין תירוץ, אַז קוק איז געווען אַ כופר.

איך האָב אים צוגעלייגט אַז אויב ער וויל, קען ער אָננעמען

עסטרייך

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד - קאַנאַדא - בעלגיע

איך האָב יעדן פרובירט מכבד צו זיין און זיך אויפפירן מענטשליך. נאָר אַז איינער האָט זיך מיט מיר אָנגעהויבן טענה'ן, האָב איך אים פשוט געענטפערט וואָס איך האַלט

די תירוצים פון זיין רבי'ן, ער מוז נישט אָננעמען וואָס דער רבי ז"ל געהאַלטן. איך האָב בלויז מסביר געווען וואָס דער רבי האָט געזאָגט.

יאָרן שפעטער האָב איך געטראָפן דעם אינגערמאַן און ער זאָגט מיר, "איך האָב מיט דיר נישט געטאָרט רעדן." ער האט זיך מסביר געווען אַז ער איז אַלעמאָל אויפגעוואַקסן אַז הר' קוק איז געווען אן ערליכער איד, און דו האסט מיך שוין צעמישט, איך בין שוין נישט אַזוי קלאָר מיט דעם..

וויאַזוי איז מען זיך מסדר מיט פּרנסה אין וויען?

אין וויען איז דער מציאות אַז פשוט'ע אַרבייטער מוטשען זיך שטאַרק; ווער עס האָט אַ ביזנעס און איז מצליח, דער קען דאָרט בלייבן וואוינען, אָבער סתם אַרבייטער פאָזיציעס איז שווער. דאָס איז טאַקע די סיבה פאַרוואָס די קהילה דאָרט וואַקסט נישט אַזוי שטאַרק, ווייל אויב מען וויל זיך קענען מפרנס זיין, מוז מען אַוועקגיין פון דאָרט.

אַסאַך אידן גייען אַוועק פון דאָרט נאָך דער חתונה, און שפעטער ווען זיי שפירן שוין גענוג רייף צו עפענען אַ ביזנעס, קומט מען צוריק. עס איז כמעט נישט דאָ קיין אידן וואָס זענען אויף פשוט'ע געהאַלטן.

בכלליות איז עסטרייך פון די טייערסטע פלעצער איבער דער וועלט וואו מען קען וואוינען, און ווער עס מאַכט נישט גענוג געלט פלאָגט זיך זייער שטאַרק. אַ בני ברק'ער איד האָט זיך אַמאָל אויסגעדרוקט אַז ער פלעגט וואוינען אין שווייץ (וואו עס קאָסט אויך זייער טייער דאָס לעבן) און ער האָט אַ געשעפט וואָס האָט אים אַריינגעברענגט יעדן חודש $5,000. דאָרט האָט ער זיך ממש נישט געקענט דערקן, האָט ער זיך געצויגן אויף בני ברק און ער בלייבט נאָך אפילו איבער מיט געלט צום טיילן.

איז דאָ בכלל היישש געשעפטן אין וויען?

מלבושים איז נישט דאָ גאָרנישט, אַלעס דאַרף מען איינקויפן אין דער פרעמד. אויסער דעם איז כמעט גאָרנישט דאָ. עס איז דא אַ חבד'סקער וואָס האָט אַ ספרים געשעפט און פאר די ייליגע טעג האָט ער פאַרקויפט ד' מינים. איך האָב טאַקע אַלעמאָל געדאַרפט זאָרגן אַז מען זאָל מיר שיקן פון אַמעריקע, ווייל יענע ד' מינים איז געקומען פון ארץ ישראל.

אַזוי אויך איז דאָ דאָרט אַ בוטשער מיט דער שחיטה פון פּעסט. באַזונדער איז דאָ אַ איד וואָס האָט אַ בעקעריי און ער האָט פאַרקויפט אויך חלב ישראל מיט נאָך וויכטיגע אידישע פראָדוקטן.

וואו האָט מען געקויפט די אינדריגע זאַכן?

פאר אַלע אינדריגע זאַכן איז געווען אַ ליסטע מיט פראָדוקטן וואָס מען האָט געוואוסט אַז ביי די זאַכן קען מען זיך פאַרלאָזן אויפן גוי, און די זאַכן האָט מען געקויפט אין די אַלגעמיינע געשעפטן אין שטאָט.

בכלל איז די עקאָנאָמיע אין עסטרייך אַביסל אויף אַ קאָמוניסטישן מהלך; נישט אינגאַנצן אָבער אַביסל אויף דעם דרך. ממילא איז פאַר אידישע פראדוקטן אויסגעקומען גאָר שווער. דעריבער האָט מען איינמאָל אַ יאָר נאָכאַמאָל זיכער געמאַכט מיט אַלע גוי'אישע קאָמפּאַניס אַז זיי לייגן נישט אַריין וואָס זיי דאַרפן נישט, און אויף דעם האָט מען זיך בלית ברירה פאַרלאָזט.

אויף פּסח איז יאָ געקומען פון אַמעריקע צוויי ריזיגע קאָנטעינאָרס מיט סחורה וואָס מען האָט געוצט. דאס עסן פאר פּסח האָט טאַקע געקאָסט עטליכע מאָל דעם פרייז פון די געוועהנליכע עסן.

די שטאָט וויען איז דאָך געווען באַקאַנט אין אַלע דורות אַלס דער פלאַץ מיט די בעסטע דאָקטוירים אין דער וועלט, איז דאָס נאָך אָנגעהאַנגען אַן אײַנערע צייטן?

לאָקאַל אין דעם געגנט וואו די אידן האָבן געוואוינט איז נישט געווען עפעס אויסטערליש גוט. אָבער אַביסל ארויסצו איז געווען גאָר גוטע שפּיטעלער און דאָקטוירים וואָס דער היימישער עולם פלעגט ניצן.

אין וועלכע געגנטער וואוינט דאָרט דער היימישער עולם?

דער היימישער עולם וואוינט בעיקר אין צווייטן באַצירק. דער ערשטער באַצירק איז בלויז פאר די גאָר רייכע מענטשן. עס זענען געווען עטליכע אידן וואָס האָבן זיך דאָס געקענט ערלויבן, אָבער שפעטער האָבן זיי זיך אויך אַוועקגעצויגן פון דאָרט.

דער שפּיטאָל פון וואָס מיר רעדן איז געווען אין ניינטן באַצירק.

אין ניינטן באַצירק איז אויך דאָ אַ גרויסער ביה"ח וואו עס ליגן באַהאַלטן דער זון פונעם של"ה הק', דער חכמת מנוח און דער נזר הקודש. אויסער דעם איז דאָ נאָך אַ ביה"ח אינדרויסן פון שטאָט וואו עס ליגט הגאון רבי יוסף ענגל זצ"ל און נאָך צדיקי עולם.

האָט איר אַמאָל אַ מאָמענט ווען איר בענקט זיך צוריק קיין וויען?

בכלליות בין אין דאָ ב"ה זייער צופריידן אַז מען קען וואוינען אין רבי'נס שטאָט אין אַזאַ היימישע סביבה, אָבער אויב וואָלט איך געדאַרפט זאָגן עפעס צו וואָס איך בענק מיך דאָרט, איז עס די רואיגקייט וואָס הערשט דאָרט. מען קען יעדע נאַכט גיין שלאָפן פרי, נישט דאָ קיין וואַכנאַכטס חתונות, גאָרנישט. אַלעס לעבט שטיל און רואיג.

וויאַזוי איז כהיום אידישקייט אין וויען?

ווי געזאָגט איז זייער שווער פאר אַ אינגערמאַן זיך צו קענען גרינגערהייט מפרנס זיין אין וויען, דעריבער איז כמעט נישט דאָ דאָרט קיין פרישע אינגעלייט. איך וואָלט געזאָגט אַז אין גאַנץ וויען איז דאָ כהיום צווישן 250 און 300 היימישע משפחות.

גראדע איז אינטערעסאַנט אַז דער רב פון דער קהילה "אגודת ישראל" אין וויען איז געווען הרב מאָשקאָוויטש, אויף וועם דער רבי זי"ע האָט געהאַט שטאַרקע טענות, ווייל ביי דער אונגאַרישער רעוואָלוציע האָט ער געאַרבעט אַז מען זאָל אַרויפגיין קיין ארץ ישראל. ווי וויינדערליך עס הערט זיך, איז זיין זון דער היינטיגער רב יאָ אַ שטאַרקער פרומער; ער איז באופן פלא אָנגעקומען קיין ארץ ישראל און געלערנט ביי הרב וואָזנער זצ"ל און ער איז גאָר אַן איידעם ביי אַ שוואָגער פון הרב וואָזנער.

איז אינטערעסאַנט צו באמערקן אַז ער האָט גאָר אַ זון וואָס הייסט "יואל", נאָכן רבי'ן זי"ע. דאָס איז געקומען ע"צ עצתו פון הרב וואָזנער זצ"ל וועלכער האָט אים באַפוילן צו געבן דעם נאָמען.

דער היינטיגער רב איז גאָר אַ פרומער און פירט די קהילה מיט אַ שטאַרקע האַנט. מיט אים איז אמאל געווען א מעשה אַז ער

עסטרייך

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד - קאַנאַדא - בעלגיע

ענגלאַנד

הרה״ח ר׳ חיים קאָרנבלי הי״ן

מאַנטשעסטער, ענגלאַנד - סקאָנעמאָנק, קרית יואל

אין אונזער מיסיע צו טרעפן אידן אין דער שטאָט קרית יואל וועלכע האָבן זיך אהערגעצויגן פון אַנדערע מדינות, האָבן מיר אָנגעטראָפן אַ איד וואָס איז כהיום פון די מעבל שטיקער פון דער שטאָט און איז אויך באַקאַנט פאַר יעדן מיט זיינע פריינטליכע דערמאָנונגען יעדן חודש איבער דער סגולה פאר גוטע קינדער פון באַצאָלן דעם שכר מלומדות פאַר די קינדער אין צייט, דאס איז דער אלעמען-באקאנטער הרה״ח ר׳ חיים קאָרנבלי שליט״א.

ר׳ חיים וועלכער וואוינט שוין דאָ אין קרית יואל פאַר קרוב צו דרייסיג יאָר צום גוטן, איז אויפגעוואקסן אַלס קינד אין שטאָט מאַנטשעסטער אין ענגלאַנד, און עטליכע יאָר נאָך דער חתונה אין לאָנדאָן האָט ער זיך געצויגן קיין קרית יואל על פי עצתו פון מרן רביה״ק בעל ברך משה זי״ע.

ר׳ חיים האָט אונז אויפגעוויקלט אַ בינטל זכרונות פון די יאָרן וועו ער איז אויפגעוואקסן אין מאַנטשעסטער אַלס קינד, פון די יאָרן וועו ער איז געווען פון די ערשטע תלמידים אין דער באַרימטער ישיבה ״תורת חסד״ אין לאָנדאָן און שפעטער פון די יאָרן וועו ער האָט זיך געצויגן קיין קרית יואל וואָס איז נאָך דאַן געווען ״א שטעטל״.

אַ גוטן ר׳ חיים, וואו זענט איר אויפגעוואַקסן אַלס קינד?

איך בין אויפגעוואַקסן אין דער שטאָט מאַנטשעסטער אין די יאָרן וועו עס האט נאָך דארט ניטאַמאָל עקזיסטירט אַ סאַטמאַרער קהילה. בס״ה איז מאַנטשעסטער געווען אַ קליין שטעטל וואו אידן האָבן זיך באַזעצט און געגרינדעט אַ חסיד׳ישע קהילה און תלמוד תורה.

מיין טאַטע ז״ל הר״ר ישעי׳ ז״ל איז געווען פון די מייסדים פון דעם חסידישן חדר אין מאַנטשעסטער, וואו דאָרט האָבן געלערנט קינדער פון אַלע חסידי׳שע קרייזן.

דער רב אין שטאָט איז געווען הגה״צ רבי מענדל שנעעבאַלג זצ״ל, וועלכער איז געווען אַ חסידי׳שער רב און האָט געפירט די קהילה מיט אַ שטאַרקייט.

יאָרן שפעטער האָט זיך געגרינדעט די סאַטמאַרער קהילה, און נאָך שפעטער בשנת תש״מ איז געקומען אַהין דער היינטיגער רב לאויוש״ט הגה״צ רבי ישראל חיים הורוויץ שליט״א, וועלכער איז נאָך משמש ברבנות אין דער קהילה ביז צום היינטיגן טאָג און דער רבוש״ע זאל העלפן ווייטער אויף לאַנגע געזונטע יאָרן.

די חסידי׳שע קהילה האָט אויך אָנגעהאַלטן שפעטער?

ניין, פון וועו איך געדענק האָבן געוואוינט אין גאַנץ מאַנטשעסטער אַרום 100 חסיד׳ישע אידן, און די אידן האָבן זיך געהאַלטן אינאיינעם אינעם חסידישן ביהמ״ד. אָבער ווי נאָר די שטאָט האָט אָנגעהויבן וואַקסן און עס האָט זיך געגרינדעט די סאַטמאַרער קהילה, האָט זיך אָנגעהויבן גרינדן נאָך בתי מדרשים פון נאָך קהילות, אַזוי אַז מיט די צייט איז פון דער צענטראַלער חסיד׳ישער קהילה נישט געבליבן גאָרנישט.

אין וועלכער ישיבה האט איר געלערנט?

אלס קליין בחור׳ל בין איך געפאָרן לערנען קיין לאָנדאָן, וואו איך בין געווען פון די ערשטע זיבן תלמידים אין ישיבה ״תורת חסד״ בראשות הגה״צ רבי אברהם שמואל שטערן ז״ל, וועלכער האָט דאַן געגרינדעט די ישיבה אויף זיין אייגנאַרטיגן שטייגער.

ער האָט שוין פאַר דעם געהאַט אַ כולל וואו עס האָבן געלערנט אַ צאָל אינגעלייט. וועו ער האָט געעפנט די ישיבה האָט מען אין דער ערשטער תקופה געלערנט אינאיינעם מיטן כולל אין איין ביהמ״ד, אַסאַך בחורים האָבן געלערנט מיט די אינגעלייט און עס איז געווען ווי איין גרויסע חבורה.

ער האָט געהאַט אַ שיטה אַז מען דאַרף נישט פאַרהערן די בחורים, און מיט דעם איז ער געגאַנגען מיט גרויס הצלחה אויף זיין שטייגער. מען האָט ממש זעלטן פאַרהערט דאָרט, אָבער דער חשקת התורה וואָס מען האָט דאָרט אַריינגעלייגט אין די בחורים האָט געברענגט אַז די בחורים זאָלן נישט וויסן פון עפעס אַנדערש אויסער תורה. מען איז געזיצן דאָרט שעות ע״ג שעות און געשוואומען אין לערנען מיט אַ געוואַלדיגן פלייס.

שפעטער איז שוין די ישיבה געווארן גרעסער, האָט מען עס אָפגעטיילט פונעם כולל.

איך געדענק די צייטן וועו הרה״ק מקרעטשניף זצ״ל פלעגט קומען דאָרט אין ישיבה, וואו ער האָט אַריינגעברענגט א חסיד׳ישן ברען אין די בחורים.

דעם ראש ישיבה זצ״ל׳ס ציל איז געווען איינצופירן אַ ישיבה אויפן אַמאָליגן שטייגער ווי אין דער אַלטער היים; ער האָט פאָרגעלערנט סוגיא און געלערנט אויפן אונגאַרישן דרך הלימוד.

אין יאָר תשמ״ח בין איך געקומען לערנען אין דער ישיבה גדולה דאהי אין קרית יואל וואו איך האָב געלערנט פאר עטליכע יאָר. איך געדענק אין יענע יאָרן וועו מען האָט געבויט דעם ״שאַפינג סענטער״ און די אַרומיגע גאַסן און הייזער נעבן דער ישיבה.

אין דער גאַנצער ישיבה האָבן דאַן געלערנט אַרום 350 בחורים, און אין גאַנץ קרית יואל האָבן דאַן געוואוינט אַרום 500 משפחות.. דער תלמוד תורה אויף געציל בערגער איז געווען ביים עק שטאט און דער ״בית רחל״ איז שוין געווען אינדרויסן פון שטאָט.

מיט וואָס איז מאַנטשעסטער אַנדערש ווי דאָהי?

אין יענע צייטן איז עס געווען ממש אַ דאָרף, זייער צוריקגעבליבן און פרימיטיוו מיט אַסאַך ליטווישע בני תורה אויף זייער ערליכן שטייגער. איך וואָלט געזאָגט אַז עס איז געווען אַזויווי לעיקוואָוד, אָבער אויף סאַך אַ קלענערן פאַרנעם. אַלעס קליין און פשוט.

ברוחניות איז דאָרט אַלעס מער באַשיידן און צוריקגעבליבן. אידישקייט אין אַמעריקע איז טאַקע געווען אַלע יאָרן סאַך שטערקער, פשוט ווייל דער רבוי עם איז גרעסער. דאָרט איז אָבער געווען וויניגער גשמיות, ממילא האָט מען מער געלערנט און

בית מדרשינו הגדול אין מאנטשעסטער

ענגלאַנד

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

אפילו מצות איז נישט געווען צום קויפן אין קרית יואל. צו קויפן מצות האָט מען געדאַרפט נעמען דעם באָס אַריין אין שטאָט אַריין

געדינט דעם באַשעפער.

עס איז דאַן נישט געווען דאָרט קיין כשר'ער רעסטוראַנט, רוב כשר'ע פּראָדוקטן האָט מען געדאַרפט ברענגען פון אַמעריקע. עס איז ממש גאָרנישט געווען דאָרט.

היימישע מלבושים איז אויך נישט געווען?

ניין, מען האָט אַלעס געדאַרפט ברענגען פון אַמעריקע. כהיום איז שוין אין לאָנדאָן דאָ יעדע מין קליידונג געשעפט וואָס מען דאַרף האָבן און מען קען אַהינגיין קויפן, אָבער דאַן איז דאָס אויך נישט געווען און מען האָט אַלעס געדאַרפט ברענגען פון אַמעריקע.

וויאַזוי האָט מען געפֿראַווען אַ חתונה אין מאַנטשעסטער אין יענע יאָרן?

מען פלעגט אַרויסדינגען אַ גרויסן זאַל און עס גע'כשר'ט און דערנאָך אָפּגעקאָכט דאָרט די גאַנצע סעודה. עס איז געווען אַ שטאַרקע מוטשעניש צו אַהערשטעלן אַ חתונה אין אַזאַ פלאַץ, און נאָך אַלעס האָט מען געמוזט פארלאזן דעם זאַל אויף 12:00.

וועו עס איז פארגעקומען אַ חתונה אין שטאָט איז יעדער געווען אַ מחותן, די גאַנצע שטאָט איז געקומען מיטהאַלטן די גאַנצע חתונה פון אָנהויב ביזן סוף, פונעם קבלת פּנים ביז נאָכן מצוה-טאַנץ.

פלעגט איר דאַן קומען צו פּאָרן קיין אַמעריקע אויף ימים טובים?

מיין טאַטע ז"ל פלעגט קומען אויף יעדן יו"ט צום רבי'ן ז"ע, און יעדעס מאָל וואָס ער איז געקומען האָט אַ צווייטער פון זיינע קינדער געהאַט די זכי' מיטצוקומען אויף יו"ט. איין מאָל אלס ניין-יעריג אינגל האָב איך געהאַט די זכי' צו קומען אויף שבועות קיין וויליאַמסבורג מיטהאַלטן דעם יו"ט בצל מרן רביה"ק ז"ע.

וועו האָט איר באַשלאָסן זיך צו זיינען קיין קרית יואל?

איך פלעג כסדר אַריינגיין אל הקודש פנימה צו רביה"ק בעל ברך משה ז"ע זיך אויסרעדן איבער פאַרשידענע שוועריגקייטן, ביז דער רבי ז"ע האָט מיר איינמאָל מייעץ געווען אַז איך זאָל זיך זיינען קיין קרית יואל וואו עס איז דאָ צוגעשטעלט דער מוסד הק' "שערי חמלה" וואָס וועט מיר פילפאַכיג פאַרגרינגערן.

עס איז נאָך דאַן געווען אין די ערשטע צייטן פון דעם מוסד און מען האָט זיך נאָך דאַן געמוטשעט מיט פאַרשידענע מסירות און מערכות, אָבער אַז דער רבי האָט געהייסן האָט מען געפאָלגט, און זינט דאַן האָב איך די זכי' צו זיין אַ תושב קרית יואל.

איך בין דאַן געווען אַ מלמד אין לאָנדאָן, און דער רבי האָט מיר געזאָגט אַז אַ מלמד קען איך דאָך זיין דאָ אויך, עס מיינט דאָך נישט אַז איך לאָז דאָרט איבער אַ ביזנעס אָדער אַ פאסטן, דעריבער האָט מיך דער רבי שטאַרק צוגעשטופט דערצו.

וויאַזוי האָט מען זיך איינגעגלידערט דאָ אין קרית יואל?

קרית יואל איז שוין דאַן געווען אַביסל גרעסער, עס האָבן שוין געווואוינט דאָ אַרום טויזנט משפחות, און עס זענען געווען וואוילע אידן וואָס האָבן אַרויסגעהאָלפן זיך צו קענען באַקוועם מאַכן דאָ. בפרט אַז עס זענען געווען נאָך עטליכע אידן וואָס זענען געקומען פון מאַנטשעסטער, איז עס געווען גרינגער פאר דער משפחה.

וויאַזוי האָט קרית יואל אויסגעזען אין די יאָרן וועו איר האָט זיך אַהערגעצויגן?

קרית יואל איז נאָך דאַן געווען פיל מער צוריקגעבליבן ווי היינט. עס איז געווען ממש איידער עס האָט זיך אָנגעהויבן אַ מאַסן אויסוואַנדערונג פון שטאָטישע אידן וועלכע האָבן זיך אַרויסגעצויגן אַהער אין די ס' יאָרן. ווי געזאָגט האָבן דאַן געווואוינט דאָ אַרום טויזנט משפחות, און אַלעס איז נאָך געווען אויף אַ קלענערן פאַרנעם.

דאָ אין קרית יואל איז נאָך דאַן נישט געווען קיין געהעריגע מענער קליידונג געשעפטן אַזויווי היינט. וועו מען האָט בר מצוה געמאַכט האָט מען געדאַרפט אַרײַנפאָרן אין שטאָט קויפן מלבושים, אפילו אַ פשוט'ע בעקיטשע איז נישט געווען צום באַקומען. צוביסלעך האָט זיך קרית יואל אָנגעהויבן אויסשפרייטן מער און מער און עס האָבן זיך געעפנט מער געשעפטן.

אפילו מצות איז נישט געווען צום קויפן אין קרית יואל. אין די אָנהויבן ס' יאָרן האָט מען שוין אַהערגעשטעלט די מצה בעקעריי דאָ אין קרית יואל, אָבער ביז דאַן האָט מען געדאַרפט נעמען דעם באָס אַריין אין שטאָט צו קענען קויפן מצות. אויך יעדע קליניגקייט האָט מען געדאַרפט ארײַנפארן אין שטאָט אַריין.

בתי מדרשים איז אויך קוים געווען. עס איז געווען דער גרויסער ביהמ"ד, עטרת זקנים און ביהמ"ד בית מרדכי.

אין יענע יאָרן, וועו דער "סקול דיסטריקט" האָט אײַנגערגענומען די חדר און שולע באָסעס, האָט זיך עס אָנגעהויבן מיט 10-12 באָסעס וואָס האָט געדעקט אַלע טריפּס פון תלמוד תורה, בית רחל, ישיבה קטנה און ישיבה גדולה אינאיינעם. איך מיין אַז כהיום רעדט מען פון באַלד הונדערט באָסעס וואָס פירן טעגליך די טויזנטער קינדערלעך בליע"ה.

איך האָב דאַן געדינט פאַר עטליכע יאָר אַלס קינדערגאַרטן מנהל. אַ יאָר האָט זיך דאַן אָנגעהויבן מיט 200 קינדער און זיך געענדיגט בייַ אַרום 250 קינדער. כהיום הייבט זיך עס אָן בייַ טויזנט קינדער בליע"ה און ענדיגט זיך בייַ עטליכע הונדערט קינדער מער סוף יאָר בליע"ה.

אַביסל נאָכדעם וואָס איך האָב מיך אַרויסגעצויגן אַהער, האָט מען אָנגעהויבן בויען פילצאָליגע נייַע גאַסן, נאָכדעם וואָס אַ שיינע פּאָר יאָר פאַרדעם האָט מען נישט געקענט בויען. מען האָט דאַן פאַרענדיגט דעם "סוער פּלענט" וואָס האָט געעפנט די טיר צו קענען בויען נאָך דירות.

אַ גרויסן יישר כח פאר'ן אַוועקגעבן פון אייער טייערע צייט אין די יעצטיגע פאַרנומענע ערב פסח טעג וועו מען איז פאַרנומען אין די אָפּיסעס פונעם הנהלת המוסדות צו קענען באַצאָלן די אנגעשטעלטע אויפן יו"ט פסח.

בית מדרשינו הגדול אין מאנטשעסטער

ענגלאַנד

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך- ענגלאַנד -קאַנאַדא - בעלגיע

קאַנאַדא

הרה"ג רבי ארי' פערל שליט"א

מאָנטרעאַל, קאַנאַדא - קרית יואל

די שטאָט מאָנטרעאַל איז אַ יחיד במינו און איז אַנדערש פון אַלע אַנדערע מדינות פון וואו מיר האָבן געהאַט שמועסן אין אונזער פּראָיעקט: עס איז דער אינציגער פּלאַץ פון וואו מען קען קומען צו פּאָרן מיט אַ קאַר און מען דאַרף נישט נעמען קיין פליגער, און טראָץ וואָס עס איז אויך דעם זעלבן קאָנטינענט ווי אונזער שטאָט קרית יואל, איז עס פאָרט אין אַן אַנדערע מדינה מיט אַן אַנדערער קולטור.

צו הערן מער איבער דעם, האָבן מיר אפגעהאלטן אַ שמועס מיט הרה"ג רבי ארי' פערל שליט"א ר"מ בישיבה קטנה סניף רב טוב, בן העסקן הדגול ר' מאיר פערל שליט"א מגדולי עסקני מוסדות יטב לב בארה"ק וחתן הרה"ג רבי וואָלף לאָנדאָ שליט"א ראש ישיבה קטנה סניף רב טוב, וועלכער טיילט אונז מיט פאַרשידענע אינטערעסאַנטע שטריכן פון דער שטאָט מאָנטרעאַל וואָס ער האָט מיטגעלעבט אין דער תקופה וואָס ער האָט דאָרט געוואוינט.

אונזער ערשטע פראַגע צו ר' ארי': וועלכע יאָר האָט איר חתונה געהאַט קיין מאָנטרעאַל?

איך האָב חתונה געהאַט בשנת תשס"ו. מיין שוועער הרה"ג רבי וואָלף לאָנדאָ שליט"א ראש ישיבה קטנה סניף רב טוב, האָט נאָך דאַן געוואוינט אין מאָנטרעאַל און איך האָב זיך צוביסלעך איינגעגלידערט דאָרט.

וואָס איז אַנדערש אין מאָנטרעאַל בגשמיות?

דער מציאות איז אַז מענטשן לעבן דאָרט רואיגער און מען לויפט נישט אַזוי שטאַרק נאָך די גאַס. בפרט אַז רוב סטיילס און לוקסוס קומען דאָרט אָן שפּעטער ווי דאָ, דעריבער איז מען רואיגער מיט זיך אַליין.

און וואָס איז דאָרט אַנדערש ברוחניות?

ווי געזאָגט קומען פאַרשידענע מאָדעס אָן דאָרט שפּעטער ווי דאָ, דעריבער וועט מען לעבן מער צוריקגעשטאַנען אין געוויסע הינזיכטן וואָס איז אַ שטאַרקע מעלה ברוחניות.

אויסער דעם איז די קהילה אויף אַ קליינעם פארנעם, און יעדער אינדיווידועלער אינגערמאַן איז מער אָנגעזעזן, מען גיבט זיך בעסער אָפּ מיט יעדן אינגערמאַן און יעדער איז אַ "נאָמבער" פאַר זיך, אַנדערש ווי אין די גרויסע שטעט אין ניו יאָרק וואו מען פאַלט אַריין אין אַ סיסטעם און עס קען זיך מאַכן אַז מען זאָל אַרויספאַלן.

איינע פון די זאַכן וואָס איז דעמאָלס געווען זייער שווער און איז שוין היינט בעסער, איז געווען דער חלק אַז קהילתינו הק' איז געווען זייער שטאַרק בזעיר אנפין; אינדערוואָכן האָט יעדער געדאַוונט אין איין ביהמ"ד און עס איז געווען זייער אומבא'טעמ'ט.

איך בין אַמאָל אַריין צום רבי'ן שליט"א אין די יאָרן וואָס איך האָב דאָרט געוואוינט, און דער רבי האָט זיך שטאַרק אויסגערעדט אַז ער איז באַזאָרגט וועגן דעם גזירת החינוך וואָס גייט פאָר אין מאָנטרעאַל. האָב איך געזאָגט פאר'ן רבי'ן אַז איך בין מער באַזאָרגט וועגן דער קהילה אַז עס איז נישט מסודר. האָט מיר דער רבי געזאָגט אַז "עס וועט נאָך זיין דאָרט גרויסע זאַכן."

ב"ה, היינט דאַרף מען פאַר קיינעם נישט שילדערן וויאַזוי עס זעט ב"ה אויס, און מען קען זאָגן אַז ברכת צדיק עשתה רושם און דעם רבי'נס ברכה האָט אויפגעטון אַז די קהילה וואַקסט און בליט לשם ולתהלה ב"ה.

וויאַזוי איז זיך דער ציבור

דאָרט מסדר מיט פרנסה?

פון איין זייט איז דאָרט אַסאַך געלונגענע ביזנעסלייט וועלכע האָבן אַ ביזנעס און זענען שיין מצליח. פון דער אַנדערער זייט, היות די מוסדות זענען אויף אַ היבש קלענערעם פאַרנעם, זענען דאָ וויניגער פאָזיציעס פאר כלי קודש און מען מוטשעט זיך צו טרעפן שטעלעס.

וויאַזוי פראַווען מען אַ חתונה אין מאָנטרעאַל?

די חתונות אין מאָנטרעאַל קאָסטן גאָר אַסאַך געלט. מען דאַרף אַרויסדינגען אַ גרויסן אלגעמיינעם זאַל וואו מען פּראַווען די חתונה, כשר'ן די גאַנצע קאָך און דערנאָך אהינברענגען דאָס עסן. עס איז נישט גרינג.

אַסאַך אידן קענען זיך דאָס נישט ערלויבן און וועלן ברענגען די חתונה קיין אַמעריקע. בפרט מיט עטליכע יאָר צוריק אין די צייטן פון קאָווידּ, האָט מען נישט געקענט דאָרט חתונה מאַכן בכלל און אַסאַך אידן האָבן חתונה געמאַכט אין קרית יואל.

וויאַזוי פּלענט מען קומען אויף ימים טובים קיין קרית יואל?

די גרויסע ימים טובים ווי שבועות און שמחת תורה פלענט דאס ביהמ"ד אין מאָנטרעאַל זיין ממש ליידיג. רוב עולם פאָרט צום רבי'ן און בלויז עטליכע אידן זענען געבליבן אויף יום טוב אין מאָנטרעאַל.

ווידעראום די אַנדערע ימים טובים ווי פסח און חנוכה, האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַן אינטערעסאַנטע מציאות אַז דאס ביהמ"ד איז טאקע געווען פול, אָבער מיט אַנדערע אידן ווי אַגאַנץ יאָר. דהיינו, אַז די אינגעלייט פון מאָנטרעאַל וואָס זייערע עלטערן וואוינען

די אַנדערע ימים טובים ווי פסח און חנוכה, האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַן אינטערעסאַנטע מציאות אַז דאס ביהמ"ד איז טאקע געווען פול, אָבער מיט אַנדערע אידן ווי אַגאַנץ יאָר

רוב אינגעלייט מאַכן טאקע לייסענס אין ניו יאָרק אין דער צייט וואס מען ווילט אויף אַ יום טוב

אין ניו יאָרק זענען געפאָרן צו די עלטערן, און ווידעראום די אידן פון ניו יאָרק וואָס זייערע עלטערן וואוינען אין מאָנטרעאַל, זענען געקומען אויף מאָנטרעאַל. אַזוי איז געווען כמעט יעדער יום טוב.

וואו פאָרט מען דאָרט אויף זומער?

זומער איז דאס ביהמ"ד ממש ליידיג, אויף פיל אַ שטאַרקערן פאַרנעם ווי אין וויליאַמסבורג. ממש ווער עס האָט הענט און פיס פאָרט אין קאָנטרי.

עס איז היינט דאָ דער הערליכער "קרית ברך משה" וואו אנשי שלומינו גייען אין די זומער וואָכן. אַנדערע גייען נאָך אין "פריפאנטעין" אָדער אין אַנדערע פלעצער וואו מען האַלט זיך אויף אויפן זומער.

די סיבה פאַרוואָס מען פאָרט אַוועק אויף זומער אזוי אינגערויסן איז, ווייל די שטאָט איז זומער זייער שמוציג, ערגער ווי אין אַנדערע פלעצער. ממילא פאָרט גאָר אַ גרויסער עולם אַוועק אויף זומער.

וועלכע שפראַך רעדט מען אין מאָנטרעאַל?

אינדערהיים און אין שול רעדט מען אידיש...

דו מיינסט אָבער לכאורה צו פרעגן אין דער אַלגעמיינער גאַס. עס פלעגט אַמאָל זיין אָנגענומען אַז מען רעדט דאָרט איבעראָל פראַנצויזיש און אַז עס זענען דאָ פלעצער וואו מען קען אפילו נישט קיין ענגליש. דער מציאות איז אָבער היינט שוין ווייט נישט אַזוי.

די אָפיציעלע שפראַך איז טאַקע פראַנצויזיש, אָבער וואו מען גייט היינט קען מען רואיג רעדן ענגליש און מען וועט פאַרשטיין. די מיידלעך אין שולע לערנען נאָך פראַנצויזיש, אָבער די מענער קענען גאָרנישט אויסער די פאָר ווערטער וואָס יעדער קען, ווי "אַרעסט" פאר "סטאַפּ" און נאָך עטליכע ווערטער וואָס מען לערנט זיך גאַנץ שנעל אויס.

איז דאָרט גרינגער צו מאַכן דרייוועריס לייסענס ווי דאָ?

ניין, עס איז סאַך שווערער. בעסער געזאָגט, עס איז כמעט אוממעגליך. רוב אינגעלייט מאַכן טאקע לייסענס אין ניו יאָרק אין דער צייט וואס מען ווילט אויף אַ יום טוב וכדו' ביי די עלטערן, און דערנאָך טרענספערט מען עס אַהין.

דאָרט דאַרף מען ענטפערן אויף אַ פאַרהער פון הונדערט שאלות, און דערנאָך דאַרף מען מאַכן אַ ראָוד-טעסט פון 3 שעה(!) וואָס איז גאָר אַ שווערע זאַך.

וואָס איז געווען די סיבה פאַרוואָס איר האָט זיך אַהערגעצויגן?

אַז מען קען וואוינען אין דער הייליגער שטאָט קרית יואל, איז עפעס אַ קלייניגקייט?! אָבער דער מכה בפטיש איז געווען, ווייל היות עטליכע יאָר נאָך מיין חתונה האָט זיך מיין שווער שליט"א אַהערגעצויגן, און אין מאָנטרעאַל איז כמעט נישט דאָ אַזאַ זאַך אַז אַ אינגערמאַן זאָל וואוינען דאָרט אָן זיין שווער, דעריבער האָב איך זיך אויך אַהערגעצויגן.

עס האָט געמוסען אַ שטיק צייט ביז עס איז געווארן ליידיג אַ פאָזיציע אין ישיבה, אָבער ווי נאָר איך האָב געהאַט אַ שטעלע אין ישיבה, האָב איך זיך גלייך אַהערגעצויגן.

איך האָב דאַן אָנגעהויבן קודם אַלס פריוואַטער מגי"ש פאר בחורים, איך האָב זיך דאַן שטאַרק אַריינגעלייגט אַרויסצוהעלפן די בחורים וואָס דאַרפן הילף. אַצינד ווען איך בין שוין אַן אָפיציעלער מגי"ש, האַלט איך נאָך אָן דאָס אַרויסהעלפן בחורים וועלכע דאַרפן צוקומען צו זייטיגע הילף.

מאָנטרעאַל איז דאָך באַקאַנט מיט אירע עקסטרעמע ווינטער וועטערס, איז דאָס אייך געווען שווער?

עס איז קיינמאָל נישט צו שווער, ווייל היות עס שנייט דאָרט אַזוי סאַך, איז מען שוין גוט צוגעגרייט און מען שפאַרט קיינמאָל נישט אָפּ די שטאָט צוליב אַ שניי. מען פוצט די גאַסן מיט אַן אויסערגעווענליכן סיסטעם, דער עולם האָט דאָרט גוטע שניי רעדער און מען ווייסט וויאַזוי צו דרייוון אין אַ שניי, דעריבער וועט דאָס קיינמאָל נישט עכט אַפעקטירן דעם ציבור.

איך געדענק יאָ איינמאָל וועט עס איז געפאלן גאָר אַ שווערער שניי פורים ביינאַכט. עס איז געווען בשנת תש"ע וועט איך האָב געפלאַנט צו פאָרן קיין קרית יואל אויף פורים, אָבער דער שניי האָט זיך אָנגערוקט און איך האָב נישט געוואוסט וואָס צו טון. זיצן אין מאָנטרעאַל אַליין איז זיכער נישט געווען קיין אָפציע.

האָט מען זיך אַרויסגעלאָזט אין וועג אַריין און געפאָרן דאס בעסטע וואָס מעגליך. די לעצטע האַלבע שעה האָט טאַקע געמוסען פיר מאָל אַזוי לאַנג ווי סתם אַזוי, אָבער ב"ה אַז מען איז אָנגעקומען.

כהיום יום וואָס איז דער מצב אין דער קהילה אין מאָנטרעאַל?

ווי געזאָגט וואַקסט עס אויף אַן אויסטערלישן פאַרנעם בסיעתא דשמיא.

מיט עטליכע יאָר צוריק וועט בית מדרשינו הגדול האָט זיך געעפנט, איז עס געווען ממש ווי אַן אויפרייס אין שטאָט מאָנטרעאַל. דער מנינים צענטער וואָס עס איז דאָרט געווארן, בפרט אין די ימי בין הזמנים, איז אויף אַ פאַרנעם וואָס איז נאָכנישט געווען פאַרדעם אין מאָנטרעאַל. דאס ביהמ"ד ווירבלט יעדן טאָג מיט הונדערטער מתפללים וועלכע דאַוונען אין די פילע חדרי התפילה אין ביהמ"ד און זענען נהנה פון דער געשמאַקער אַטמאָספער וואָס הערשט אין ביהמ"ד.

ווידעראום איז אויף היי יאָר געגרינדעט געווארן די נייע סאַטמאַרער מוסדות אין שטאָט וואו דער ציבור שיקט די קינדער און מען איז מחנך די קינדער אויפן ערליכן אויסגעטרעטענעם וועג וואָס רבותיה"ק זי"ע האָבן אונז איבערגעלאָזט.

אַ גרויסן יישר כח פאר'ן אַוועקגעבן פון אייער טיירע צייט און מיטטיילן אינטערעסאנטע אנעקדאטן מיט די ליינער.

בית מדרשינו הגדול אין מאנטרעאל

קאַנאַדא

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד - קאַנאַדא - בעלגיע

בעלגיע

מוה"ר יעקב פריעדמאַן הי"ו

אַנטוועךפן, בעלגיע - קרית יואל

צום שלוס פון אונזער פּראָיעקט האָבן מיר אָנגעטראָפן מוה"ר יעקב פריעדמאַן הי"ו, וועלכער האָט געוואוינט עטליכע יאָר נאָך דער חתונה אין אַנטוועךפן און זיך שפּעטער געצויגן קיין קרית יואל וואו ער ציילט זיך היינט פון די גליקליכע תושבים.

דער אינגערמאַן האָט געהאַט גאָר אַן אינטערעסאַנטע און פאַרצויגענע געשיכטע ביים זיך אַהערציען וואָס האָט זיך פאַרשלעפט מיט שווערע ביוראָקראַטיע און צעגערנישן דורך דער אַמעריקאַנער רעגירונג (און ס'נאך געווען פאר דער טראָמפּ אנטי-אימיגראציע עפּאָכע...).

מיר האָבן זיך אַראָפּגעזעצט מיט ר' יעקב הי"ו אויף אַ שמועס און געהערט פון אים גאָר אינטערעסאַנטע שילדערונגען, סיי פון די יאָרן אין אַנטוועךפן, און סיי שפּעטער ווען ער האָט זיך איינגעגלידערט אין קרית יואל.

צום אַלע ערשט, וואו ביזטו אויפגעוואַקסן?

ר' יעקב: איך בין אויפגעוואַקסן אין מיינע יונגט יאָרן דאָ אין קרית יואל און געלערנט אין די הייליגע קרית יואל'ער מוסדות. אַלס בחור בין איך געפּאָרן לערנען אין לאָנדאָן וואו איך האָב געלערנט אַלע יאָרן ביז מיין חתונה.

ווען עס איז געקומען די צייט האָב איך חתונה געהאַט קיין אַנטוועךפן וואו איך האָב מיך ב"ה פיין איינגעלידערט.

איר קענט אויסרעכענען די אינטערעסאַנטע חילוקים צווישן דאָ אַנן לאָנדאָן וואו איר האָט געלערנט אַלס בחור?

א שטאַרקער חילוק איז דער וועג פון רעדן. ס'טייטש בעצם רעדט מען דאָך סיי דאָ און סיי דאָרט די ענגלישע שפּראַך, אָבער זייער אַסאַך ווערטער וועלן אַנדערש אַרויסגעזאָגט. בעיקר איז עס דאָס אַז אַ קמץ און אַ פּתח טוישן זיך אויף ביי רוב וועלטער, אַ סטאַפּ זאָגט מען דאָרט סטאָפּ וכדו'.

נאָך אַ זאַך אַז די בלויע מילך איז דאָרט רויט און די רויטע מילך איז בלוי. דאָס מיינט אַז אַ איד פון אַמעריקע קומט אַן אַהין צום ערשטן מאָל וועט ער וואַרשיינליך טרינקען לאָו פּעט מילך די ערשטע תקופה, ביז מען וועט אים דערציילן אַז דאָס איז נישט וואָס ער ווייל טרינקען...

אויף אַלע גאַסן פּאָרט מען דאָרט אויף די פּאַרקערטע ריכטונג ווי דאָ, און די דרייוועלט זיך איז אויף די פּאַרקערטע זייט ווי דאָ. בכלל איז לאָנדאָן גאָר אַ רואיגע שטאָט, מען זאָגט אַז דאָרט איז אַגאַנץ יאָר חוה"מ... מען קומט אַריין אין ביהמ"ד קען מען טרעפן אידן ביז גאָר שפּעט זיצן און טרינקען קאַוווע. אַזוי אויך דער "היכל התורה" איז פול במשך דעם טאג.

בכלל איז לאָנדאָן גאָר אַ רואיגע שטאָט. מען זאָגט אַז דאָרט איז אַגאַנץ יאָר חוה"מ... מען קומט אַריין אין ביהמ"ד קען מען טרעפן אידן ביז גאָר שפּעט זיצן און טרינקען קאַוווע.

די רעגירונג אין לאָנדאָן צאָלט אַסאַך פאַר דירה געלט און כמעט יעדער איז באַרעכטיגט דאָס צו באַקומען. דאָס מיינט, אַז מען דאַרף בלויז צולייגן הונדערט פונט יעדן חודש פאר דירה געלט. אויטאָמאַטיש דאַרף מען נישט אַרבעטן אַזויפיל שעות און מען קען זיין רואיגער מיטן טאָג.

דאָס האָט עפּעס אויסגעמאַכט אויף די סדרי הישיבה?

עס האָט לאו דוקא עפּעס אויסגעמאַכט. די ישיבה איז אָנגעגאַנגען פאר זיך און האָט נישט קיין שייכות מיט די דרויסנדיגע גאַס. עס האָט אָבער יאָ אויסגעמאַכט ווייל היות דער זמן איז דאָרט סאַך שפּעטער, ענדיגט זיך די ישיבה ביינאַכט הערשט נאָך צענע, און מען הייבט אן אינדערפרי שפּעטער ווי דאָ.

אַלס איינער וואָס איז אויפגעוואַקסן אין קרית וואָס איז אַ שטאָט מיט אַ מרא דאתרא, וואָס קענט איר זאָגן איבער דער שטאָט אַנטוועךפן וואָס איז גלייך צו קרית יואל אין דעם הינזיכט?

אין אַנטוועךפן באַלאַנגען אַלע ערליכע קרייזן צו די קהילה "מחזיקי הדת" וואו מען האָט עטליכע יאָר צוריק אויפגענומען דעם מרא דאתרא הגאון רבי אהרן שיף שליט"א וועלכער איז משמש ברבנות אין שטאָט און פירט די שטאָט גענוי ווי אין דער אַלטער היים.

ביי יעדע חתונה אין שטאָט איז דער רב דער מסדר קידושין, אויסער ביי די חתונות בחצר הקודש פשעוואָרסק וואו ער איז מכבד כ"ק אדמו"ר מפשעוואָרסק שליט"א.

ווען אַ אינגערמאַן האָט חתונה קיין אַנטוועךפן דאַרף מען מאַכן אַן אַפּוינטמענט ביי דער קהילה עטליכע טעג בעפּאָר דער חתונה, און מען שרייבט אַריין אינעם "פּנקס הקהילה" אַז דער אינגערמאַן האָט חתונה דאָ אין שטאָט.

איך געדענק אַ קרישקעלע פון מיין תנאים מיט עטליכע יאָר צוריק וואָס וואַרפט אַ שטיקל ליכט אויף די פּעולות וואָס כ"ק רבינו שליט"א טוט דאָהי איבער די "דירות פּרייזן". ביי מיין תנאים איז דער רב פון אַנטוועךפן געקומען זיך באַטייליגן, און מען האָט דאָרט געדעדט איבער די גזירות וואָס דער רעגירונג מאַכט אויף שחיטה אַז מען קען נישט שחט'ן קיין פלייש אין גאַנץ בעלגיע און מען מוז אַריינברענגען פון אַנדערע מדינות.

האָט דער רב געזאָגט דאָרט אַז ער אַלס רב אין שטאָט, (בפרט זייענדיג אַ שטאָט וואו עס גייט אן בתוקפה די תקנה אַז מען טאָר נישט עסן קיין פלייש וואָס קומט פון אַנדערע פלעצער, עפּעס צו וואָס מען האַלט זיך גאָר שטאַרק) לאָזט ער נאָכנישט הייבן די פּריזן פון פלייש; ער טוט פאַרשידענע פעולות דאָס אָנצוהאַלטן אַז מען זאָל נישט קענען בעטן קיין פּריזן אין דער וועלט אַריין.

דאָס מיינט אַן עכטער רב וואָס זאָרגט זיך פאַר די בני העיר.

האָט איר נאָך אַן אינטערעסאַנטע קרישקעלע אינבער דעם רבנות אין אַנטוועךפן?

דער היינטיגער רב שליט"א פלעגט אַלע יאָרן קומען צו די תפילות און טישן בחצר הקודש פשעוואָרסק, נאָך איידער ער איז געווען רב אין שטאט. וויבאלד ער איז אַ קרוב משפּחה מיט הרה"ק רבי יענקעלע פון פשעווארסק זצ"ל, פלעגט אים רבי יענקעלע זצ"ל זייער מקרב זיין. איינמאָל זענען געווען א גאנצע רייע אידן וואס האבן געוואַרט אריינצוגיין מיט א קוויטל און דער יעצטיגער רב שליט"א איז אויז געשטאנען אין די רייע.

ווען דער רב איז אַריין האָט זיך דאָרט פאַרצויגן אַ לענגערער שמועס, בשעת ווען אינדרויסן שטייט אַ גרויסער ציבור און וואַרט אַריינצוגיין. עס איז געווען אַ וואונדער ביי די אַרומיגע פאַרוואָס רבי יענקעלע שמועסט מיט אים אַזוי לאַנג. ווען ער איז אַרויס האָט מען געפרעגט רבי יענקעלע פאַרוואָס ער האָט געשמועסט אַזוי לאַנג מיט אים, האָט ער געענטפערט אַז עס שטייט אין גמרא אַז "המקרב את קרוביו" הערט מען צו זיינע תפילות, נו מען וואַרט דאָך דאָ אויף ישועות, האָט ער געטון די סגולה און מקרב געווען זיינס אַ קרוב.

אַנטוועךפן איז דאָך באַקאַנט מיט אויר ספּעציעלקייט מיט'ן פאַרמאַכן דעם הייליגן פּשעוואָרסקער הויף, האָט איר זיך דאָרט געדרייט?

אוודאי פלעג איך מיך דאָרט דרייען. סאַטמאַרער אידן דאַוונען נישט דאָרט אָפּיציעל, עס איז דאך דאָ דאָרט סאַטמאַרער בתי מדרשים. אָבער מען גייט פון צייט-צו-צייט וועלן מען האָט אַ געלעגנהייט כאַפּט מען אַריין צו גיין דאָרט פאר אַ תפילה אָדער

בעלגיע

גרוזיע - אויסטראַליע - ארץ ישראל - אַרגענטינא - עסטרייך - ענגלאַנד - קאַנאַדא - בעלגיע

מיטהאַלטן אַ טיש. צו שלש סעודות גייען מער קיין פשעווָארסק, איך פלעג פרובירן צו גיין יעדע שבת מברכים.

היינט-צוטאָגס איז דער מציאות אַז ווען דער פשעווָארסקער רבי שליט"א איז אין שטאָט אויף שבת קומען צו פאָרן הונדערטער געסט פון איבער דער גאַנצער וועלט. דאָס איז עפעס ווָאס דערקענט זיך שטאַרק אין אַזאַ קליינעם ישוב ווי אַנטווערפן. אַז עס קומען אַפאָר הונדערט אידן שפירט מען עס אין די גאַנצע שטאָט.

סאַטמאַרער אידן וועלן אַלץ פרובירן אַריינצוכאַפן, דאָ אַ טיש, דאָרט אַ סליחות, אָדער אַ תפילה ראש השנה.

אַנטווערפן האָט אַן אייגנאַרטיקלייט אַז אַ גרויסער עולם, אפילו ערוואקסענע און עלטערע, באניצט זיך מיט ביציקלען אנצוקומען פון איין פלאַץ צום צווייטן, ווָאס ליגט אונטער דעם?

אַנטווערפן איז גאָר אַ קליינע שטאָט, מיט זייער שמאָלע גאַסן, די לענגסטע ווָאס עס קען נעמען צו גיין פון איין זייט שטאט ביז די צווייטע איז פינף און צוואַנציג מינוט, דעריבער וועט רוב עולם נישט האָבן קיין קאַר, און די גרינגסטע וועג אַרומצופאָרן איז מיט אַ בייק.

אַ דיין אָדער אַ רב וועט מען טאקע נישט זען אַרומפאָרן מיט אַ בייק, אָבער אַסאַך חשוב'ע אידן, מרביצי תורה און תלמידי חכמים קען מען זען אַרומפאָרן מיט אַ בייק.

וועלכע שפראַך רעדט מען אין אַנטווערפן?

איך האָב הנאה אַז דו האָסט נישט געפרעגט וועלכע שפראַך מען רעדט אין בעלגיע.

וואָס הייסט? איר מאַכט מיך שוין נייגעריג...

בעלגיע האָט בעצם נישט קיין שפראַך פאַר זיך, און איין חלק בעלגיע רעדט איין שפראַך און די צווייטע חלק רעדט אַ אַנדערע שפראַך. דאָס נעמט זיך פון דעם ווָאס בעלגיע איז גאָר שאַרף צוטיילט צווישן צווויי פאַרטייען, פיל שאַרפער ווי אין אַמעריקע צווישן די דעמאָקראַטן מיט די רעפאבליקאנער. דאָרט גייט עס אַזוי ווייט ביזן רעדן אַ צווייטע שפראַך.

אין דעם חלק בעלגיע וואו אַנטווערפן איז, רעדט מען "פלעמיש" און אינעם אַנדערן חלק בעלגיע רעדט מען פראַנצויזיש. די פלעמישע שפראַך איז פון דער דייטשער משפחה און האָט היבשע ענליכקייטן צו אידיש.

מען מוז דאָרט קענען די שפּת המדינה?

אין רוב פלעצער קען מען אויך ענגליש, דעריבער איז נישט אַזוי ווי־כטיג פאַר אַ דאָרטיגער אינגערמאַן זיך אויסצולערנען די שפראַך.

עס איז אָבער יָא דאָ אַמאָל ווען דער רעגירונג פאַרלאַנגט אַז מען מוז זיך אויסלערנען דעם שפראַך, דאָס איז ווען מען וויל קומען וואוינען אין אַנטווערפן, פאַרלאַנגען זיי זיך אויסצולערנען פלעמיש.

פאר מיר איז דאָס נישט נוגע געווען, ווייל היות איך האָב געלערנט אין לאָנדאָן האָב איך שוין דאַן געהאַט מסדר געווען רומענישע בירגערשאַפט אַז איך זאָל קענען פאָרן און קומען ווען איך וויל.

פאַרוואָס האָט איך אויסגעפעלט צו האבן אייראפישע בירגערשאפט?

אין לאָנדאָן קען מען נישט אַריינקומען פאר אַ לענגערע צייט מער ווי זעקס חדשים, און אוך נאר פאר א באַזוך ד.ה. באַזוכן די לאנדאנע פאַלאַץ וכדו'. אָבער קומען לערנען אין אַ אידישע ישיבה לאָזן זיי נישט. וועג מען קומט אַריין דאַרף מען זאָגן אַ סיבה פאַרוואָס מען קומט. און ביים אַרויסגיין קענען זיי פרעגן פאַרוואָס אַ באַזוך ביים פאַלאַץ דאַרף נעמען אַזוי לאַנג...

דעריבער איז דאַן געווען דאס גרינגסטע אַז מען מאַכט זיך בירגערשאַפט אין אַ מדינה וואָס איז אונטער דעם איראָפעאישן פאַראיין. זייענדיג אַן אייניקל פון אידן וואָס קומען פון רומעניע, האָב איך דאַן געמאַכט בירגערשאַפט דאָרט, וואָס איז מיר צונוצגעקומען סיי אין די יָארן אין לאָנדאָן און סיי שפעטער אין אַנטווערפן.

אויב איז מען אַ בירגער אין סיי וועלכער אַנדערער מדינה אין איראָפּע, איז די פראָצעדור אין אַנטווערפן פיל גרינגער, און דאָס האָט מיר שטאַרק אַרויסגעהאָלפן. איינמאָל מען געבוירט אַ קינד אין אַנטווערפן, וואָס דאס מיינט אַז מען האָט אַ קינד מיט בעלגישער בירגערשאַפט, מעג מען שוין אָפּיציעל בלייבן דאָרט און זיי מוזן געבן די רעכטן צו וואוינען דאָרט.

אַנטווערפן איז באַקאַנט מיט אירע גאָר שפּעטע זמנים, וואָס מיינט דאָס פאַר סאַטמאַרער אידן?

דאָס איז איינע פון די גאָר אינטערעסאַנטע זאַכן אין אַנטווערפן. עס איז אָבער נישט אַלעמאָל געווען אַזוי, און עס איז אינטערעסאַנט צו דערציילן די היסטאָריע.

עס איז געווען אַרום פופציג יאָר צוריק ווען די רעגירונג אין בעלגיע האָט באַשלאָסן צו רוקן דעם זייגער אַז עס זאָל זיין ענליך מיט אַלע אַנדערע מדינות אין אייראָפּע. אין פאַקט איז בעלגיע אין דער זעלבער צייט זאָנע ווי לאָנדאָן, און די זמנים זענען ביז דאַן געווען בערך די זעלבע. אין לאָנדאָן איז דער שפּעטסטער זמן מעריב אַרום 10:30 און אין אַנטווערפן איז עס דאַן געווען אַרום 10:15.

יעצט אַז מען האָט געקוקט דעם זייגער מיט אַ שעה, האָט דאָס געמיינט אַז אַלע זמנים ווערן געקוקט מיט אַ שעה שפעטער. דאָס האָט בעיקר שוועך געמאַכט פאר סאַטמאַרער אידן וואָס האָבן געוואָלט אויספאָלגן די הוראה פון רביה"ק זי"ע אַז מען זאָל נישט דאַוונען פרייטאָג צונאַכטס מיט אַ פריען מנין.

למעשה האָט מען דעמאָלס אויסגעאַרבעט אַז מען וועט דאַוונען אַביסל פריער און ענדיגן דאַוונען ביים זמן פון רבינו תם, אַזוי אַז מען וועט גלייך איבערליינען קריי"ש. שפעטער מיט די יָארן איז שוין אַזוי געווָארן אַז מען האָט מסדר געווען אַ באַזונדערן מנין פריער, אויסער דעם גרויסן מנין וואָס האָט געדאַוונט שפעטער. היינט צוטאָגס ביי אונז אין ביהמ"ד דאַוונט איין מנין פרי, און דער גרויסער מנין דאַוונט געהעריג בזמן רבינו תם.

דאָס איז אויך נוגע אויף אַנדערע זמנים. לדוגמא דער נץ אינדערפרי איז אין געוויסע זמנים אין יָאר אַזוי שפעט ווי 8:45! און חצות קען זיין אַזוי שפעט ווי קרוב צו צוויי אַזייגער.

וואָס זענט איר אַריבער אין דער תקופה ווען איר האָט זיך אַהערגעצויגן?

דאָ אין אַמעריקע אַרבעט עס אַז ווען מען האַלט אינמיטן דעם פראָצעדור פון מאַכן אַ גרין קאַרד, טאָר מען נישט אַרויספאָרן פון לאַנד נאָר מיט אַ ספעציעלע רשות. איך האָב דאַן באַקומען דעם רשות און אַזוי בין איך געפאָרן רויגערהייט צו דער חתונה.

ביים איינטשעקן צום פליגער אויפן וועג צוריק האָט מען מיר טרוקענערהייט געמאָלדן אַז איך בין נישט ערלויבט אַריינצוגיין אין אַמעריקע, דעריבער לאָזן זיי מיר נישט אַרויף אויפן פליגער.

דאָס האָט געמיינט פאר מיר לאַנגע חדשים פון שווערע מיטמאַכענישן, וואָס מיר ווייסן נאָך ביז היינט נישט די סיבה פאַרוואָס מען האָט אונז נישט אַריינגעלאָזט אין אַמעריקע נאָכדעם וואָס מיר האָבן געהאַט אַ קלאָרן רשות צַו מיר מעגן אַרויספאָרן פון לאַנד.

מיר האָבן אין לויף פון די חדשים פרובירט אַלע מיטלען וואָס נאָר שייך געווען צו קענען צוריקקומען קיין אַמעריקע, אָבער גאָרנישט האָט נישט געהאָלפן. מען האט אויפגענומען א גרויסע לויער וואס האט אייגעבעטן מען זאל אונז צוריק אַריינלאָזן אַהער. דאָס איז געווען פסח צייט און דער לויער האָט געזאָגט אַז זי קען נישט טון מער און מען זאָל וואַרטן מיט געדולד. אַזוי איז אַדורכגעלאָפן דעם גאַנצן זומער, וואָס מיר האָבן גאָרנישט געהערט.

פון אַלע יָארן פריער בין איך איינער וואָס גיבט שטאַרק אַכטונג נישט צו רעדן ביים דאַוונען. עס איז געווען יענעם יָאר ביים יָארצייט פון היליגן תוספות יו"ט וועט עס איז געפאָרן אַ גרויסע נסיעה דורך די גבאים פון "קרן תוספות יו"ט", האָט דאָרט איינער מיטגעשיקט אַ קוויטל מיט מיין נאָמען און מזכיר געווען אַז איך זאָל מיך אַרויסזען פון דעם פראָבלעם.

למרבית הפלא, דער יָארצייט איז יענעם יָאר געווען מיטוואָך. מאָנטאָג דערויף (וואָס איז געווען דער ערשטער טאָג וואָס דער אָפּיס איז געווען אָפן) האָט מיר דער לויער געלאָזט וויסן אַז זיי האָבן מיר ווידערַאַמאָל באַשטעטיגט אַז איך מעג אַריינקומען קיין אַמעריקע. און אויף די היליגע טעג בין איך שוין דאָ געווען.

מען זעט פון דעם די חשיבות פון נישט רעדן ביים דאוונען, וואָס כאָטש איך האָב נישט אונטערגענומען קיין קבלה לע"נ דעם היליגן תוספות יו"ט, וויבאַלד איך גיב אַכטונג נישט צו רעדן ביים דאַוונען, בין איך געהאָלפן געווָארן אין זכות פון היליגן תוספות יו"ט זי"ע..

וואונדערליך! אַ גרויסן יישר כח פאר'ץ אונז מיטטיילן אזעלכע שיינע ענינים און דעטאלן.

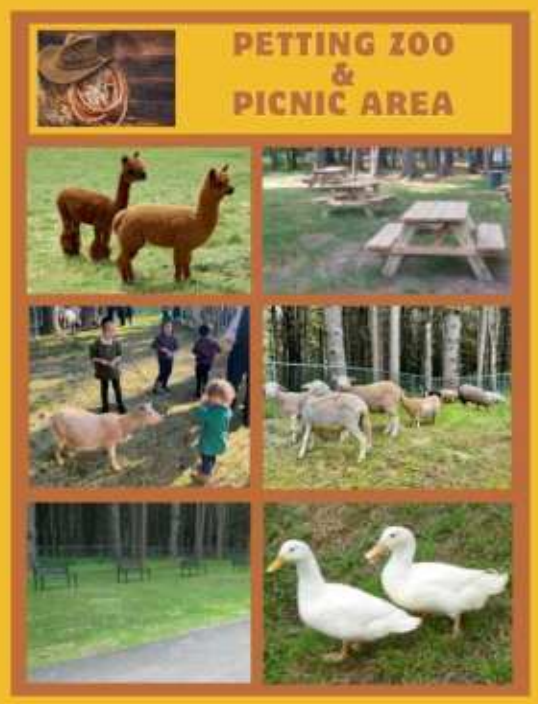

חול המועד שעות
12:00 - 7:00

קומט פאר **1:00** און
באקימט א מתנה

פרייטאג וועט מען נישט זיין אפען

א חול המועד צום געדענקן !!!

Glowstone
Attraction zone

845-397-1558

glowstoneoffice@gmail.com

410 rt. 17B Monticello N.Y. 12701

הייִמשטאָט

אור פני משה

היסטאריש בילדער פריעזקט לרגל די יארצייט פון
מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

'הייִמשטאָט' עפנט אויף די ארכיוון מיט
הונדערטער היסטארישע בילדער, צענדליגער
דערפון וועלכע ווערן אצינד פארעפנטליכט צום
ערשטן מאל לרגל די יארצייט

זמני ומועדי השנה

יו"ט פסח

אור פני משה

דער רבי ז"ע ביים קלויבן ווייץ

ביים קלויבן שאלאטן פאר מרור

ביי בדיקת חמץ

י"ט פסח

ביים באקן מצות אין די טעג בעפאר פסח

יו"ט פסח

אור פני משה

שריפת חמץ ערב פסח

מצות-באקן ערב פסח

יום הקדוש

ביים בודק זיין דעם חלף ערב יום כיפור

יו"ט סוכות

ביי א סעודה בימי חוה"מ

ביי די טישן בימי חוה"מ

יו״ט סוכות

ביים בינדן דעם לולב ערב סוכות

ביי די נענועים און הושענות הושענא רבה

ביים אהיימגיין נאכן דאוונען חוה״מ

קריאת משנה תורה ליל הושענא רבה

כ"א כסליו

ביים סעדות הודאה כ"א כסליו

חנוכה

ביים שפילן דרייידל מיט נכדיו החביבים בני נכדו חדב"ן הגה"צ רבי ברוך טייטלבוים שליט"א רב דביהמ"ד ברך משה

חנוכה

להדליק נר חנוכה

דער רבי ביים פארברענגען מיט די משפחה בימי החנוכה

ימי הפורים

ביים ליינען קוויטלעך ביום הפורים שנת תשס"ו

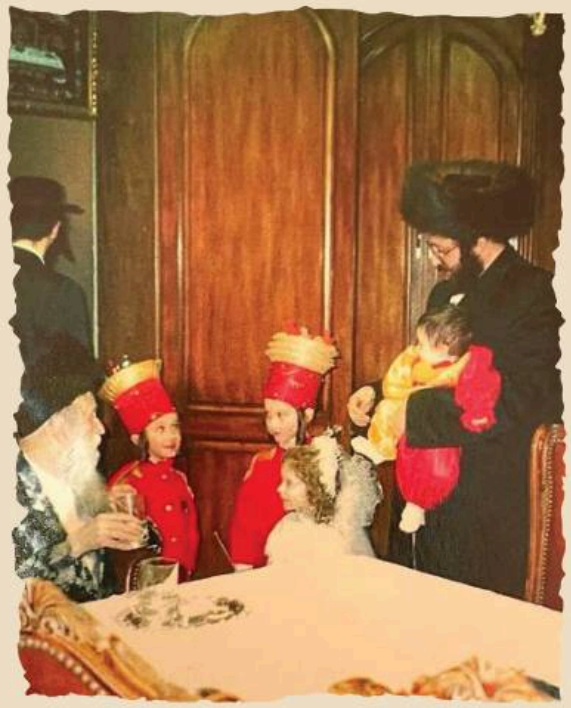

ביי די ערשטע סעודה פורים אינדערפרי בביתו נאוה קודש

ביי א שושן פורים טיש איינע פון די יארן

מיט די אייניקלעך ביום הפורים

ביי קריאת המגילה

מיט גדולי ישראל
זכרונם לברכה

מיט הגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצוק"ל גאב"ד ירשלים

מיט הגאון רבי שמואל הלוי וואזנער זצ"ל בעל שבט הלוי

מיט הרה"ק רבי הערשעלע מ'ספינקא זצוק"ל

ביי פארשידענע געלעגנהייטן מיט מחותנו הרה"ק בעל דברי שלמה מבאבוב

מערקווירדיג בילד אין פלארידע ווי דער רבי זי"ע גייט הגבה און דער באבובער רבי זצ"ל גייט גלילה

מיט הרה"ק מהרנ"צ מבאבוב זצ"ל ואחיו יבלחט"א כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א

מיט מחותנו הרה"ק בעל דברי שלמה מבאבוב

מיט הגה"ק מהרי"מ דושינסקיא זצ"ל גאב"ד ירושלים, ביים מיקראפאון ווערט געזען בנו יבלחט"א כ"ק אדמו"ר מדושינסקיא שליט"א

מיט מחותנו כ"ק אדמו"ר בעל ישועת משה מוויזניץ זצ"ל

מיט הרה"ק בעל מאור ישראל מסקולען זצ"ל

מיט הרה"ק מקרעטשניף זצ"ל

מיט הגאון רבי משולם דוד הלוי סאלאווייטשיק זצ"ל ר"י בריסק

מיט הגה"צ רבי נתן יוסף מייזעלס זצ"ל אב"ד אבני שלמה ומנהל בישיבתינו הק'

מיט הרה"ק מטאהש זצ"ל

מיט הגאון הצדיק רבי ברוך מיללער זצ"ל ראש הכולל

מיט הגאון רבי מאיר בראנסדארפער זצ"ל בעל קנה בושם

אור פני משיח

מיט גדולי ישראל
החיים אתנו לאוש"ט

מרן פוסק הדור הגאון האדיר גאב"ד ירושלים שליט"א

כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א

כ"ק אדמו"ר מפאפא שליט"א

כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש

כ"ק אדמו"ר מוויען שליט"א

כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א

כ"ק אדמו"ר מניקלשבורג שליט"א

כ"ק אדמו"ר מוויזניץ ב"ב שליט"א

אור פני משיח

אור פני משיח

==========

כ"ק אדמו"ר ממונקאטש שליט"א

מיט בנו חביבו כ"ק רבינו הגה"ק שליט"א

היסטאריש בילד ווי דער רבי זי"ע שטעלט זיך אויף מלוא קומתו ביי א חתונה בשנת תשס"ב

בנאות דשא

דער רבי ביים שפאצירן אין קעמפ מיט די חברי הנהלת המוסדות

אויף א שפאציר מיט הרה"ח ר' מאיר הירש הי"ו מנהל המוסדות בקרית יואל

דער רבי ביים שפאצירן מיט זקני אנ"ש אויף אפרו אין פלארידע

ביים שפאצירן אין פלארידע מיט הרה"ח ר' וואלף גליק ז"ל

ביים שפאצירן אין קעמפ

ביי לערנען אין די אכסניא ביי דורכאויס א באזוך אין לאנדאן

ביים לערנען מיט דעם לאנגיעריגן חברותא הרה"ח רבי יונה האלפערט ז"ל

אויף אפרו אין פלארידע

ביי הבדלה אין פלארידע

דער רבי ביי הבדלה ביי א נסיעה אין ארה"ק

אור פני משיח

דער רבי ביים שפאצירן אין פארשידענע געלעגנהייטן

פארשידענע געלעגנהייטן

בייַ כתיבת ספר תורה

אַרויסקומענדיג פון ביתו נאוה קודש פון כ"ק רבינו שליט"א

ארויסקומענדיג פון דעם אלטן טיר אויף דרום זייט פון ביהמ"ד הגדול אין קרית יואל

מיט בנו חביבו כ"ק רבינו שליט"א און כ"ק הגה"צ בארא פארקער רב שליט"א

פארנט פון ביתו נאוה קודש אויף אוהעל קט.

מיט הרה"ח ר' גדלי' סעגעדין הי"ו ווילעדזש אדמיניסטראטאר

אריסקומענדיג נאך א באזוך אין מוסד הק' שערי חמלה וואס דער רבי זי"ע האט אויפגעשטעלט בדם לבבו

אין עירפארט מיטן הויז בחור הר"ר סיני קויפמאן הי"ו

פאליצייאישע באאמטע אויף א באזוך ביים רבי'ן זי"ע

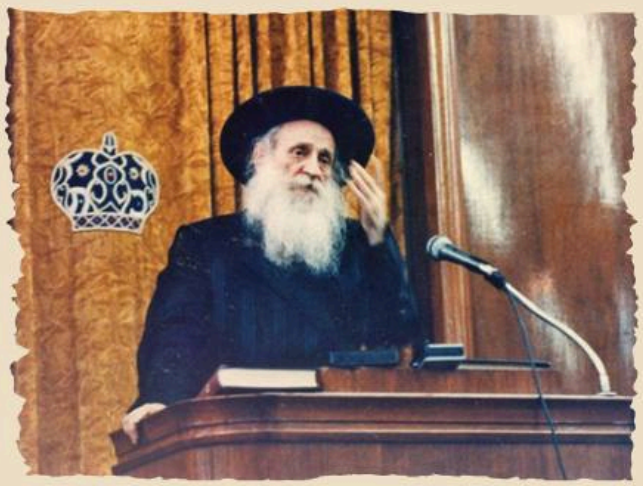

מעוטר בטלית ותפילין

ביי א וואכנאכט פון אן אייניקל

ביי א דרשה אין ביהמ"ד פון ישיבה גבוה אין לעיקוואוד

אויף די ווילִיאמסבורגער גאסן

אור פני משיח

דער רבי זי"ע איז זיך משתשע מיט די אייניקלעך

אור פני משה

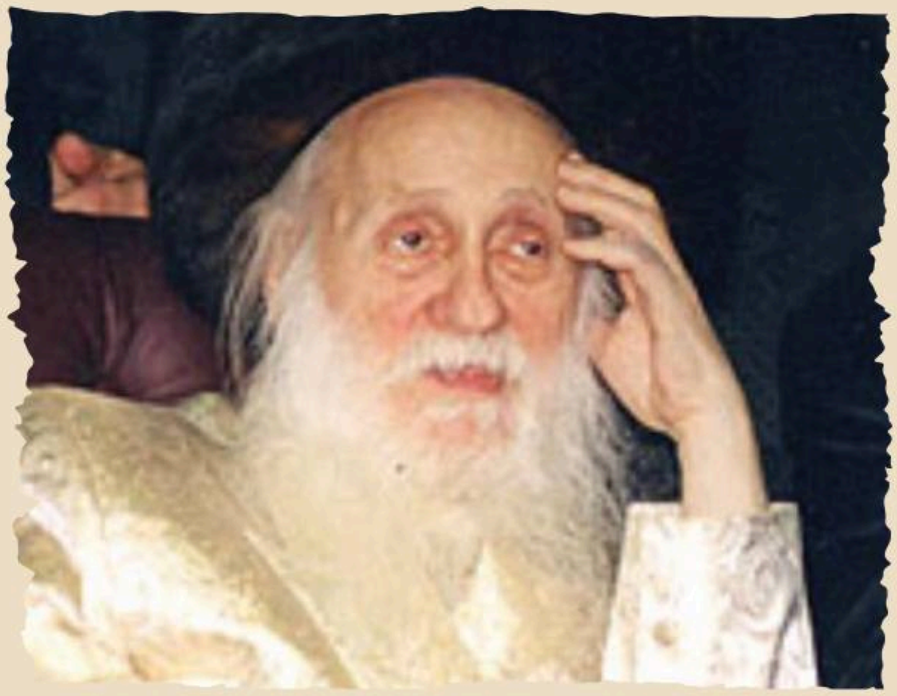

אור פני משה

ELEVATOR

Lev Shainer Studio

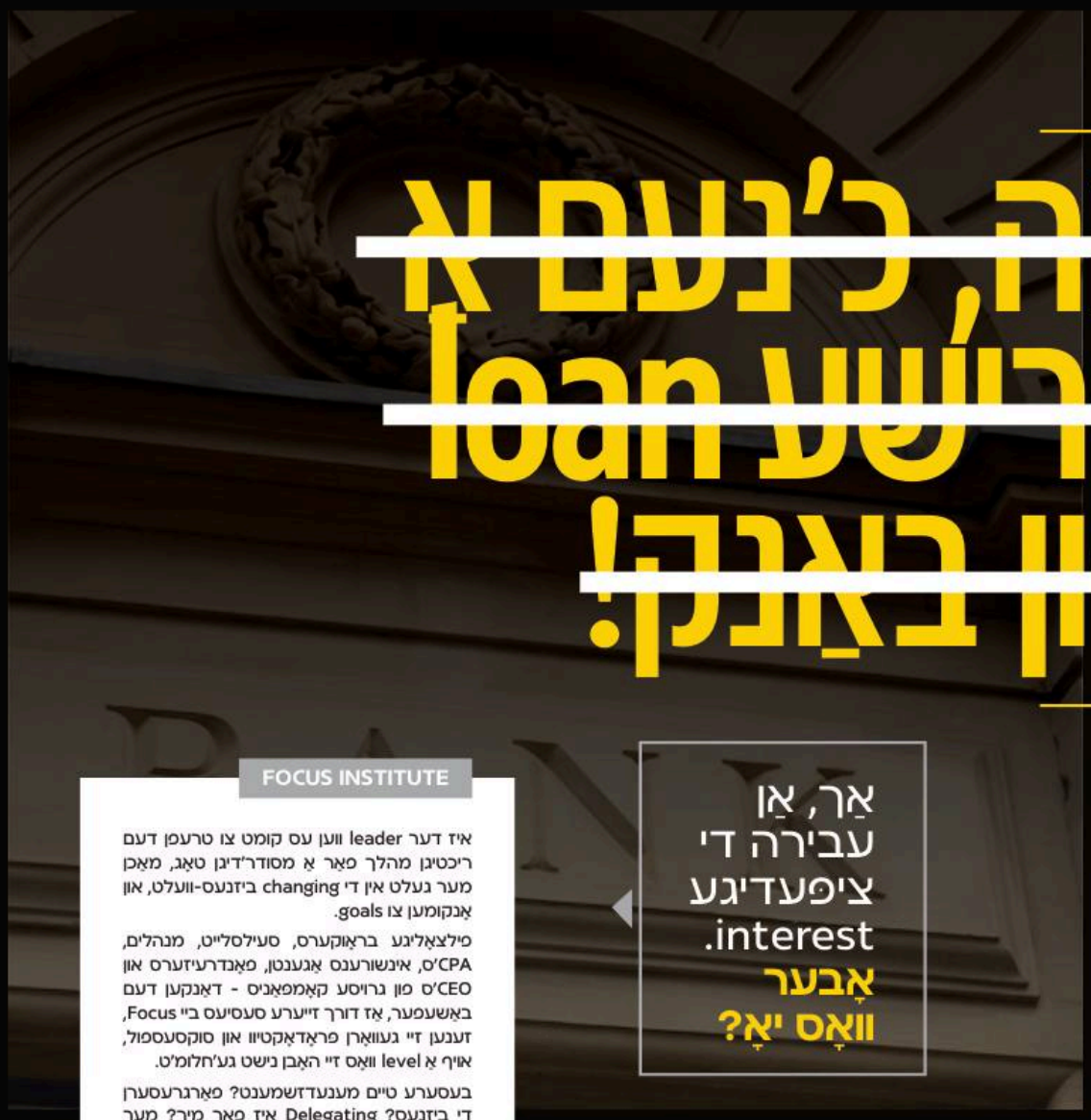

ב ס י י ע ת א ד ש מ י א

אה, כ'נעם אז מ'רוישעט פון באַנק!

אַך, אַן עבירה די ציפעדיגע interest. אָבער וואָס יאָ?

FOCUS INSTITUTE

איז דער leader וואָן עס קומט צו טרעפן דעם ריכטיגן מהלך פאַר אַ מסודר'דיגן טאָג, מאַכן מער גענלט אין די changing ביזנעס-וועלט, און אַנקומען צו goals.

פילצאָליגע בראָוקערס, סעילסלייט, מנהלים, CPA'ס, אינשורענס אַגענטן, פאַנדרעיזערס און CEO'ס פון גרויסע קאָמפּאַניס - דאָנקען דעם באַשעפער, אַז דורך זייערע סעמינארן פון Focus, זענען זיי געוואָרן פראָדאָקטיוו און סוקסעספול, אויף אַ level וואָס זיי האָבן נישט גע'חלומ'ט.

בעסערע טיים מענעדזשמענט? פאַרגרעסערן די ביזנעס? Delegating איז פאַר מיר? מער מאָטיוואַציע? שטייגן העכער אין פאָזיציע? tasks וועלן נישט געמאַכט? צופיל זאָכן אויפ'ן קאָפּ? ס'איז אַקעי. בס"ד וועט Focus דאָס מסדר זיין.

You'll get there!

focus you'll get there. INSTITUTE

845.352.6556
focus@kewnet.com
אָפיסעס אין מאָנסי און קרית-יואל

Goal Achievement | Time Management | Personal Growth | Business Consulting

Free Business Advice!

סיינט אייך אויף בייי
און focus@kewnet.com
באַקומט אונזערע פאָפולערע
און פראַקטישע
ביזנעס-אַרטיקלען, וועלכע
וועלן אייך בס"ד העלפן
וואַקסן און מאַכן מער גענלט.

געביידע אין "שכונת עצי תמרים" אָפגעראַטעוועט פון אויפגייַן אין פלאַמען אַדאַנק "סמאָוק אַלאַרם"

געטרייַע וואָלונטירן פון "קרית יואל מצילי אש" ראַטעוון באַוואוינטע געביידע מיט צענדליגע נפשות אַדאַנק פליקנע רעאַקציע

צייגט דרינגענדע וויכטיגקייט פון פאַרמאָגן גוטע און פעליגע "סמאָוק אַלאַרם" אין יעדע שטוב פון הויז

אַ שרעקעדיגער אינצידענט וואָס האָט זיך אָפגעשפילט דעם פאַרלאָפענעם שב"ק צייגט ווידעראַמאל די וויכטיגקייט פון פאַרמאָגן אַ "פייער אַלאַרם" בייַ זיך אין שטוב וואָס זאָל קענען אַלאַרמירן די איינוואוינער אין פאַל פון א נויטפאל, און האָט ווידעראַמאָל אַרויסגעוויזן די פלינקע און געטרייַע אַרבעט פון די חברי "מצילי אש" וועלכע האָבן געהאָט אַ חלק אין אָפראַטעוועון אַ גאַנצע געביידע מיט קינדער-געבענטשטע פאַמיליעס.

די געשיכטע האָט זיך אָפגעשפילט ליל שב"ק קרוב לחצות הלילה, וועו אַ משפחה אין "שכונת עצי תמרים" האָט זיך דערוועקט צום פייפנדן פייער-אַלאַרם וואָס האָט זיך צוקלונגען בייַ זיי אין שטוב. די עלטערן וועלכע האבן זיך גלייך ערוועקט האבן מיט גרויס שרעק זיך געטראָפן אין אַ הויז פול מיט רויך.

זיי האָבן זיך גלייך געגומען זוכן דעם אורזאַך פונעם רויך, אָבער זיי האָבן בלויז געזען רויך און נישט קיין פייער. זיי האָבן גלייך געפונען "מצילי אש" וועלכע זענען אַראָפגעקומען צו דער סצענע און אָנגעהויבן זוכן פאר דעם פייער. נאָך עטליכע קריטישע מינוטן האָט מען געטראָפן אַז דער פייער ברענט אינעם "לאָנדרי צימער" וואו אַ דראט וואָס איז געוואָרן איינגעשטעקט אין דער וואַנט האָט אָנגעהויבן ברענען.

דער פייער איז בליץ שנעל פאַרלאָשן געוואָרן און דערמיט איז אַ גאַנצע געביידע

פול מיט קינדער-

געבענטשט פאַמיליעס אָפגעראַטעוועט געוואָרן פון סכנות נפשות ממש, אין צוגאב צו די שווערע געלט שאָדנס וואָס דאָס וואָלט אָפגעקאָסט.

עס לאָזט זיך נישט טראַכטן וואָס וואָלט געקענט פאַסירן וועו דער "סמאָוק אַלאַרם" אַרבעט נישט וויי געהעריג און די משפחה ווערט נישט באצייטנס אַלאַרמירט איבער דעם שטילן פייער וואָס ברענט ביי זיי אין שטוב. עס איז קלאָר אַז בס"ד נאָר אַדאַנק די השתדלות וואָס די פאַמיליע האָט געטון צו פאַרזיכערן זייער הויז פון אַ סכנה, האָט מען געפירט פון הימל אַז דער בנין וואו עס האט זיך געפונען צענדליגע נפשות זאָל גערעטעוועט ווערן פון דער סכנה.

עס איז וויכטיג צו באַטאָנען איבער אַ טעות וואָס מען קען צומאָל האָבן אין אַזאַ פאַל, אַז וועו די רעדע איז פון אַ באַוואוינטע געביידע וואָס שטעלט אין אַ סכנה עטליכע פאַמיליעס, איז נישט קיין שאלה צי מען מעג רופן מצילי אש אויפן טעלעפאָן אָדער אַליין טון צו דער זאַך וועו עס פעלט אויס. פאַרשטייט זיך אַז אַ צייטונג איז נישט דאס אָרט וואו צו לערנען הלכות מיטן עולם און עס איז ראַטזאַם אַז יעדער זאָל אליין גוט קענען די הלכות, אָבער דאָס איז קלאָר אַז אַ באַוואוינטער בנין האָט גאָר אַנדערע הלכות אנבאלאנגט פיקוח נפש.

ושמחת – און דו וועסט זיך פרייען אתה וביתך, אריבער 1500 אלמנות קענען מקיים זיין דעם פסוק, נאר א דאנק די טשעק וואס זיי האבן ערהאלטן פון "משמחי לב"

1512 אלמנות פון איבער די גאנצע וועלט, וואס דאס נעמט אריין אריבער 3,800 יתומים האבן אויפגעלעבט מיט א שמחה, וועו זיי האבן באקומען א טשעק פון די וועלט באקאנטע "ושמחת" פראגראם, אנגעפירט דורך משמחי לב.

ושמחת
תמיכה לאלמנות

א שטראל פון שמחה האט אין די יעצטיגע טעג אריינגעשיינט אין די הייזער פון די טויזנט הונדערט און אכטצן אלמנות וועלכע וואוינען אין ארה"ק, ווי אויך האט אויפגעשיינט א ליכטיגע שיין אין די שטיבער פון די דרייַ הונדערט אכט אין נייַניציג אלמנות וועלכע וואוינען אין חוץ לארץ, און זיי האבן אריין באקומען אין שטוב די שיינע תמיכה לכבוד יום טוב.

מען דארף פאר קיינעם נישט מסביר זיין וואס דאס מיינט אריינצובערענגען א יום טוב אין א אידישע שטוב, ספעציעל וועו עס קומט צו דער יום טוב פסח וועלכע איז א ספעציעל קאסטבארע צייט אין יאר, און וועו עס קומט צו אן עלנדע אלמנה, וועלכע דארף אליין טראגן אויף אירע שוואכע פלייצעס דעם גאנצן עול הפרנסה פון שפייזן איר געזונדל אין לויף פון די גאנצע יאר, קומט עס איר אהן אסאך אסאך שווערער.

ווער רעדט נאך אין די יעצטיגע תקופה וועו מען זעהט דעם 'והיוקר יאמיר', און אלעס קאסט היינט אזוי טייער, וועלכע דערנט דערנט אויפגעלאכטן וועו דער פאסט טרעגער ברענגט זיי אריבער דעם פשוט'ן ווייסן קאנווערט אין וועלכע עס ליגט א טשעק פון "ושמחת", א פראיאקט פון די באקאנטע מפעל החסד "משמחי לב" מיט די סומע פון טויזענט דאלער זי זאל האבן לכבוד יום טוב אביסל טאשן געלט.

נישט נאר ערב פסח טוט משמחי לב דערפרייען זייער הארץ מיט די שיינע סכומים וואס וועלכע אויסגעטיילט, נאר אויך אין חודש תשרי וועו עס קומט דער פולער חודש פון די ימים טובים, ווי אויך נאך עטליכע מאל אין לויף פון דעם יאר וועלן אריסגעשיקט ווערן די טשעקס מיט גאר שיינע סומעס צו דערפרייען זייער הארץ, געוואנדן לויט די מעגליכקייט פון די קאסע וועלכע ווערט אנגעפולט בלויז דורך די טויזענטער תומכים פון "משמחי לב".

די טויזענטער נדיבים בעם ווייסן, אז וועו זיי פריייען זיך מיט זייער משפחה דעם יום טוב פסח, זיצן אין די זעלבע צייט טויזענט פינף הונדערט אלמנות און פריייען זיך דורך זייערע פעולות החסד. און מיטן שטיצן משמחי לב זענען די תומכים מקיים ריכטיג די מצות עשה פון ושמחת בחגיך והיית אך שמח. ווייל "ושמחת" איז ווי א רוקנביין ארויסצוהעלפן די אלמנות וועו אומער מעגליך.

1,580 אלמנות איבער די וועלט

$1,350,000 דאלער ווערט פארטיילט בדרך כבוד דורך א טשעק

ב ס י ע ת א ד ש מ י א
קהל יצב לב דסאטמאר
ברוך מחיב גבולים
ע"ש ק צו ערב פסח תשפ"ה לפ"ק
בשורה טובה ומרנינה!
בברכת שהחיינו וקימנו והגיענו, הננו בזה לבשר צדק בתוך קהל ועדה, אחדות הרחבת גבולי הקדושה בשמחת
פתיחת ביהמ"ד החדש דקהלתינו הק'
בשכונת בריגדאון
פה עיה"ק קרית יואל יצ"ו
אשר יהי' בעז"ה פינת יקרת ותל תלפיות למאות אנשי שלומינו דרי ותושבי השכונה, לג' עמודי עולם, תורה, עבודה וגמילת חסדים
שמחתי באומרים לי בית ה' נלך:
שערי בית המדרש החדש יפתחו בעז"ה
• בחג הפסח הבעל"ט •
לתורה ולתפלה, לשבתים וימים טובים וימות החול
גדול יהי' כבוד ביהמ"ד זה לכבוד מרנן רבוה"ק זי"ע ולתפארת קהלתינו וכל אנשי שלומינו!
בברכת שמחת יו"ט
הנהלת הקהלה
שכונת בריגעדאן

"וועלן מיר זעענען געפאַרן צום רבי'ן"

בריוו אָן שילדערונגען פון פאַרצייטישע חסידים,וואס דערציילן איבער די נסיעות צו זייערע רבי'ס

ורחל עקרה

"הייליגער בעל שם! איר האט אראפגעבראכט א נייעם דרך אויף דער וועלט וואו חסידים פארן צו רבי'ס. וויל איך אייך דערציבער בעטן אז "וועד" עס פארט, "צו וועמען" ער פארט, "וי אזוי" ער פארט, אבער אויף אייער דרך פארט ער דאך, זאל ער אויס'פועל'ן אלע השפעות וואס מען קען נעמען ביי א נסיעה צו א צדיק."

די וועדטער זענען געזאגט געווארן אויפן ציון הבעל-שם-טוב, דורך הרה"ק בעל צמח צדיק מוויזשניץ זיע"א, איידער די חתונה פון זיין אייניקל, הרה"ק רבי משה'לע שאצער זיע"א, זוהן פון הרה"ק בעל אמרי ברוך מוויזשניץ זיע"א. דער צמח צדיק איז דאן געשטאנען א לענגערע צייט בדביקות, נישט זאגנדיג קיין תהילים, און נאכן זיך אויפכאפן האט ער געבעטן דעם בעל-שם-טוב דער אויבנדערמאנטע בקשה.

אמאליגע נסיעות

אויב זאלן מיר וועלן שרייבן איבער נסיעות פון חסידים צו זייערע רבי'ס, קענען מיר אנפולן גאנצע בלעטער און צייטונגען און קיינמאל נישט ענדיגן. אין די היסטאריע פון חסידות פארנעמען די נסיעות גאר א וויכטיגע ארט אין די אויבן-אן און חסידים האבן אלעמאל געהאלטן דאס ענין פון פארן צו צדיקים אלס שטארקע יסוד אין חסידות. צווישן אנדערע געפינען מיר הויכע מאמרים און הפלגות וואס צדיקי הדור האבן כסדר געלאזט הערן איבער די נסיעות, אויך איז באקאנט פיל מעשיות און סיפורים וואס זענען פארגעקומען בשעת חסידים זענען געפארן אויף די וועגן אין שטעגן צו זייערע רבי'ס.

די וועגן זעלבסט איז א סוגיא פאר זיך: ווי אזוי חסידים פלעגן זיך צוזאמענעמען אינאיינעם, פארברענגען לאנגע טעג און חדשים אויף די שויס פון נאטור. אויפן וועג פלעגט מען דורכפארן וועלדער און פעלדער, וועז בשעת מעשה שמועסט מען סיפורי צדיקים און הויכע ענינים, מען זינגט חסידי'שע ניגונים. ביז היינט איז נאך באקאנט באשטימטע ניגונים וואס חסידים פלעגן זינגען אויף די וועגן, פארנדיג צו זייערע רבי'ס. פון צייט צו צייט פלעגן זיי זיך אפשטעלן ביי א קרעטשמע, פארבייסן אויף אביסל לעקאך מיט ברוינפן, אריינציענדיג דער קרעטשעמער אין די הייליגע אטמאספערע פון חסידות און צומאל אים אויך שלעפן צום רבי'ן.

עס איז אומבאגרייפליך ווי אזוי חסידים האבן זיך במשך די יארן מוסר נפש געווען אנצוקומען צו זייערע רבי'ס, היינטיגע חסידים קענען דאס נישט פארשטיין: עס זענען געווען חסידים וואס האבן איינגעשטעלט זייער געזונט; אנדערע האבן אויסגעגעבן כמעט זייער גאנצער פארמעגן אויף נסיעות; ווידער זענען געווען אזעלכע וואס האבן איינגעשטעלט דאס גאנצע שלום-בית, זיך ארויסלאזנדיג אין די פינסטערקייט פון די נאכט דורכ'ן פענסטער. טיילמאל האט דער שווער אנגעטאן ציפקע צרות פארן איידעם, בלויז פאר די איינע חטא פון פארן צו א רבי.

עס איז אינטערעסאנט צוצוגעבן א מאמר פון הרה"ק רבי יודעלע דזשיקובער זיע"א, איבער דער חילוק פון די אמאליגע נסיעות און די נסיעות פון היינטיגע חסידים: אמאל האבן די וויבער זיך קעגנגעשטעלט און נישט געלאזט די מענער פארן צו די רבי'ס, די חסידים האבן זיך געמוזט ארויסלאזן אין די טונקלקייט פון די נאכט און אזוי אנגעקומען צו זייערע רבי'ס, דאדט האבן זיי פארגעסן פונעם גאנצן ארום און קונה געווען תורה ויראת שמים; היינט פאקן די וויבער איין די רעצלעך פון די מענער, באגלייטן זיי ביז די טיר און זאגן "האב מיר אינזינען ביים רבי'ן..." וואס וועדט פון אזא נסיעה? - מען האט טאקע אינזינען די וויבער ביים רבי'ן.

דערהויבנקייט ביי די נסיעות

מיר וועלן אצינד נישט אריינגיין אין די מאמרים און סיפורים איבער נסיעות צדיקים, דערויף איז שוין געשריבן געווארן ספרים און קונטרסים לרוב. מיר וועלן זיך בלויז קאנצערטרירן אויף געוויסע שילדערונגען און ערציילונגען, וואס חסידים אליין האבן געשריבן און פארגעשטעלט זייערע נסיעות צו זייערע רבי'ס, ווי אזוי דער וועג זעלבסט האט אויסגעקוקט און ווי אזוי די חסידים האבן פארברענגט אויפן וועג.

מיר וועלן אנהויבן מיט א שילדערונג פונעם הייליגן פיאצעסנער זיע"א, דער בעל חובת התלמידים, וואס שטעלט פאר א פארצייטישע נסיעה פון חסידים צו זייערע רבי'ס:

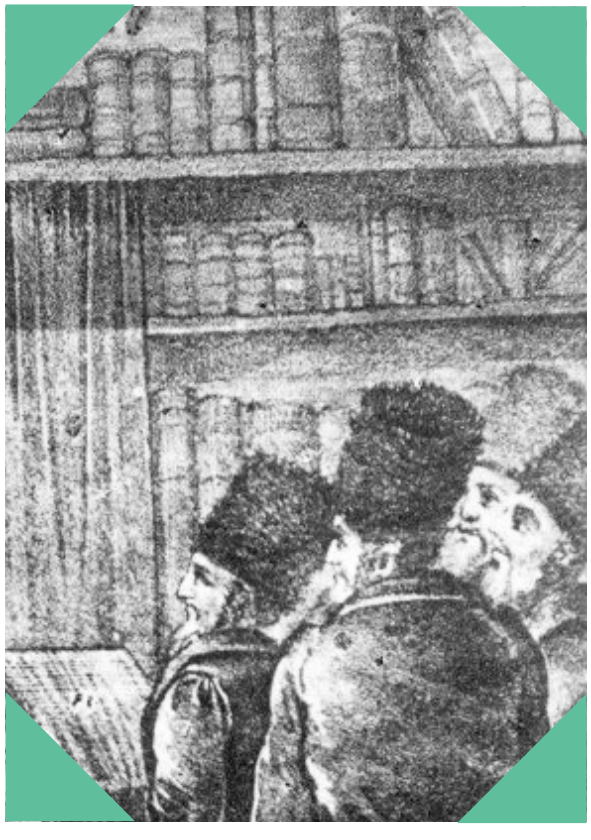
"פארנדיג אין וועג באגעגנט מען זיך מיט נאך חסידים וואס פארן אויך צו זייערע רבי'ס. די שיירה פארט ווייט פון די שטאט, פון די יישוב, פון די מענטשליכע געזעלשאפט. יעדער איינער פארמאגט זיין אייגענע שאיפה און מטרה, אבער צוזאמען פארמאגן זיי איין פאראיניגטע הארץ און תשוקה צו עבודת השם.

"אויפן וועג דערציילט אין חסיד פארן צווייטן זיינע נסיונות אין עבודת השם, א צווייטער דערציילט איבער די מופתים וואס זיין רבי האט באוויזן און ווי אזוי ער וואשט אויס אידישע נפשות פונקט ווי אזוי מען וואשט אויס קליידער. איין זאך איז יעדער מודה אז נאך איידער מען קומט אן צום רבי'ן דארף מען מהרהר זיין בתשובה, כדאי דער רבי זעלבסט זאל זיך נישט פאר'מאוס'ן, וועלנדיג אויפהייבן די נשמות.

"עס איז שווער צו שילדערן די יראה און תשוקה וואס ווערט פארשטארקט ווען די חסידים קומען אן צום שטאט פון רבי'ן, און נאך שטערקער כאפט דער פחד ווען מען קומט אן צום עצם הויז פון רבי'ן. אין מאור-ושמש פרשת דברים ווערט געברענגט אז ווען א חסיד פלעגט אנקומען אין שטוב פון רבי'ן האט ער נישט געוויסט וואו אויף דער וועלט ער געפינט זיך מרוב יראה, אויף אזוי ווייט אז די חסידים פלעגן מורא האבן צוצוגיין נאנט צום רבי'ן און זיך צו געפינען אין חצר. די דאזיגע יראה האט צוגעברענגט צו יראת הרוממות, צוליב דעם וואס דער חסיד איז זיך מתבונן און קלערט אריין פון וואו די יראה נעמט זיך, און קומט צו די מסקנא אז עס איז בלויז פון מציאת השם וואס געפינט זיך ביים צדיק, וועלכער איז דבוק אין באשעפער. פון אט די מחשבות קומט מען צו, צו אמת'ע יראת השם.

"אמת, דער חסיד האט שוין פיל מאל געזען דעם רבי'ן, פארט קען מען נישט אראפמאלן מיט ווערטער וואס ער שפירט בשעת ער גיבט דעם "שלום עליכם" פארן רבי'ן. ווי שטארק די תשוקה איז, דאס גאנצע הארץ און נשמה גייט אויס פארן רבי'ן, אויף אזוי ווייט אז ער וואלט גערן געווען אוועקצוגעבן אלע ביינער און דאס גאנצע זיך, זיך צו מדבק זיין צום רבי'ן. דער חסיד וואלט זיך איינגעוויקלט און זיך אראפגעלייגט אויפן ערד ווי בלאטע, אז דער רבי זאל אויף אים טרעטן.

"עס איז נישט זיך פארצושטעלן די תשוקה וואס דער חסיד שפירט בשעת ער שטרעקט אויס זיין האנט פארן רבי'ן, די בליקן פונעם רבי'ן, אויסגעמישט פון אהבה מיט מוסר וואס דער רבי קוקט אויף אים... דער חסיד שפירט אז עס איז אים שוין געגנוג, דער רבי האט שוין פועל געווען זיינס. גראד לויפט ער אין בית-המדרש און ווארפט זיך אריין אין תורה ועבודה, אבער די תשוקה וואס האט זיך נאר וואס אנגעצינדן וועלט נאכאלס נישט ערפילט, עס ברענט אין אים איז ווי א ברענדיגע אויוון וואס לאזט נישט נאך איר פייער, אזוי ברענט זיין הארץ פארן אויבערשטן און ער וועלט

מאלעריי פון חסידים ביים קאזשניצער מגיד

פארצייטישע מאלעריי ווי חסידים פארן צום רבי'ן

נישט זאט.

"אבער דאס אלעס שטערט נישט דעם חסיד, טאקע דערפאר איז ער געקומען צום רבי'ן, אז דער רבי זאל אים מקדש זיין און מקרב זיין צום אויבערשטן, מער פון וויפיל דער חסיד זעלבסט וואלט געקענט אנקומען. דער רבי אליין איז דאך מער פון וויפיל א מענטש קען משיג זיין, עס איז נישט פארהאן קיין מחיצה צווישן דעם רבי'ן און העכערע וועלטן, די שכינה ריעט אויף אים, אלע זיינע מעשים, זיין עסן, טרינקען, רעדן, און אפילו די תנועות פון די אויגן ברעמען, דאס גאנצע זיך, אלעס איז לשם שמים, עס דוכט זיך ווי עס געפינט זיך גאר אין הימל, אינגאנצן דבוק אין אויבערשטן, בלויז א קליין חלק, דאס וואס מיר קענען משיג זיין, געפינט זיך אויף דער דאזיגע וועלט.

"און אז דער חסיד איז זיך מדבק אין רבי'ן, איז ער זיך דאך מתדבק אין די שכינה אליין.

"אזוי גייט אריבער עטליכע טעג ביז שבת. וועז דער חסיד זעט אז ער איז שוין געווארן אן אנדערע מענטש, נענטער צום באשעפער און ליגט אין העכערע מחשבות, איז אים שוין גרינגער צו גיין העכער און העכער בעבודת השם. דער חסיד קלערט צו זיך אז הלוואי זאל ער זיין אינדערהיים אזוי ווי ביים רבי'ן, לעבן אין די העכערע וועלטן און אין די מיסטישע ספערן.

"אז עס קומט צו גיין דער שבת, די תפילות, דער קידוש פון רבי'ן און די הייליגע טישן, דאן שפירט דער חסיד אז דער רבי האט צוגענומען און פארווארפן דעם גאנצן עולם-הזה, עס עקזיסטירט שוין נישט, אנשטאט דעם האט ער אראפגעברענגט די אויבערשטע וועלטן, דארט וואו גשמיות'דיגע אנגעלעגנהייטן פארנעמט נישט קיין ארט. אז דער רבי הויבט אן זאגן תורה, דאן שפירט יעדער איינער ווי אזוי ער שפאלט הימלען און ברענגט אראפ די תורה פון אצילות צו בריאה, פון בריאה צו יצירה און פון דארט צו עשיה. די ווערטער קוקן אויס פשוט'ע אבער ווער עס פארשטייט, זעט אז אלע עולמות עליונים געפינען זיך אין די ווערטער.

"ווער רעדט נאך פון דער אופן, ווי אזוי דער רבי זאגט די תורה... אפילו א בלינדער קען זען אז ער געפינט זיך נישט דא, ער איז אין הימל און פון דארט רעדט ער ארויס דער דבר השם צו דער המון עם וואס געפינט זיך אויף דער וועלט.

"עטליכע וואכן זיצן די חסידים ביים רבי'ן, דארט דינט מען דעם אויבערשטן און מען פארריכט די מעשים צוזאמען מיט אנדערע חסידים וואס זענען געקומען צום רבי'ן, און מיט די חברייא קדושה וואס דער רבי זעלבסט פארמאגט. פון צייט צו צייט גייט מען אריין צום רבי'ן אנפרעגן איבער געוויסע עבודה שאלות וואס מאכן זיך ביי חסידים, במעשה דיבור אדער מחשבה, ווי אויך אויף אנדערע געטליכע אנגעלעגנהייטן. יעדער איינער האט זיך זיין השגה אין חסידות, און נישט נאר אין חסידות נאר אויך אין די סארט דרך החסידות וואס דער רבי האט אים געלערנט.

"איינע פון די זאכן וואס דער רבי טוט אויף, אז ער רעדט צו יעדן חסיד אויף זיין שפראך, ווי אזוי ער קען דאס פארנעמען. פאר איינעם רעדט דער רבי מער עניני מוסר, א צווייטן אין התרוממות און מיט א דריטן גאר הויכע און טיפע ענינים.

"די דיבורים פונעם רבי'ן גיבן אריין א פרישע חיות אין די גאנצע מענטש. אפילו די מעשיות וואס ער דערציילט, שאקלט ער דערמיט אויף די נשמות פון זיינע אנהענגער, אלע רמ"ח אברים ושס"ה גידים ווערן אנגעוואַרעמט פונעם רבי'ן, אפילו די נעגל פון די פיס ווערט אריינגעברענגט קדושה. אלע, אויך דער רבי און אויך די חסידים, ווערן נתעלה צום באשעפער, עס איז אזוי ווי א הייליגע נשמה וואס באגעגנט א הייליגע גוף, ביידע בויען זיך איינע פונעם צווייטן און ביידע ווערן נתעלה.

"פון די ערשטע זאכן וואס א חסיד איז מכיר קומענדיג ביים רבי'ן, אז חסידות איז נישט קיין תורה וואס מען קען לערנען פון פאפיר. דאס קען מען פארשטיין מיט א מאמר פון מיין זיידע הרה"ק ממאגלניציע זי"ע, וואס האט געזאגט "וועז איך קוק אריין אין די תורה, קען איך זיך נאך טרעפן דארט, אבער וועז איך קוק אריין אין די צדיקים, געפין איך נישט קיין שום מגע ומשא צווישן מיר מיט זיי, זייער אויסגעארבעטקייט, יעדן אבר פארן באשעפער, דאס איז ווייט פון אונזערע השגות". דער עיקר איז אז תורת החסידות איז נישט מיט שכל, עס איז מער אזא סארט נבואות, וואס די השגה קומט דורך הארעווען און זיך מקדש זיין.

"אט אזוי האט אויסגעקוקט א נסיעה צו צדיקים אין די אמאליגע טעג."

דער חובת התלמידים זעצט ווייטער פאר מיט זיינע זיסע רייד:

"היינטיגע טעג איז דער גאנצער מושג פון נסיעות צו צדיקים פארוואנדלט געווארן אין אזא צייטווייליגע זאך, כמעט וואס דער חסיד האט גארנישט דערפון.

"קוים וואס דער חסיד פארמאגט די צייט זיך ארויסצולאזן צום רבי'ן, און אז ער קומט שוין יא, וועז קומט ער? - ערב שבת נאכמיטאג! ווי אזוי קוקט שוין אויס דער שבת? - פרייטאג-צו-נאכטס טרעפט ער די חברים ווען מען לאנג נישט געטראפן, מען גיבט זיך שלום און מען שמועסט אביסל. ביים טיש איז ער מיד פון די וועג, זיין קאפ טומלט פון די קולות פון די מארק, די ביזנעס און זיין שטוב, ער באמערקט גארנישט אז ער געפינט זיך יעצט ביים רבי'ן. וועז דער רבי זאגט תורה, אדער שלאפט דער חסיד אדער איז ער אויף אבער זיין מחשבה שלאפט, ער הערט האלבע

צוויי חסידים גייען צופיס צום רבי'ן

זאכן, אפגעהאקטע זאצן ארויסקומען פון די מויל פון רבי'ן, ער קען זיי אבער נישט צוזאמענשטעלן און וויסן וואס ער זאגט. עס הערט זיך ווי צובראכענע ווערטער, חסידות, יראה עילאה, תתאה, אהבה, תיקון המעשים, הרגשה, ספירות... די זאכן רעגן אים נאר אויף.

"גאנץ שבת שפירט ער זיך ווייט פון חסידות און עבודה, טיילמאל פארשטייט ער נישט וואס פעלט אויס די גאנצע רבי'סטעווע און פארוואס דער רבי רעדט אזעלכע הויכע ענינים.

"מוצאי שבת איילט ער זיך איבערצוגעבן די קוויטל צום רבי'ן, דארט גיסט ער זיך אביסל אויס דאס הארץ איבער זיינע צרות, און לויפט שנעל צוריק צום באן אויפן וועג צוריק צום מארק און די ביזנעס. טיילמאל איז דאס צוריקקומען באגלייט מיט אפיקורסות'דיגע מחשבות איבער חסידים און רבי'ס.

"טייערע אידן, וועקט אייך אויף. געדענקט די ווערטער פון משיח צום בעל שם טוב זצ"ל, אז זיין קומען ווענדט זיך אין דאס פארשפרייטונג פון חסידות. זייט זיך מחזק אין די נסיעות צו צדיקים וואס די טובה דערפון איז אין לשער."

ביז דא זענען די ווערטער פון דער ספר מבוא השערים פון דער הייליגער פיאצעסנער זיע"א.

די פחד ביים אנקומען צום רבי'ן

עס איז פארהאן א בריוו וואס א חסיד פון הרה"ק בעל דמשק אליעזר זיע"א שרייבט פאר זיין זוהן, ווי אזוי ער איז געפארן אינאיינעם מיט חסידים צו זיין רבי.

צווישן אנדערע שילדערט ער ווי אזוי די חסידים האבן פארברענגט אויפן וועג מיט סיפורי קודש און אלטע ניגונים, טרינקענדיג דערביי לחיים און פארבייסן מיט לעקאך, אבער ווי נאר מען איז אנגעקומען קיין וויזשניץ - די וואוינארט פון רבי'ן - איז אלעס געבליבן שטיל... א פחד האט באהערשט דעם ציבור און קיינער האט נישט ארויסגערעדט קיין וואורט פון מויל, יעדער איז געווען פארזינקען אין זיינע געדאנקען.

גראד אנקומענדיג איז מען אריין אין שטוב פון רבי'ן, געגומען שלום באימה וביראה, הערשט ביים ארויסקומען איז די לופט געווארן עטוואס רואיגער און מען האט אנגעהויבן מסדר זיין אכסניות און שלום געגומען איינער פון צווייטן.

א נסיעה פון סאדיגורע חסידים

אצינד לאמיר אראפברענגען א בריוו פון א סאדיגורא'ער חסיד, וואס שילדערט דאס אנווועזנהייט פון זקני חסידים ביים רבי'ן:

אין סאדאגורע איז געווען א מנהג, אז יעדער בעל-בתישער חסיד, וועלכער איז נאר בכח געווען, האט אויך א שבת אדער א יום טוב איינגעלאדן א חסיד, א שיינעם אידן צו זיין טיש, עס פארשטייט זיך אז ביי אזא סעודה האט מען געהערט דיבורים און דווקא גאר הויכע ענינים.

מיין אורח איז דאמאלס געווען א באקאנטער אנגעזעהענער אלטער חסיד ר' אברהמ'לע אלטשטעדטער, עס איז ביי מיר פאררעכענט געווען פאר א זעהר גרויסע זכיה, דאס וואס ר' אברהמ'לע האט מיר צוגעטיילט דעם כבוד צו עסן מיט מיר צוזאמען א יום טוב סעודה, איך האב שוין גוט געווואוסט אז ס'וועט שוין זיין א סעודה טאקע פון סעודה לאנד, ס'וועט זיין וואס צו הערן און וואס צו זעהן.

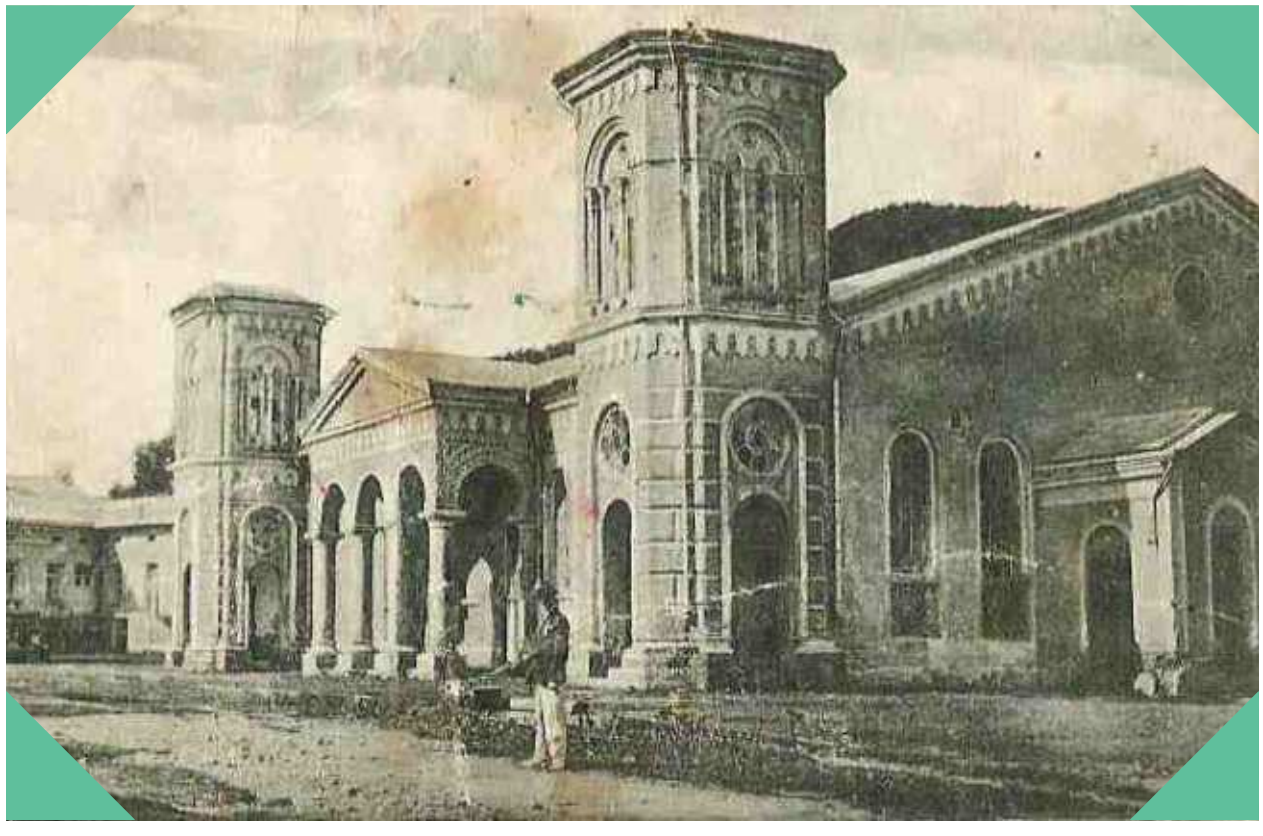
זעהענדיג ביים עסען אז ר' אברהמ'לע זיצט מיט מיר ביים טיש, האבען זיך צו אונזער סביבה צוגעשארט אויך די איבריגע חסידים פון מיין סטאנציע, אזוי אז אויס אונזער קליינעם טיש, איז געווארן אן אויסגעצויגענער לאנגער אמת'ער חסידישער טיש.

באלד נאכן וואשן... די בעלי יכולת פונעם טיש האבען געהייסן ארויסגעבן משקה לכבוד יום טוב, מען האט געטרינקען "לחיים" איינמאל און נאך אמאל, ס'איז אביסל וואַרעם געווארן, אן עלעקטערישער פונק האט געברענט אין קאנטאקט אלע אויגן און אלע הערצער, די נשמה האט באקומען "התרוממות" פון שמחת יו"ט. ערשט איצט איז דער שטילער ר' אברהמ'לע רעדעווודיג געווארן, נאכדעם וויא ער האט אלס אן הקדמה א טיעפן קרעכץ געטאהן און דערביי א מאך געגעבן מיט דעם האנט מיט א מין ביטול, כלומר ווי ער וואלט דערמיט געוואלט זאגן: "וואס ווייסט איהר לגמרי פון וואס צושמועסן און וויאזוי מען שמועסט חסידות? אזעלכע ענינים פארשטייען נאר מיר אלטע חסידים, וועלכע מאנכע פון אייך באטראכטן אלס עובר-בטל'דיגער קאטשעלאפניקעס, סיפורים קענען מיר נאר דערציילן, דיבורים ווי ס'געהער צו זיין, קענען מיר נאכזאגען.

ר' אברהמ'לע האט נאכאמאל א "נעפ" געטאן פונעם וויין גלעזל נאכדעם ווי ער האט עס קודם ארומגעווישט מיטן מיטעלסטן פינגער, די דאזיגע "טעימה" איז לגמרי ניט געווען לשם טרינקען, נאר כדי צו כאפען מוחות, אלס א מין הקדמה צו זיין שמועס. די גאנצע טיש-חבריא האט זיך צוגעבויגן צום טיש, אויף אן אופן זיי זאלן קענען קוקען דעם דערציילער ממש אין פנים אריין, זיך צוצוזעהן צו זיינע העוויעס און תנועות בשעת דעם דערציילן, אלע האבען אויפגעשטעלט מויל און אויערן, וויסענדיג אז ווייבאלד ר' אברהמ'לע האט נאר אויפגעמאכט זיין מויל, וועט שוין זיין עפעס צו הערן און טאקע חידושים.

דאן האט ר' אברהמ'לע געטאהן א זופ צום דריטן מאל פונעם כוס און מיר אלע נאך איהם, ער האט זיך א וויש געגעבן איבער די גראבע וואנצעס אנידערגעשטעלט זיין כוס צוריק אויפן טיש, האלב פארגלייזט די אויגן און מיט א טיפן קרעכץ וועלכער האט זיך ארויסגעריסן פון זיין טיעפער נשמה, האט ער אנגעהויבן זיינע דיבורים גאר ניט מענינא דיומא, פון דעם ענין וואס מיר האבען פריהער געשמועסט, נאר זיך אזוי גלאט אין דער וועלט אריין, פון דעם וואס מ'האט איהם, הפנים, געדריקט אויפן הארץ.

זכרתי ימים מקדם ניטא, אוי, די פריהעריגע צייטען, איי, איי, איי, די סטרא אחרא פארשטארקט זיך ווי מען קעהרט זיך און ווי מען וועגדעט זיך, דער כח הטומאה פון דער באהן, למשל, האט

דער וויזשניצער הויף

געמאכט די נסיעה צום הייליגען צדיק וואכענדגיג, מגושמ'דיג, אז ווען כ'הויב אן דערפון צו שמועסן צופט'ס אזש ביי דער נשמה, ס'ציפט ווי מיט פייערדיגע צוואנגען, "אוי לדור שכך עלתה בימיו", פון מאנכע זייטען האט זיך געהערט דערשטיקטע פארווייטאגטע קרעכצען, א צייכען פון הסכמה צו זיינע דיבורים, כ'האב עס געפרופן "מגושמ'דיג" האט ר' אברהמ'לע ווייטער געזאגט - דאס איז אבער דאצו א צו קליינער אויסדרוק, ס'איז טומאה'דיג, קליפה'דיג... לחיים לחיים...

ר' אברהמ'לע אלטשטעדטער הויבט ווידער אן פארצוזעצ זיין שמועס: אוי, יונגעלייטלעך, פריצעס, וואס פארשטעהט איר פון חסידות צו זאגען און צו שמועסן, האט איהר דען אן השגה אפילו פון אן אמת'ן טעם פון חסידות? האט איהר דאס אמאל פארזוכט? ווייסט איהר, למשל, וואס ס'מיינט אן אמת'ע חסידישע נסיעה צום צדיק? מיר, מיר אלטע חסידים האבען דאס מיטגעמאכט, מיר, האבען אין אונזערע יונגע יאהרן "כשהשנים כתיקונן" ווען די דורות זיינען נאך ניט אזוי זינדיג געווען, פערזוכט דעם זיען, הימלישען גן-עדן טעם פון א נסיעה, אוי, איז דאס געווען א נסיעה! ס'האט דאך יעדער געפילט עפיס אזא קדושה, אזא תענוג רוחני, אזא מין טעם-מן אויף טריט און שריט, זינט מיר האבען זיך אנגעהויבען פארצובריייטען און זיך צו נעמען צו דער נסיעה, מיר האבען געפיהלט דעם זעלבען טעם וואס אונזערע אבות אבותינו האבען געפיהלט געהענדיג אויך א יו"ט קיין ירושלים "עולי רגל" זיין, אדער ברענגענדיג "ביכורים" צו זיין ליעבן נאמען אין בית המקדש אריין, וויסענדיג, אז אט, אט, זעהען זיי שוין דאס בית המקדש מיט'ן כהן גדול, אדרבה, פרעגט וועלכען אלטען חסיד, וואס האט אמאל פערזוכט דעם טעם פון א נסיעה צום צדיק, ניט מיט דער טומאה'דיגער באהן, נאר פשוט ווי א חסיד דארף פאהרען אין א בויד (וואגערן) געשלעפט פון פשוט'ע סוסים, אויפ'ן אלטען שטייגער, אויב ער וועט אייך ניט זאגען די זעלבע דיבורים.

דאס איז פאר א יאהר דריי און צוואנציג. טאקע פאר שבועות איז דאס געווען. פון קיין באן האט מען דעמאלס נאך נישט געווואוסט. געווען איז שוין אפילו אויף טייל מקומות א באהן, אבער ווער האט זי געזעהן? ווער וואלט גאר געטראכט אפילו אין דער מחשבה צו פאהרען אויף אזא מחבל? זעמיר, פארשעהט זיך, דעמאלס געפאהרען, ווי אונזערע אבות אבותינו, אויף א פשוט'ע עגלה. די נסיעה פון אלטשטאדט קיין סאדאגורע פלעגט דויערן פון אן ערך א פערצעהן טעג. איך, צוזאמען מיט מיינע חברים און חסידות, האבען מיר זיך באלד נאך פסח אנגעהויבען פארבערייטען און מאכן הכנות צו דער נסיעה קיין סאדאגורע אויף שבועות, מקבל צו זיין די תורה צוזמען מיטן צדיק הדור, ביי וועמען מען פיהלט יעדען שבועות, וויבאלד מען איז'ס נאר זוכה, דעם מתיקות'דיגן טעם פון "מעמד הר סיני". דער ארויספאהר פון אלטשטאדט האט געזאלט זיין אום ל"ג בעומר, אין א וואגען וועלכע איז עקסטערע געדינגען געווארען ביי יחיאל בעל עגלה פאר דעם דאזיגען צוועק.

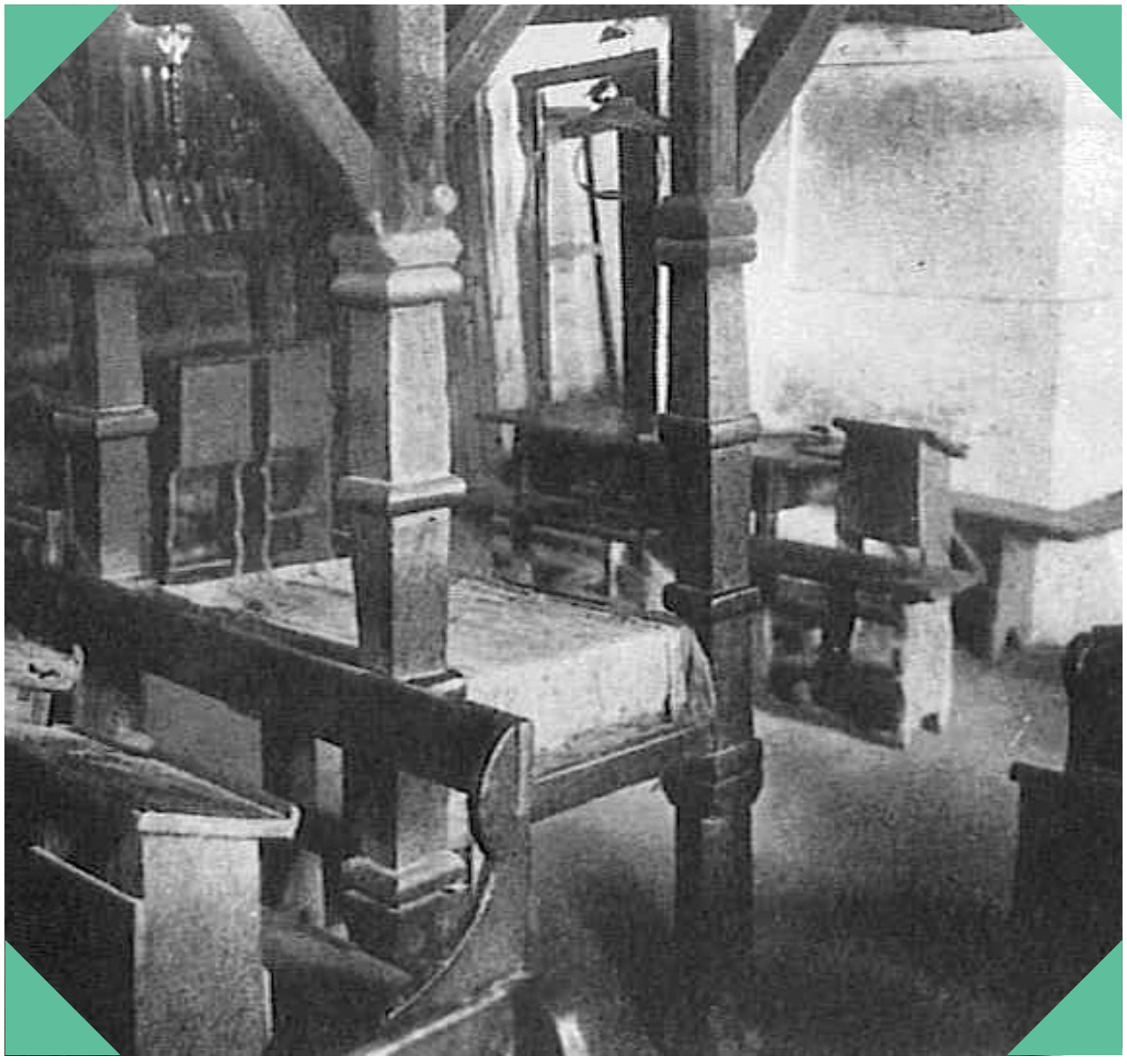
"שוין פון רעש חודש אן, האבען מיר שוין אנגעהויבען צו ציעהען חיות פון דער עתידות'דיגער נסיעה, איך שמועס שוין ניט פון די פייערדיגע מלוה מלכה'ס, וועלכע מיר, אלע חסידים פונ'ם שטעדטיל, האבען געפראווען מיט רחבה אלס א קאנטע אויף דער דאזיגער נסיעה, נאר אויף יעדער דיבור און יעדערע פעולה פון דער גאנצער צייט, האט נאר צו טאהן געהאט מיט דער הכנה צו דער רייזע קיין סאדאגורע. ס'איז לחלוטין גאר ניט אזוי לייכט אנגעקומען דאס אנגרייטען די הוצאות הדרך, דאס אויסטרויען די בויד מיט אלע נויטיגע רעקווויזיטען, כדי ס'זאל זיך אונז נאך, חלילה וחס, ניט טרעפען א מכשול אויפ'ן וועג. און טאקע דאס אנגרייטען א היבש ביסעל צדה לדרך פון משקה און פערבייסען, עפיס א קליניגקייט, א פערצעהן טעגיגע נסיעה!

דער טאג ל"ג בעומר איז ביי אונז אלע געווען אן אמת'ער יום טוב. קיין איינציגער חסיד איז ניט אהיימגעגאנגען עסען, מחמת אין דער קלויז איז געווען פארברייעט א סעודה, ממש כסעודת שלמה בשעתו. צוליעב אונזער נסיעה, האט מען פריה אבגעדאוועט און תיכף זיך געגומען צו דער סעודה. מילא דאס עסען, דאס טרינקען און דאס טאנצען נאכ'ן עסען, איז געווען איבערנאטירליך.

מיר האבן שוין דעמאלס, מיט'ן אנהויב פון דער נסיעה, אנגעהויבען צו פיהלען די שמחה און די קדושה פונ'ם התדבקות אינ'ם צדיק, וועלכע מיינט, אן התדבקות אין דער "שכינה" כביכול. אלע נפשות פון אונזער גאנצער חברא, האבען זיך בעת דעם טאנצען פעראייניגט צו איין-איינציג נפש, וועלכע האט א דירעקטע יניקה פונ'ם מקור, פון דער קדושה עליונה, וואס קוועלט ארויס פון "היכל השירה והזמרה". וואס זאל איך אייך זאגען, קינדער, די וועגט האבען ממש מיט אונז מיטגעטאנצט. מען האט זיך געגאסען

דער שוהל פון דער בעל שם טוב אינדרויסן

דער שוהל פון בעל שם טוב אינעווייניג

דער סידור בעל שם טוב

מיט משקה ווי מיט וואסער.

דער וואגען, אין וועלכער מיר האבען געזאלט פאהרען, איז שוין געשטאנען גרייט אויסגעסטרויעט פאר דער קלויז, געשפאנט צו דריי פערד, דוקא ניט ווי די לייבען, אבער לכל הפחות זיינען זיי דאך געווען פערד, ניט קיין רוח'דיגע באהן. יחיאל בעל עגלה, וועלכער האט שוין זוכה געווען צו האבען געמאכט דריי נסיעות קיין סאדאגורע, טאקע אט מיט די דאזיגע זעלבע סוסים, האט זיך אלע מאל אריינגעכאפט אין דעם קלויז אריין, אריינגעכאפט א כוס'הלע און דאן ווידער ארויסגעגאנגען צום דעם וואגען, געגעבען צו פערבייסען, פון זיין האנד ארויס, אביסעל פריש גראז, א מין פערד-ממתקים, זאגענדיג צו זיי: עסט, קינדער טרינקט, חברה, ווייסט אויך, אז ס'איז א יומא דפגרא.

ארום פיער א זייגער, האבען מיר געדאוועט מנחה בצבור. ביני לבינו, האבען אונזערע ווייבער מיט די קינדער געברענגט צו טראגען די פעקלעך אונזערע, אין וועלכע ס'איז געווען איינגעפאקט א חוץ די דברים שבקדושה, וואס א איד מוז מיט זיך מיטהאבען אונטערוועגנס אויך עולם-הזה ענינים, עסענדיגע זאכען. יחיאל האט געמאכט פון די פעקלעך גוטע זיצפלעצער, אויסבעטענדיג אויף זיי עטליכע בינטעלעך שטרוי, דאן איז ער וויגדער אריינגעקומען אין דער קלויז, האלטענדיג די בייטש אין דער האנד, און כאפענדיג די לעצטע כוסה, האט ער א געשריי געגעבן "אנו, חברה, פאהרען!".

דא האט זיך הערשט אנגעהויבן דאס געזעגענען. אן ערבוביה פון קולות "זייט מיך מזכיר פאר'ן הייליגען צדיק" "פאר לחיים ולשלום" "פארגעס ניט אהיים צוברענגען מטבעות פאר די קינדערלעך" האט זיך געלאזט הערן איבער דער גאנצער קלויז, פלוצים האט

די אלטע מצבה פון דער בעל שם טוב

די גאנצע חברה אנגעהויבען צו זינגען דעם פסוק "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך" אין וועלכע ס'איז מרומז דער שם פון'ם מלאך וואס איז ממונה אויף שמירת הדרך און מיט א הארמאנישעס געזאנג האט מען אונז ארויסגעפיהרט פון דער קלויז!.

מיר, די פאהערערס, האבען זיך איינס נאך דאס אנדערע אויפגעזעצט, דער וואגען האט אנגעהויבען פאמעלעך צו פאהרען, און דער גאנצער עולם, אנשים, נשים וטף, האבען אונז באגלייט ביז אונטער דער שטאדט, דארט האבען זיי זיך אבגעשטעלט, און נאכגעזאגט א הייסע "ברכך" דער עולם איז זיך פאוואליע אהיימגעגאנגען, בעת מיר זיינען געפאהרען מיט הערצער פול מיט תשוקה, שמחה און ליעבע צו השם יתברך, צום הייליגען צדיק און צו דער גאנצער וועלט, צו אונזער רבי'ן קין סאדאגורע.

אט דאס רבותי האט געקענט הייסען א נסיעה צום צדיק!

וואס פאר א מין נסיעה דאס איז געווען, זאלט איהר מיך שוין גאר ניט פרעגן - האט ר' אברהמ'לע אלטשטעדטער ווייטער דערצעהלט מכח דער אמאליגער נסיעה קיין סאדאגורע, דאס הוליען אויפ'ן גאנצען וועג, אין אלע סטאנציעס וואס מיר האבען געמאכט, איז געווען אין לשער. שמחת פורים איז אקעגען דעם הבל-הבלים, מיר האבען זיך א גאנצען וועג געפיהלט פריי, בעלי-בתים איבער אונזערע מעשים און איבער אונזער רצון. מיר האבען געהאט די ברירה זיך אבצושטעלען ביי 'ענע קרעטשמע ווי מיר האבען געוואלט און זיך דארט פערווויללען ווי לאנג ס'האט זיך אונז פערגלוסט, מיר זיינען ניט געווען, ווי היינט מ'שטיינס געזאגט, א תולה בדעת אחרים, אבהענגיג אין דעם ווילען פון די רוחות'דיגע מלאכי חבלה, און כחומר ביד היוצר אין די הענט פון די קאנדאקטארן פון דער אייזענבאהן, רחמנא ליצלן, וואס קלעטש איהר. ס'איז שוין געווען א וועלט מיט וועלטעלעך.

און וויבאלד מיר האבען זיך שוין אבגעשטעלט ערגיץ אין א קרעטשמע, איז שוין געווען וואס צו זעהן און וואס צו הערען. ס'האט דאמאלס געהערשט צווישען אונז און אין אונזערע הערצער אן אמת'ע הימלישע שמחה, בחינת "אגיל ואשמח", ניט איין שמוציג נפש וואס איז שוין געווען משוקע אין דער טומאה ביז איבער די אויערען, השם יצילנו, האבען מיר, מיט'ן כח פון אונזער שמחה'דיגן זיין, מטהר געווען און עס גערעטעט פונ'ם שאול תחתית, ניט אין מקוואות פון יסורים און סיגופים האבען מיר זייערע נשפמות טובל געווען און אבגעריניגט, נאר אין אביסעלע משקה, אין א קוואל פון שמחה און אין א שטראם פון הויכע דיבורים און מעשיות פון אונזערע צדיקים. ווי פון א מאגנעט זיינען זיי, די חוטאים וואס האבען זיך על פי צופאל צו אונז צוגעהערט, צוגעצויגען און אנגעקלעפט געווארען, דערפיהלענדיג און פארשטעהנדיג מיט אמאל, אז אלע זייערע נארישע תאוות און מכלומר'שדיגע תענוגים מעגען זיין די כפרה פאר אונזער'ס דאס קלענסטע שמחה'לע. דאדורך זיינען דאמאלס אויף אונזערע אפטע נסיעות, כמה וכמה בעלי עבירה, וואס האבען זיך גראדע מיט אונז צוזאמגעטראפען לפונדק אחד, ממש איבערגעקעהרט געווארען צו גאנץ אנדערע ברואים, צו אמ'תע "אנשי שלומינו", טאקע צו הייסע פאהערערס צום צדיק, זאל מאריך ימים זיין, און מיט דער צייט אויך צו אמת'ע אויסגערופענע חסידים, אנו, צו קען מען אויך בימינו, איצט אויף די סטרא-אחרא'דיגע אייזענבאהן נסיעות, אזוי מקדש השם זיין, מקיים צו זיין, "מוציא יקר מזולל"? זאלען זיי אזוי לעבען!

אט שטעהט פאר מיינע אויגען, גלייך ס'וואלט ערשט נעכטען געווען, דער מגושמ'דיגער ארענדאר מיט זיין פויעריש חוטא'דיג פנים, ס'איז געווען אין ראש חודש סיון, אויף אונזער נסיעה האבען מיר דאמאלס געפראווען די סעודת ראש חודש אין א דארף נאך קאלמיי, משקה האט אונז דער ארענדאר געגעבען לרוב, אבער משקה, טאקע פונ'ם יין המשומר, אמת'דיגער 95'גער, און דאס גאר גאנץ אומזיסט, אהן א גראשען הוצאה אפילו. הפנים אז ער האט אין זיך געהאט א ניצוץ פון א חסיד, ווי ס'האט זיך אויף שפעטער באמת ארויסגעווייזען. אין אונזער סביבה איז אביסעל ווארים געווארען, ס'האט זיך דאן געמאכט א חידוש פון א "זיץ".

וואהרום וויסען מוזט איהר רבותי, אז צו א "זיץ" מוז מען אויך האבען א גרויסע סייעתא דשמיא. אט, למשל, זיצען מיר טיילמאל דוקא צווישען זיך, בלויז אנשים משלנו, ניטא אפילו קיין עוקץ פון א פסולת, מען שמועסט, מען דערצעהלט, און דוקא גאר זעהר הויכע און אינטערעסאנטע ענינים, פונדעסטוועגן, ווי מעשה שטן, ס'פעהלט חמימות, התרוממות, השראת השכינה, הארץ. אמאל אבער, דוקא ניט צווישען די איי-איי חסידים, די געהויבענע בעלי

דער אהל פון בעל שם טוב

דער איבערגעמאכטער בית המדרש פון בעל שם טוב היינט צו טאגס

הרה"ק בעל אהבת ישראל מוויזשניץ

הרה"ק בעל צמח צדיק מוויזשניץ

מוחות, נאר צווישען איינפאכע בעלי אמונה, ביי א קאפעלע משקה, און עס מאכט זיך א שמועס, טאקע פון שמועס-לאנד, ס'ווערט דאן אן אמת'ער גן-עדן זיך? מען ווייס ניט וואו די נאכט קומט אהין, מען קען זיך לחלוטין גאר ניט שיידען איינער פונ'ם אנדערען, עפעס פיהלט זיך אין דער לופט די גרויסע השפעה פונ'ם צדיק.

אט אזא מאדע זיך האט זיך דאמאלס גראד געמאכט אין יענעם ראש חודש סיון אין דער דארפ'ס קרעטשמע. דאס ווארימקייט פון דער קדושה איז זיך צוגאנגען אין אלע אברים, ס'האט זיך געפיהלט א מין "אתערותא דלעילא", ווי א הימלישער ליכט שטראהל שיינט אריין אין אונזער אלעמענס הערצער, די אמת'ע הערה פון קבלת התורה...

ס'איז שוין שפעט, מיר מוזען שוין געהן צום רבינ'ס טיש - האט ר' אברהמ'לע געענדיגט זיין שמועס - כ'וועל זיך דעריבער בעגניגען אייך צו דערצעהלן אז דער דאזיגער חוטא דער בעל הקרעטשמע איז שפעטער געווארען אן איש תמים, אן עהרליכער חסיד און א שטיק געהויבענער חסיד, אזעלכע זאכען, כהנה וכהנה פלעגען זיך טרעפען ביי די פערצייטיגע נסיעות צום צדיק, חבל על דאבדין! "לאמיר געהן צום טיש".

דער טאטע פון די חסידים

דער באקאנטער גור'ער חסיד, ר' אברהם זעמבע ע"ה, שטעלט פאר ווי אזוי חסידים פלעגן זיך גרייטן צו די נסיעות צו זייערע רבי'ס. ר' אברהם דערציילט אז דער שטיבל איז געווען די נשמה יתירה פון די חסידים, דארט האט מען פארברענגט, זיך מחזק געווען איינעם דעם צווייטן אין חסידות.

א גאנץ יאר האט מען געשפארט א פרוטה צו א פרוטה און דאס איבערגעגעבן פארן גבאי, וועלכער האט ארגאניזירט די נסיעה צום רבי'ן.

ר' אברהם ברענגט ארויס אין זיין שילדערונג, אז אנדערש ווי מענטשן קלערן, האט דער רבי נישט געטראגן דעם רושם כאילו ער איז דער רוחניות'דיגע מנהיג אדער מדריך. ער איז מער געווען דער "טאטע" פון די חסידים, באזארגט יעדן איינעם מיט א גוט ווארט, אויסגעהערט ווען די חסידים האבן זיך אויסגעגאסן די הערצער. דער רבי האט יעדן פערזענליך מדריך געווען לויט זיין דרגה אין רוחניות, איינעם האט ער געהייסן לערנען חובת הלבבות, אן אנדערער האט ער באפוילן צו לערנען אורחות צדיקים, יעדן לויט זיין גייסט און זעל.

צוריקקומענדיג פון א נסיעה איז דער שטיבל געווען אין א מצב פון פרישקייט, עס האט אויסגעקוקט ווי מען האט אריינגעבלאזן א רוח החיים. די תורה און תפילה אין שטיבל איז געווען מלא חיות, מיט א הארץ און ברען צו עבודת הבורא.

נסיעות אין מאראמארעש

אט איז א שילדערונג פון א איד וואס שטעלט פאר א נסיעה פון מאראמארעשער אידן קיין וויזשניץ צו מרן בעל אהבת ישראל זצוק"ל:

מ'איז זיך צונויפגעקומען און מ'האט זיך פארזאמעלט אין די בתי מדרשים אויף אלע דערפער, ס'זענען זיך צונויפגעקומען חברותות און חברותות באשמיסען די נסיעה קיין וויזשניץ צום רבי אויף ראש השנה.

יידען וואס גייען תמיד אנע געלד אין קעשענע און גיבן זיך איבערהויפט ווייניק אפ מיט דיני ממונות מיט געלד זאכן, טראגן נאר דעם שווערן יאך פון גלות און טויגן נישט פארדינען די פרנסה פארן בני בית איבערן גאנצן יאר, האבן שוין געהאט זייערע באקאנטע גוים מיט וועגווייזער אין די וועלדער, מ'האט זיך צונויפגעפאקט אין זעקל און אין די סאקפעס אביסל צידה לדרך מיט די בגדי יום טוב, די שטיוועל האט מען צונויפגעבינדען ביי די אויערלעך און אריבער געווארפן איבער די פלייצעס, מ'לאזט איבער ווייב און קינדער אינדערהיים און מ'גייט.

און אז מ'גייט גייען גאנצע ישובים, גאנצע דערפער און ס'ווערן באדעקט אלע קארפאטן מיט פיסגייערס און מיט רייטערס אויף פערד, ס'ליידיגט זיך אויס גאנץ מארמורעש, ס'גייען אלטע אידן, ס'גייען יונגעלייט, קעסטקינדער, טאטעס מיט קינדער, איידעמס מיט שווערן, שכנים מיט קרובים און גוטע פריינד מיט בחורים וואס האלטן שוין פאר א חתונה בקרוב, פארן שוין אויפן מחותן'ס שפעזן און טראגן שוין דעם שטריימעל קאפטן צו מנין, ס'גייט אלעס ווער ס'טויג נאר רירן מיט די פיס, און נאר ווייבער מיט קליינע קינדער און קראנקע מיט שוואכע וואס פארכטן זיך ארויסלאזן אזוי ווייט, בלייבן פון דער זייט די בערג, ביים ארעמקייט און ביי די שטיבער אינדערהיים.

פארשפרייט און באדעקט זענען געווען אלע קארפאטן, אלע פיסווענגן צווישן אלע קארטשעס און דעמברעווען אונטער די

דער הייליגער פיאסעצנער רבי בעל חובת התלמידים

די אלטע מצבה פון דער בעל שם טוב

הרה"ק בעל דמשק אליעזר זצוק"ל

ביימער און לעבן די וואסערלעך אין דער גאנצער צייט פון אלול און סליחות - מיט עוברי דרכים, פיסגייערס מיט רייטערס מיט סאפקעס און שטיוועל אויף די פלייצ אלעס האט געשוויצט פאר מידעקייט, אלעס האט געפילעוועט און געאיילט יעדער האט געוואלט וואס פריער אנציען ביז קיין וויזשניץ.

אידן וואס האבן געוואוינט אין דער מארא'ער סביבה אין פאליענער געגענט זענען אריבערן "קאפילאש" (איבער 400 מעטער הויך) איבער די קארפאטן קעם און איבער פוילישע ישובים מיט מקומות, אידן וואס האבן געוואוינט אין ראכיוו יאסין און באגדאן זענען אויפגעגאנגען ביים "יאבלענץ", אין דער זייט פון דרום און אזוואויר ביי די האלצערנע ריזן, מ'איז אוועק געגאנגען א גאנצן טאג ביז מ'איז אנגעקומען צונא שטיבל און אריין, דארט האט געוואוינט אן אלטער ערליכער גוי מיט ווען אידן האבן זיך שוין געקענט פון יארן לאנג.

אידן פון דער דיבעווער "ריקא" פלעגן אויף גיין אין צפון זייט פון דער טייס פון בעדעווליע, ניאגאף, בילווארעץ און ווילכאוויץ ביז איבערן קאמענטץ קיין גאניטש איבער דער ריקא און האבן געהרט אין קאלין און אין דיבעווע ביי סאמע גוטע ברודער און חסידי וויזשניץ אויף די שטאלנבוידעמ'ס און די פרישע אטאוועס, דערנאך אריבער דער "באבראקא" ביז בריסטער איבערן "פאנטער", א טייל איבער דער "גראפע" (אלעס גרויסע פאלאנינעס) ביז מ'איז אראפ געקומען קיין מיקאליטשען, דארט האט מען זיך אריבער געלאזט איבער דער בריק איבערן "פראט" אין געדעכטע פעלדער מיט סמערקע ביימער און ארויף מיטן בארג ווייטער.

בארג ארויף בארג אראפ, בארג ארויף בארג אראפ, פון איין זוואויר ארויס אין אנדערן זוואויר אריין, צווישען פארפלאנטערטע וועלדער און ביימער מיט הימל און וואסער, צווישען נאקעטע ליימיקע בערג מיט פאשיקע וויזענס, צווישען פארבלאנדזעטע וועגען און אומעטיקע שלענגלדיקע שטעגן און וויסט גאט וואו דאס אלעס לאזט זיך אוועק און וואו דאס האט אמאהל אן עק און א סוף.

שטומע ביימער מיט בלעטערדיקע צווייגען שאקלען זיך און ברומען, פייפן און זשימזשען, ס'וויסט קיינער וואס זיי זאגן און וואס זיי ווילן, וואסערליך אין די פאלאנינעס איילן און קומען און קיינער וויסט נישט וואוהין זיי לויפן און וואס זיי ווילן און אפשר איז דאס זייער נוסח התפילה, זאגן אויך אצינד סליחות בציבור אויף זייער ביימערישן לשון און לויבן אזוי גאט.

אויך זענען געווען חסידים וואס האבן חדשים פריער געשפארט א קרוינע צו א קרוינע, געקארגט פון עסן פון קליידונג, אבי צו

קונטרס

חובת התלמידים

חברו

דער שער בלאט פון ספר חובת התלמידים

האבן אויף שפעזן פארן צום רבי אויף די ימים נוראים.

ביי וויזשניצער חסידים איז שוין געווען א מין חזקה צו דינגען א ספעציעלן ציג פארן אויף ראש השנה צום הייליגער וויזשניצער רבי רבי ישראל האגער זצוק"ל, וועלכער האט זיך נאך דער ערשטער וועלט מלחמה באזעצט אין גראסווארדיין, אלע גרעניצן זענען געפפנט געווארן, אידישע דגלים האבן געפלאטערט און באצירט די וואגאנען, אידן זינגען, דאוונענען מיט מנין, מ'עסט די היימישע מאכלים פון די סאקפעס, מ'טרינקט לחיים און מ'וואונטשט זיך א גוט געבענטשט יאר.

אויך די שטעט סיגעט, מונקאטש, סאטמאר, סעליש, חוסט... פלעגן שטענדיג זיין איבערפילט מיט חסידישע אידן.

דער בית המדרש אין סאדיגורא הויך

ווי שיין זענען געווען דיינע חסידישע ישובים מאראמאריש! ווי שטארק און מעכטיק זענען געווען דיינע חסידישע באצירקן קארפאטרוסלאנד!

אפטמאל איז געקומען א רבי אדער אן איניקעל פון א רבי אויף א שבת אין ישוב אריין.

בעת ההיא האט דאס גאנצע דארף פושט געווען די וואכענדיגע אויסגעלאשענע צורה און זיך איינגעהילט אין א יום טוב'דיגע פרייליכע צורה, יעדער איז פלוצים פרייליך און גוט אויפגעלייגט, אלע גאסן פונעם דארף ווערן באלאגערט מיט חסידים, עס ווערט א ווארעמע שטימונוג, מ'כאפט זיך צונויף אין א רעדל, מ'לייגט איין האנט אויף דעם אנדערענס פלייצע, די אנדערע האנט אונטערן אויער, א טייל שטעקן אריין די האנט אין גארטל, מ'טאנצט א רקידה'לע און מ'ווערט נישט מיד זינגענדיק "וטהר לבנו...".

עס זענען אנגעקומען טרויעריגע צייטן, די שווערע און ביטערע טעג פונעם ערב החורבן, אויף די אלע וועגן און פיסשטעגן ווי חסידים האבן אמאל געשפאנט צו זייערע רבי'ס האט די גרויליקע נאצי חי' אראפגעשטעלט איר טמא'דיקן פיס. אונגארישע און נאציגע מיליטער רעגימענטן האבן זיך פארשפרייט איבער בערג און טאל, און עס איז סכנת נפשות פאר א חסידישן איד זיך ווייזן זיי אין די אויגן.

בשורות איוב קומען פון אלע עקן פון דער מדינה, איין גזירה יאגט נאך די צווייטע, די לאגע איז שרעקליך מבית ומבחוץ, ס'פלאגט דער הונגער, דאס ארעמקייט, קיין לייטיש מלבוש, קיין פרוטה ביי דער נשמה, יסורים פון די זין אין מונקא סאזאד, פון די פארשיקטע משפחות צום טייך דינעסטער, צרות אן א עק און א סוף.

און אפילו אין דעם טראגישן צושטאנד, זעצן זיך חסידים באזאם בחבורה אחת, ביי א מלוה מלכה, ביי א כזית חלה, און א שטיקל געזאלצענעם הערינג, און מ'הייבט אן צו פארציילן סיפורי נפלאות פון די צדיקים, באלד ווערט מען אויסגעטוהן פונעם ביטערן מציאות, מ'שוועבט אין א אנדער וועלט, אין די צייטן ווען א איד האט געקענט סובל זיין דעם עול הגליות, אידן שלינגען א יעדעס וואר ווי א מעדעצין, ס'וועט לייכטער אויפן הארץ, ס'דאכט זיך אז די וואונדן ווערן פארהיילט.

וויבאלד דער סיפור ווערט פארטיג וואקסט אויס פלוצים א חסיד, גיבט א געשריי מיט די לעצטע שוואכע כוחות "אידן זייט אייך נישט מייאש", ער גיט זיך א שטעל אויף מיט דער האנט אונטערן אויער, און מיט פארגלייזטע אויגן פאנגט ער אן זינגען מיט התלהבות, מיט א פלאם פייער זיין רבינ'ס ניגון... שבשפלנו זכר לנו... אוי... אוי...

דער גאנצער עולם זינגט מיט אים, פון די אויגן קוילערן זיך הייסע טראפן טרערן, בלוטיגע טרערן, ס'ווייגן די הייזער, די שטיינער, די בערג פון דער חרוב געווארענער היים.

צום לעצט וועלן מיר דא אראפברענגען ווי אזוי עס שטעלט פאר א געוועזענער לוטוואק, וואס איז מקורב געווארן צו חסידות, ווי אזוי ער איז נתקרב געווארן צו סלאנימער חסידים און מיטגעפארן א נסיעה מיט זיי צום רבי'ן.

פאלגענד איז וואס דער חסיד דערציילט:

אויף ראש-השנה בין איך אוועק צופוס קיין סלאנים. געגאנגען זענען מיר האלבע נאכט, מער יונגע בחורים, און די הערצער צאפלען און ציטערן... מיטן טאג גלייך גייען מיר דורך דעם וואלד, ראש-השנה'דיג זעט אויס דער וואלד, די געלבע בלעטער וואלגערן זיך און די האלב נאקעטע בוימער שטייען פאר'מרה-שחורה'ט, פאר פארשלאפענע זון גריסט אונז פון אויבן און די אלטע חסידים זינגען הארציג, מרירות'דיג "אודה לקל לבב חוקר". זיי זינגען און דער וואלד זינגט טרויעריג מיט. ישראליק דער מייסשעטער צעשרייט זיך וויל, פאלט צו א בוים און צוכלאפעט זיך... ס'איז ערב ראש-השנה'דיג, די הארץ וויינט און בעט זיך, דער ווינטער קומט.

די "עולה רגל" האבן די ערשטע מקבל שלום געווען. פארן טיר שטייען מיר אלע און די הארץ ציטערט און צאפלט... "ניין, אריין צו א מלך איז גרינגער ווי צו אים זאל געזונד זיין", מורמלט מענדיל גאנטשעוויטשער. מענדל האט שוין צייט געהאט צו טובל'ען זיך, מכין געווען די הייליגע כוונות, און דאך ציטערט ער. "ווי רייסט מען פון זיך אראפ די וואכנדיגע הויט"? בייגט ער זיך צו דער ערד און רייבט פיבערדיג דעם שטערן...

דער לעצטער בין איך אריין. דער רבי האט שוין געווואוסט וועגן מיר. דער צימער, א קליינער, צוויי פענסטער גייען ארויס אין גארטן און די באצווייגטע בוימער וואַרפן א דינקלען שאטן, ביים וואנט - א בעט, און אויף א ווייכען שטול פאר א קליינעם טישל זיצט דער רבי, א ליכטיגע געזיכט, די בארד געזילבערט און די הויגן צוויי הימל-כרובים. ער רעדט ניט, נאר ער קוקט אויף מיר לאנג טיף... און די אויגן דרינגען, אין הארצן וועקן, מאנען... ס'שטיקט מיר אין האלז, די הארץ קלאפט, מיין קינדהייט לעבט...

איך האב זיך צעווייַנט, דער רבי גלעט מיר איבערן קאפ און רעדט צו מיר אזוי מוטערליך הארציג... "גוט וואס דו ביזט געקומען מיין קינד", און איך וויין אזוי יתומ'דיג אלס שטארקער און שטארקער.

ער אליין האט געדאוונט פארן עמוד. דעם רבי'נס דאוונען איז געווען דער יסוד פון סלאנימער חסידות. סלאנימער ניגונים זענען ניט געווען קיין סקארבאווע, נאר אייגענע ניגונים, כמעט אן אייגענער נוסח. אין נאטען קען מען דעם ניגון ניט איבערגעבן, דאס איז געווען א שטילער הארציגער ניגון וואס ציפט, רייסט, וואַרגט און שטיקט. דער עולם חסידים, מערסטנטייל יונגע בחורים, פלעגן קיין ארט ניט געפינען.

הארט ביים וואנט שטייט איינער, דעם שטערן צום וואנט צוגעדריקט און פארגייט זיך; איינער שטייט געבויגן ביז דער ערד און שטיקט אין זיך זיין געשריי; א דריטער לויפט ארויס הין און צוריק און פליקט זיין קאפעטע; חיים דער בלינדער שטייט אונטערן בימה און שרייט "געוואלד! געוואלד!", און דער רבי ביים עמוד שטייט און בעט זיך אזוי הארציג, אזוי ווייך: "פאטער אין הימל, זיסער גאט, הדור נאה זיו העולם, געוואלד האב רחמנות, אוי נפשי חולת אהבתיך"... דער עולם חסידים וואַרפט זיך ווי אין א קאנוואולסיע און פארגייט זיך...

נאך מעריב, דער עולם טאנצט און דער רבי טאנצט מיט, דער עולם טאנצט ווילד, מען זינגט ניט, נאר מען שרייט, מען שרייט פון דביקות, פון התלהבות און ער מאכט פארשידענע באוועגונגען, מען טיילט דא אומזיסטע מתנות.

טויזענטער משפחות ווערן אויפגעראכטן פון דעם חלוקה. אויף דעם קענען עדות זאגן די טאנצענדיגע טריט פון קינד און קייט וועלכע פארפלייצן די פיר צענטערן אין ירושלים, בני ברק, בית שמש, און מודיעין עילית. עס איז נישט שייך אראפצושרייבן אויף א טרוקענע פאפיר די שמחה פון א יונג קינד וועלכער ערהאלט א הערליכע נייע פאָר שיך לכבוד יום טוב, עפעס וואס ער קען זיך אין געווענטליכע צייטן נישט חלום'ן אז ער וועט עס אמאל באקומען, אלעס אהערגעשטעלט אויף אזא שיינעם און הערליכן פארנעם.

איינע פון די הונדערטער דאנק רופן וואס מיר האבן ערהאלטן דאס יאר איז געווען:

א גוטן דא רעדט מרת ..... פון ירושלים עיה"ק.

איך האב נישט געגוג ווערטער אין מויל אייך צו באדאנקן פאר די אכט פאָר שיך וואס איר האט מיר געגעבן פאראיאר ערב פסח, פאר מיינע אכט קינדער בליעה"ר. איך האב באצאלט בלויז צוואנציג שקל פאר א פאָר שיך, שיך אזויווי מען טיילט ערב פסח מצות, האט איר א גרויסן טעות. די טויזענטער ענייַ ארה"ק קומען אראפ און א גרויסן טענט אדער א געדינגענע זאל. דארט האט מען גרייט הונדערטער איינגעשטעלטע וועלכע ווועלן אנמעסטן די שיך פאר יעדן קינד באזונדער, זיכער מאכן אז די מאס איז ריכטיג, און ער האט ליב דעם סארט שיכל, עס איז אים באקוועם, און דאס אלעס פאר א נישטיגע צוואנציג שקל - בערך פינעף דאלער, וואס מען וועט באצאלן ביים ארויסגיין פון דעם שיך געשעפט - חלוקה צענטער, און אלעס אהערגעשטעלט אויף א פארנעם די קינדער זאלן נישט מיינען אז וויפיהל שיך געשעפטן וואלט מען געדארפט האבן, אויב וויל מען פארקויפן פערציג טויזענט פאָר שיך אין בלויז אכט טעג? וויפיל איינגעשטעלטע דארף מען האבן זיי זאלן זיך אפגעבן מיט די קאסטומער'ס, ארויסנעמען אלע סטיילי'ס שיך די קאלירן און מאסן, שבת'דיגע און פאר אינדערוואכן, ביז וועז די עלטערן צוזאמען מיט דעם קינד פארא"יניגן זיך אויף די ריכטיגע באקוועמע שיינע שיך.

אויב מיינט איר אז וועז משמחי לב מאכט זייערע יערליכע חלוקה פון פערציג טויזענט פאָר שיך, קומט מען אריבער צום חלוקה צענטער און מען באקומט די פון פאראויס באשטעלטע

40,000 פאָר שיך וועלן פארטיילט דורך די באקאנטע Solemates פראגראם אין פידר גרויסע שטעט אין ארה"ק פאר 6,500 משפחות, אנגעפירט דורך "משמחי לב"

דער גרויסער טענט אין צענטער פון עיה"ק ירושלים אויפגעשטעלט דורך די מפעל הצדקה והחסד "משמחי לב", דינט ווי א פראפעסיאנאלע שיך געשעפט פאר די טויזענטער ילדי ירושלים וועלכע קומען אפנעמען זייער נייע פאר שיכעלעך לכבוד יום טוב פאר א גאנצע יאר.

40,000 פאָר שיך פארטיילט

א חלוקה אין די וועלד 13,000,000 שקל

איך
דאנק
איך ספעציעל
פון טיפענישן פון הארצן, אז איר האט מיר געשפארט אזא גרויסן סכום. איך האב זיך געקענט ערלויבן איינצוקויפן אנדערע וויכטיגע זאכן לכבוד החג.

דאס און נאך הונדערטער גוטע גריסן ערהאלטן מיר כמעט טעגליך פון די צופרידענע ראשי משפחה, און דאס קען מען ערמעגליכן בלויז א דאנק די גרויסע שטיצע וואס אונזערע שותפים די נדיבים בעם אין חוץ לארץ געבן ביי די Solemates טשערעדי קאמפיין אנגעפירט דורך די הייליגע ארגענעזאציע "משמחי לב".

מיטן בלויזן סומע פון זיבן אין דרייסיג דאלער קויפט איר אפ א זכות פון איין פאָר שיך, און איר ברענגט ארויף א שמייכל און שמחה אין הארץ פון נאך אן אנדערע קינד אין ארה"ק.

ימכור אדם כל מה שיש לו ויקנה מנעלים לרגליו

אנשטאט די ביליגסטע שיך וואס מען קען קויפן אין די שיך געשעפטן וועלכע קאסטן מינימום דריי הונדערט און פופציג שקל. דאס מיינט אז איך האב פארדינט גאנצע צוויי טויזענט זעקס הונדערט און פערציג שקל.

אבער דאס איז נישט אלעס. איר ווייסט דאך דער מציאות אז די לעבעדיגע ירושלימער קינדער טאנצן ארום און שפילן זיך מיט די שיך. יאר יערליך נאכן באצאלן די טייערע פרייז פאר דעם שיך געשעפט ערב פסח, האב איך פינף זעקס חדשים שפעטער נאכאמאל געדארפט קויפן פרישע שיך פאר מיינע קינדערלעך. איך האב געהאט א צווייטע מאל די הוצאה פון צוויי טויזענט אכט הונדערט שקל.

אבער דאס ערשטע מאל וואס איך האב אנגעטון מיינע קינדער די שיך, געקויפט ביי "משמחי לב" און זיי טראגן עס נאך היינט ערב פורים תשפ"ה. דאס מיינט אז איך האב זיך דאס יאר געשפארט גאנצע פינף און א האלב טויזענט שקל, דורך די חלוקה.